

Je suis pèlerin Adriaan

Bonjour, Ola, Hello

Je suis pèlerin Adriaan

Bonjour, Ola, Hello

Contact: a.vreeburg@kpnplanet.nl

Arie Vreeburg

zomer 2017

Inhoud

1 Een nieuwe hobby	5
2 Aanstekelijk enthousiasme	7
3 Nederland verkennen met zijn tweeën	9
4 Vierdaagse koorts	21
5 Nieuw idee	35
6 Voorbereiding wandeltocht Moordrecht-Santiago de Compostela	37
7 Hindernissen en andere malheur: gaat het toch anders?	43
8 Op weg van Moordrecht naar Vézelay/Lac des Settons	49
9 Verder op pad van Vézelay naar Santiago de Compostela	81
10 Cijfers, terugblik en hoe nu verder?	141
Mijn steun en toeverlaat in Frankrijk: mijn woordenlijst	145

1 Een nieuwe hobby

Mijn week is lang gevuld met werk en gezin en kinderen. Werk in Amsterdam, een lange reistijd en daarnaast trek ik graag met mijn kinderen op. Alleen kinderen worden groot en krijgen minder zin om met papa allerlei dingen te ondernemen. Bij kinderen gaat dat automatisch: zij gaan steeds verder in hun ontwikkeling en verleggen hun grenzen: letterlijk en figuurlijk. Voor een ouder is dat lastiger: ik moet mijn kinderen loslaten. Daardoor komt er tijd vrij voor andere dingen. Wat ga je doen met die extra vrije tijd? Meer werken, meer luieren, meer lezen, meer sport. Ik besluit iets sportiefs te gaan doen, maar wel iets met een duidelijke sociale component. Nordic Walking lijkt mij wel wat: dat is wandelen met stokken (of netter gezegd met *poles*).

Ik sluit mij aan bij een Nordic-Walking clubje in Nieuwerkerk. Elke zaterdag lopen we een stuk door het natuurgebied Hitland heen. Dat is een groen gebied tussen Nieuwerkerk en Capelle aan de IJssel. Het is een groep met een vaste kern en er is altijd wel iemand die meeloopt. Iedereen is 50plus.

Het leuke van wandelen is dat naast het sportieve element er veel tijd is voor het sociale aspect. Het is boeiend te zien dat er veel verschillen zijn tussen mensen. Iemand die het moeilijk heeft, een optimistisch mens, een verliefde vrouw, etc. Een van de mooiste wandelingen is op een winterdag: het was ijskoud en er lag een behoorlijke laag sneeuw. Alleen Corry was op komen dagen. De rest vond het waarschijnlijk te gevaarlijk om naar de startplek te rijden.

Ik loop zo'n twee jaar bijna wekelijks mee. En ik kreeg al snel het gevoel: dat wandelen is inderdaad wel wat voor mij. Het is leuk en gezellig. Je bent buiten en het is nog goed voor je lijf ook. Maar ik krijg ook de behoefte om meer kilometers te maken en het sportieve element te versterken. Ik ga samen met Corry en Nelly naar de Rode Kruiswandeling in Geldermalsen. En met Nelly loop ik later ook de Falcon Walk in Schaarsbergen.

2 Aanstekelijk enthousiasme

De verschijnselen van het wandelvirus worden steeds ernstiger. Ik schrijf mij in op een sportwebsite en kom in contact met Peter. Peter wil met een wandelgroep een lange afstandspad gaan lopen: het Pelgrimspad. Hij nodigt mij uit om eens mee te gaan.

Tot dan toe denk ik dat er maar één lange afstandswandelpad is: het Pieterpad. Maar er blijken veel meer lange afstandspaden in Nederland te zijn. En een daarvan is dus het Pelgrimspad. Het pad loopt vanaf Amsterdam centrum via 's-Hertogenbosch naar Visé (België). We wandelen eens in de twee weken op vrijdag. We reizen met openbaar vervoer naar het einde van de wandeling van twee weken geleden. En aan het einde van de dag gaan we met openbaar vervoer terug naar huis.

De pelgrimspad-wandelgroep bestaat uit Peter, Gerda, Ria en Bertha. Later sluit ook Rob zich aan. De eerste keer wandel ik in oktober 2012 en we vertrekken vanuit Amsterdam naar het dorp De Kwakel. Een afstand van circa vijfendertig kilometer. Dat was tien kilometer meer dan ik ooit gelopen had. Het weer is niet zo goed: het regent af en toe. Peter heeft een GPS-route gedownload en we hebben een sneller tempo dan ik gewoonlijk loop. Kortom een hele uitdaging.

Na afloop neem ik doodmoe de bus naar Alphen aan de Rijn. Gelukkig duurt de busrit zo'n drie kwartier. Dan kan ik tenminste een beetje op adem komen. Als de bus arriveert op het station moet ik opstaan en gaan lopen. Nu ja, lopen? Het lijkt meer op strompelen. Mijn spieren zijn koud en stijf geworden: ik ben 'kapot'. Aan mijn zoon thuis vertel ik dat ik ben *ingemaakt* door mensen die ouder zijn en waarvan de meeste ook nog vrouwen zijn: dan is het wel heel erg gesteld met mijn conditie ☺. Maar stiekem voel ik mij trots: vijfendertig kilometer wandelen.

Na acht maanden en 450 kilometer wandelen, bereiken we ons eindpunt voor dat seizoen: Visé in België. Natuurlijk voel ik – zoals zoveel wandelaars – regelmatig pijntjes. Zo gebruik ik voor mijn rechter knie een brace. En ook een van mijn enkels, waar ik door heen zwik, voel ik regelmatig.

Met het Pelgrimspad-wandelgroep maak ik daarna nog veel lange afstandswandelingen. Het leuke is dat ieder lid een eigen karakter heeft. Gerda heeft een aanstekelijk enthousiasme en is resoluut. Als er even twijfel is wat gaan doen (koffie drinken of niet, route 1 of route 2) dan neemt Gerda snel een beslissing.

Bertha is een ervaren wandelaar en een bescheiden vrouw. Haar beroep is van oorsprong secretarieel werk. Sinds het moederschap – ruim veertig jaar terug – is ze fulltime huisvrouw. Ze is de minst jonge van het stel. Bertha wandelt zo'n 2 á 3 dagen per week en ze heeft ruim 25 duizend kilometer gewandeld. En dat voor iemand met 2 nieuwe heupen! Ze geniet van haar gezin en vertelt trots over haar man die hoogleraar accountancy is.

Peter is een heel rustige vriendelijke vent. Hij werkt in de zorg als *woonbegeleider* voor ouderen in een zorginstelling. Hij wandelt misschien één keer per twee weken, maar hij loopt altijd soepel. Je hoort hem ook nooit over pijntjes etc. Het lijkt alsof hij de vierdaagse in Nijmegen (50 kilometer, terwijl hij ook 40 kilometer 'mag') op zijn slofjes doet: hij is dan zo rond twee uur binnen. Dat is veel vroeger dan de limiettijd van vijf uur. Je moet wel oppassen met grapjes bij Peter: hij neemt je opmerkingen namelijk altijd serieus.

Ria is huisvrouw en ook een stevige wandelaarster. Daarnaast is Ria een enthousiaste vertelster. Ze praat honderduit over haar kinderen, kleinkinderen en over haar man die zelfstandige is in personeelsdetachering. Sportief is het wel eens lastig: Ria heeft een vaste – lagere – snelheid. Grappig is dat Ria, als we na een pauze weer op pad gaan, vaak ineens bedenkt: *'Ik ga nog even naar het toilet'*, of *'Ik moet nog even mijn flesje vullen met water'*. Dan wacht de rest van het wandelgroepje geduldig op haar.

Tenslotte Rob: hij is zelfstandige en heeft het zo te zien goed voor elkaar. Hij doet vooral interim advieswerk en managementwerk in fabrieken. Hij is geneigd om iedereen om zich heen te coachen: dat vindt hij erg leuk om te doen.

We wandelen in 2012-2013 zo'n twintig keer per jaar met elkaar: in de zon, in weer en wind en in de sneeuw. In 2014 komt er een beetje de klad in: Gerda heeft last van een blessure, Peter valt uit door een val van de fiets en Rob heeft het druk met zijn werk. Bertha en ik blijven ons wandelclubje trouw: we lopen het hele Willibrordpad uit. Zo'n vierhonderd kilometer in de provincies Utrecht, Gelderland en Overijssel. Zoals die ene keer toen we – gewaarschuwd voor storm, regen en onweer – alleen Bertha en ik zo gek waren om toch te gaan. Het was inderdaad smerig weer. Maar we hadden geluk: de wind in de rug. We krijgen, indachtig de kerstsfeer in december, spontaan koffie aangeboden bij een tentje dat officieel dicht is. In het vierde jaar loop ik weinig mee. Dan is het tijd om mij voor te bereiden op mijn volgend *project*. Maar rond mijn 60ste verjaardag heb ik in de buurt van mijn woonplaats een wandeling uitgezet en lunchen we in Moordrecht. Alleen Ria is er jammer genoeg door een blessure niet bij. Het is een leuke dag met veel zon, een cadeau en een fotocollage.

3 Nederland verkennen met zijn tweeën

Nadat ik aangesloten ben bij de wandelgroep Pelgrimspad, kom ik Marja tegen die lange afstandspaden (LAW) wil lopen met mij. Mijn nieuwe LAW-wandelmaatje is een iemand die gewend is aan avontuurlijke vakanties en is heel sportief. We wandelen eens in twee weken een dag. Ik loop met Marja in de tweede helft van 2013 het Trekvogelpad: van Bergen aan Zee naar Enschede. Het wordt wel het dwarse Pieterpad genoemd. Het wandelen bevalt ons goed. Sportief liggen we elkaar. Daarnaast hebben we boeiende gesprekken over van alles en nog wat. We zijn het niet altijd eens. Maar dat maakt het juist leuk. Na het Trekvogelpad lopen we het Kustpad: van Zeeuws Vlaanderen, langs de kust van Zuid- en Noord Holland, over de Afsluitdijk en dan verder door Friesland en Groningen. Een heel project waar we twee jaar mee bezig zijn. Het leukste stuk vind ik de driedaagse wandeling eind 2013. We lopen van Sluis (Zeeuws Vlaanderen) via Vlissingen en Vrouwenpolder naar Burgh-Haamstede: hieronder vind je een verslag daarvan.

De driedaagse in het Zeeuwse

We beginnen onze driedaagse wandeling in het Zeeuwse Sluis. Het vestingstadje Sluis ligt tegen de grens met België in Zeeuws-Vlaanderen. Vanaf mijn woonplaats is het een reis van vier uur met vier overstappen: meerdere treinen, Fast Ferry en Bus. Dan gaan we eerst aan de koffie! Het is mooi winters wandelweer: droog en een graad of acht. Het weer knapt nog verder op. We wandelen langs de Belgische grens, Retrancement en later zien we Cadzand-bad: een badplaats waar ik ook een paar keer op vakantie ben geweest. We lopen langs de kustlijn verder door de duinen. Zo rond een uur of een haalt mijn maatje haar gasbrander te voorschijn. We gaan noodles eten. Het water koken duurt een eeuwigheid (door de lage temperatuur en de wind) maar de beloning is er naar: de noodles zijn heerlijk.

We wandelen naar Nieuwesluis en Breskens. Daar nemen we de Fast Ferry terug naar Vlissingen. Het wordt al donker. In Vlissingen wacht de koffie en wordt het echt donker. We lopen daarna in stikdonker (geen lantaarnpalen) over de dijk. We zien de zeeschepen in het donker op de Westerschelde varen. Het is een fantastisch gezicht: harde wind, donker, sluizen, donker blauw water, schepen: prachtig. In Vlissingen overnachten we bij een gastgezin van *Vrienden op de fiets*. We krijgen een vreemde ontvangst, want gastheer Paul is druk bezig en heeft weinig tijd om ons te ontvangen. Hij is bezig met een computerspel op internet. De slaapkamer in de woning is grappig: je voelt jezelf bewoner (en geen gast). Er liggen boeken, spelletjes etc. in de slaapkamer. Ik ga lekker douchen en daarna eten we bij de *buren*. De maaltijd wordt namelijk geserveerd in een naastgelegen gebouw waar een paar kunstenaars wonen en waar andere mensen aansluiten aan de etenstafel. Lekker eten en er wordt zelfs live een paar kerstliedjes gezongen door een jonge vrouw met een gitaar. Er is heerlijk gekookt: hartige taart en een lekker dessert.

De volgende dag willen we om acht uur vertrekken. Maar Paul zegt: '*We halen vers brood en dat is om vijf over acht beschikbaar*'. Uiteindelijk is dat half negen en door kletsen met Paul en zijn partner Fraukje eigenlijk kwart voor negen. We eten en willen weggaan. Het regent: dat betekent aanpassen van de kleding, regenhoes, regenkleding etc. Dat duurt weer tien minuten. Uiteindelijk doen we om half tien de deur open en dan..... is het droog en dat blijft het ook de rest van de dag! Zo zie je maar: om acht uur vertrekken is niet goed, half tien is veel beter ☺.

We wandelen de tweede dag eerst naar Zoutelande met zijn hoge duinen en brede stranden. Daarna komen we door Westkapelle, Domburg en Oostkapelle. Het is goed winterweer met een zonnetje. Om vier uur is het tijd voor koffie. We vragen aan een café-eigenaar ‘Bent u open?’. Hij antwoordt: ‘Morgen zijn we open’. Bedoelt de man dat wij *even* moeten wachten (zeg een uur of vijftien)? Dat lijkt ons geen goed idee en we vragen door: ‘Is hier wel iets anders open?’. ‘Oh, dat kan bij de Piraat’. En weer zegt hij dat alsof iedereen weet waar de Piraat is. We vinden de Piraat en gaan rond half vijf weer op pad. Voorafgaand bellen we nog naar ons overnachtingadres. De boerin zegt ‘Weet je zeker dat je het vindt in het donker?’. Wij denken: hoe zo? Er is zijn toch lantarenpalen?

Dan blijkt dat we nog een behoorlijk stuk moeten lopen. We moeten in donker door een duinpad en daarna nog kilometers in stikdonker over het strand. Geen mens te bekennen. Met alleen onze eigen lampjes erbij voor verlichting. We zien de sterren boven ons en horen de golven naast ons. En zien schepen op de Noordzee. Prachtig! Daarna weer terug door de duinen. We zijn te moe voor uitgebreid eten. Het overnachtingadres blijkt een beetje buiten het dorp het dorp, in de *prairie*, te liggen. En nu snappen we een beetje de opmerking over het vinden van het overnachtingadres in het donker. In het Zeeuwse ontbreekt buiten het dorp vaak de openbare verlichting en de huizen liggen ver van de weg, waardoor de huisnummers niet zichtbaar zijn vanaf de weg. Na wat vragen aan *Zeeuwse autochtonen*, komen we bij een boer aan voor de overnachting. De boer – een beetje stug – doet open. Hij murmelt wat, het lijkt alsof hij zegt: ‘Wat moet je job?’. Maar gelukkig komt Clementine naar beneden en wijst ons het huisje op het terrein van de boerderij. Het is een net tweepersoonshuisje met koffie/thee-zetter etc. Lekker douchen, we eten op wat over is van overdag en genieten van een warm huis.

Overnachten bij ‘Vrienden op fiets’

Mensen aangesloten bij ‘Vrienden op de fiets’ bieden een overnachting aan mensen die fietsen of wandelen. De gastvrouw/gastheer doet dat niet zozeer uit commerciële motieven, maar omdat ze het leuk vinden gasten te ontvangen. De prijs is 19 euro per nacht (inclusief ontbijt). Soms kun je tegen een kleine vergoeding ook de avondmaaltijd gebruiken met het gastgezin. Meestal bestaat het gastgezin uit mensen die zelf veel fietsen of wandelen. Er zijn overnachtingsmogelijkheden in Nederland, maar ook in Noord-België. Ook in andere landen zijn er mogelijkheden, maar die zijn veel beperkter. Om te kunnen overnachten, moet je wel lid zijn van de stichting (www.vriendenopdefiets.nl).

De derde dag vertrekken we lekker vroeg: zo rond acht uur. Het is nog schemerig, maar de zon komt langzaam maar zeker op. De Veerse Dam komt al snel in zicht. Daarna lopen we over Noord-Beveland en over de Oosterschelde-kering. We zien het water in de zee in kolken. Wat een kracht! Het voelt zelfs een beetje eng aan als we langs het hek lopen. Mijn maatje krijgt last van haar darmen: dat is niet fijn als je wandelt op een dam met weinig beschutting.

Op Neeltje Jans, zien we in het boekje een kopje staan: daar is de koffie bruin. Maar helaas, alles dicht. We lopen door over de rest van de pijlerdam over de Oosterschelde. De wind wordt sterker. En daarna lopen we door het bos op Westerschouwen (Schouwen-Duiveland). In Haamstede besluiten we te stoppen en nemen de bus, de interliner, de metro en de trein naar huis. De overstappen gaan super: we zijn in drie uur reistijd thuis.

Drie dagen wandelen: veel gezien, veel water, veel gekletst, maar ook soms stilte om je heen, genieten van het weer. En ook genieten van het donker zijn in Zeeland, want in de Randstad is het nooit echt donker. Mijn werk bij UWV en zelfs mijn leven in Moordrecht is even naar de achtergrond. Dit smaakt naar meer. En fysiek? Mijn rechter kleine teen heeft een likdoorn en doet de derde dag pijn: daar moet ik thuis wat aan doen. Mijn rechter knie doet 's-avonds een beetje pijn. Maar de brace die ik het hele pelgrimspad in aan had, gebruik ik niet meer. En ik merk dat mijn enkel ook sterker is geworden.

Foto:

www.vlissingen.nl/typo3temp/_processed_/csm_Strand_nachtfoto_panorama_91741f9af9.jpg

Een natte boel: er leiden meer wegen naar Goederede

In februari 2014 wandelen we van de Philipsdam via Goederede naar Ouddorp. Het weer is goed voor februari: een beetje wind in de rug. We wandelen langs de rechte dijken, de Zeeuwse wateren en we komen weinig mensen tegen. Helaas geen koffietentjes ofzo. Maar niet getreurd, we hebben warm water in de thermoskan en oploskoffie bij ons. En dat smaakt best zo. We blijven niet te lang zitten, want je koelt in de winter snel af.

Na zo'n 20 kilometer moeten we een natuurpad op, zo vertelt de GPS ons. Natuurlijk doen wij dat: de GPS wijst ons altijd de juiste weg. Het pad wordt langzamerhand steeds vochtiger. Maar ja, dit pad 'moeten' we lopen volgens de GPS. We zien op een zeker moment dat het nog wat erger wordt. Lees: dieper water over de volle breedte van het pad). Hier krijgen we zeker natte schoenen en natte voeten. Ik twijfel en kijk op de GPS: wat moeten we doen? Maar mijn wandelmaatje – altijd ondernemend en net terug van een fietsvakantie in Cambodja – zegt: *'We moeten er toch door'*. En stapt vervolgens direct door en zit tot boven haar enkels in het water. Tja, dan kun je als man niet achterblijven ☺. Dus ik er achter aan. Ik denk: *'het zal wel 100 meter of zo zijn'*. Maar dat is een foute veronderstelling, het blijkt een kilometer of zes te zijn! Vervolgens begint het ook nog te regenen: het weer zit niet mee vandaag.

Als we anderhalf uur later kletsnat de koffie drinken in Goederede, kijken we nog eens in het wandelboekje. Nu dat hadden we anderhalf uur geleden moeten doen! Dan hadden we gezien dat er ook een alternatieve winterroute was! Die ging niet over het natuurpad, maar gewoon over asfalt. De les? Er leiden meer wegen naar Rome.....ik bedoel Goederede.

Na de koffie lopen we nog een uur door naar Ouddorp, waar we de bus naar Rotterdam-zuid nemen. Heerlijk om drie redenen: we ZITTEN, we zitten DROOG en we zitten lekker WARM naast de kachel van de bus. Thuis ga ik de schoenen volproppen met oude kranten & hoop dat zo ooit weer droog worden.

Een interessante ontmoeting: de gedetacheerde gedetineerde

Tijdens onze wandelingen komen we ook af en toe bijzondere mensen tegen. Een daarvan komen we tegen tussen Wassenaar en Katwijk. We zien daar in duinen een schitterend zichtpunt met een bankje: tijd voor het brouwen van koffie. We hebben namelijk voor noodgevallen van acuut koffietekort, heet water en oploskoffie mee. We genieten van de stilte en het mooie uitzicht over de duinen.

Dan komt er een man aan en die zegt: *‘Goedemorgen, hebben jullie die grazers al gezien?’*. Hij doelt op die grote bruine beesten die in natuurgebieden rondlopen. Zijn tweede zin is *‘Ik ben gedetineerd’*. Mijn wandelmaatje hoort hem verkeerd en denkt dat hij *‘gedetacheerd’* zegt. Dat geeft natuurlijk een hilarisch moment. Maar goed, onze *gedetacheerde* gedetineerde praat verder. Hij vertelt dat hij door belastingfraude gevangenisstraf heeft. Hij zit nu in de gevangenis van Scheveningen in het laatste deel van zijn straf. Daarom mag hij overdag naar *buiten* toe. Hij zit vol frustraties. Hij zegt dat eigenlijk de belastingambtenaar op het idee van de fraude kwam en dat hij eigenlijk nauwelijks iets gedaan had. Hij heeft weliswaar 700 duizend euro gefraudeerd, maar eigenlijk heeft die belastingambtenaar dat gedaan. Hij en de ambtenaar streken ieder de helft van de fraude op. Door een interne controle binnen de belastingdienst, komt de fraude uit en hij krijgt gevangenisstraf: helemaal ten onrechte, vindt hij.

Vervolgens begint de detacheerde gedetineerde te vertellen over het gevangenisleven. Eerst zit iemand een tijdje echt opgesloten in de gevangenis, daarna is er een periode dat je af en toe naar buiten mag. En nog later ga je aan het werk buiten de gevangenis zodat je weer resocialiseert. Hij werkt inmiddels weer een beetje. Dat mag geen bedrijf zijn van familie ofzo. Maar dat heeft de man al geregeld: zijn zaak staat op naam van zijn vriendin. Trouwens ook tijdens zijn *gesloten* periode heeft hij zijn zaak gewoon doorgezet: gewoon klanten bellen vanuit de gevangenis. Hij vertelt dat zijn *business* loopt als een trein. Hij verwacht een omzet van 1,6 miljoen euro en zegt: *‘Best lekker, hè?’*. Trouwens die vriendin is niet zomaar een vriendin, nee: dat is een Russische vriendin. Ik krijg direct visioenen van een blonde rondborstige vrouw die twintig jaar jonger is dan hijzelf.

Onze gedetineerde deelt ook zijn levensvisie. We zeggen *onze*, want we voelen een band met hem: hij legt in een kwartier tijd zijn hele leven bloot aan ons. De wereld bestaat volgens hem uit randdebielen. Dit voor het geval wij dat niet nog niet weten. Vooral gevangenispersoneel en ambtenaren zijn mensen met een laag IQ volgens hem. Maar hijzelf heeft het best goed voor elkaar: hij heeft namelijk een grote plasma televisie naar binnen laten brengen in zijn gevangenskamer. En de directeur is best blij met een blanke man als gast in zijn gevangenis. De directeur heeft zelfs een broodje tonijn gemaakt voor onze gedetineerde. Een interessante ontmoeting.

Oversteek van Noord-Holland naar Friesland: de afsluitdijk

Begin november 2014 lopen we twee dagen van Callantsoog via Den Oever naar het Friese Zurich. De heenreis met openbaar vervoer naar Callantsoog is al een hele belevenis: 's morgens om 5:45 van huis weg en aankomst in Callantsoog om 9:15. Bijna wordt dat nog een of twee uur later. Er wordt namelijk ergens halverwege tussen Schagen en Callantsoog aan een brug gewerkt. En de bus maakt daar een rare slinger en gaat achteruit rijden. Daarna stopt hij en een aantal passagiers stapt uit.

De buschauffeur zegt niets en gaat praten met een wegwerker. Ik vertrouw het niet en ga naar de chauffeur. Ik kom maar moeilijk tussen het gesprek van de chauffeur en de wegwerker komen. Maar op mijn vraag 'Gaaf de bus wel naar Callantsoog?' zegt hij: 'U moet ook uitstappen' met een blik van 'Dat is toch logisch'. Maar op de bus zelf staat Callantsoog, zeg ik nog? Hij antwoordt: 'De bus mag niet over de brug, u moet over de brug lopen en aan de andere kant staat als het goed is een andere bus'. En ja, dat klopt: gelukkig komen we dan toch een beetje op tijd aan op onze startplaats. Maar qua communicatievaardigheden..... daar moest deze chauffeur dus nog een training voor volgen denken mijn wandelmaatje & ik. Rond twaalf uur hebben we honger en behoefte aan iets warm. We gaan schuilen tegen de wind en gaan zitten op een krant in het gras met de rug tegen de muur: dat is lekker. Even uitrusten en nieuwe brandstof & heerlijke zelfgemaakte koffie. De auto's die voorbij rijden, denken vast dat we uit het gekkenhuis zijn ontsnapt: wie gaat er nu in de regen eten & drinken langs de kant? Maar het smaakt ons goed en na een kwartiertje gaan we verder.

Kaart: www.wandelnet.nl

Na een lange dag komen we rond half zes aan in Den Oever. Daar heeft mijn wandelmaatje een B&B geregeld. Leuk dorpje, helemaal ingesteld op de toeristen en belangrijk: een snackbar voor het inwendige van de mens. De kamer is ruim en goed verzorgd en het ontbijt mogen we zelf pakken in de ochtend. Dus dat is handig: we kunnen zelf uitmaken hoe laat we ontbijten en weggaan.

We hadden goede plannen: om zes uur wakker worden, ontbijten en dan weg. Het ontbijt is gezellig en de man van de eigenaresse van het B&B komt nog even een praatje maken. Het begint te regenen en we rekken de starttijd wat op en drinken nog even koffie. Dan gaan we toch echt weg. Het stopt met regenen en als we bij de haven komen, komt de zon door!

Over de Afsluitdijk naar de overkant (Zurich) is een vrij gemakkelijke weg: 30 kilometer rechte weg. Een uitdaging op zich, zo'n saai traject. Op een vierde van de dijk staat het *Monument*. Daar drinken we onze koffie: een leuk koffietentje met mooi uitzicht over het IJsselmeer.

In het *Monument* hangen leuke foto's langs de muur. We zien dat drie duizend jaar geleden de Waddeneilanden aan Friesland en Groningen vastzaten en dat het IJsselmeer een echt binnenmeer was (en veel kleiner). Grappig is dat in een paar duizend jaar zoveel kan veranderen. En we bedenken dat hele continenten eigenlijk drijven op de aardkorst en langzaam maar zeker tegen elkaar schuren en botsen, waardoor er vulkaanuitbarstingen, bergen en aardbeuken ontstaan.

Wat ook bijzonder is dat de Afsluitdijk zo'n tachtig jaar geleden, met minder goed materieel als nu, gerealiseerd kon worden. Is toch een aardig staaltje der techniek niet waar? Halverwege lunchen we op het dijktafud. We kijken over de Waddenzee in de zon. Prachtig gewoon. Heel mooi zijn de kleurschakeringen van diep blauw, naar lichter blauw en de stroachtige kleur van het gras.

Onderweg toeteren regelmatig automobilisten om ons een hart onder de riem te steken. Leuk & aardig. De eerste fietser komen we tegen op de helft van de dijk. Het is een man van een jaar of zestig die vanuit Noord-Holland is vertrokken naar Friesland en alweer op de terugweg is: hij heeft 100 kilometer op de teller en wij vermoeden dat hij nog 50 of 60 kilometer te gaan heeft: een sportieve jongere oudere ☺. We komen uiteindelijk over de hele Afsluitdijk slechts 4 fietsers tegen. Geen enkele wandelaar. Het is kennelijk een bijzondere onderneming om op eigen kracht de Afsluitdijk te trotseren. We belanden uiteindelijk bij Zurich. Het dorpje is zo klein, dat de bus er niet eens door heen rijdt. Na wat zoeken zien we de bushalte langs de provinciale weg.

Kaart: www.bin.snmmd.nl/m/m1fyvu2wd64n.jpg

Trouwens het is daar in de kop van Friesland sowieso zeer dun bevolkt, maar dat is niet te zien aan het aantal provinciale wegen bij Zurich. Wat een grote hoeveelheid wegen/kruisingen in dit verlaten gebied! Erg gezellig is de omgeving daar niet. Maar misschien heeft dat ook te maken met het weer: dat is inmiddels grijs en donker aan het worden. We reizen terug en halen alle drie de bus-overstappen, de twee treinoverstappen en zijn drie en een half uur later thuis. Dat openbaar vervoer in Nederland is nog niet zo slecht.

Driedaagse in Friesland

Een maand nadat we de Afsluitdijk hebben bedwongen, starten we in Friesland. Het is voor mij de start van de kerstvakantie eind 2014. Vooraf ziet het weer er echt vreselijk uit. We kijken op zondag naar het nieuws: veel regen voorspeld voor komende donderdag-zaterdag. Maandagvoorspelling: wind en veel regen op de wandeldagen. Dinsdagvoorspelling: er komt nu ook storm bij. Woensdag.....je voelt het al: het is niet alleen veel regen, wind en storm, er komt nu ook hagel bij. Meestal gaan we er van uit dat het weer wel verbetert. Die voorspellingen komen immers toch nooit uit ☺.

We gaan goed voorbereid op reis: we hebben onze schoenen ingespoten met waterproof-spray, we hebben een ademende regenbroek en een grote regenponcho mee. Op donderdag komen we, door een gemiste overstap, één uur te laat aan. Na vier uur reistijd stappen we om elf uur uit aan de kop van de Afsluitdijk in het dorpje Zurich. Hoewel het maar weinig regent, hebben we preventief onze regenbroek aan gedaan. We komen uiteindelijk rond half vijf in St Jakob (St Jacobiparochie) aan en zoeken eerst gelegenheid om wat te eten. Dat wordt dan een typisch Fries gerecht: saté met friet ☺.

Daarna is het donker en moeten we in het buitengebied nog op zoek naar ons overnachtingadres aan de langste straat van Nederland: Oudebildtdijk 834. Die weg/dijk is 14 kilometer lang! Gelukkig vinden we snel ons adres. En onze gastvrouw Lucie doet de deur open. Lucie vertelt in 10 minuten haar levensverhaal: kunstenaar, (schoon)moeder op 90 jarige leeftijd in naastliggende huis genomen en nu is uiteindelijk 101 geworden. Haar man is vier jaar geleden overleden, maar zij heeft een jeugdvriend ontmoet en daar woont ze nu mee samen. Lucie is een heel vriendelijke gastvrouw. De kamer zelf is ruim, heel gezellig ingericht met kerstlampjes, koffie etc.

Ons overnachtingadres is *In the middle of nowhere*, maar Lucie ziet dat anders: *‘Je hebt hier steden in de buurt als Franeker, Harlingen en Leeuwarden’*. Tsja, alles is relatief.

We gaan vroeg naar bed en het ontbijt wordt door Lucie om zeven uur op een karretje binnengereden. We gaan op vrijdagochtend, iets na achten, in het donker weer op pad.

Eerste uur regen, maar dat is niet erg. We zijn immers goed voorbereid: met een ademende regenbroek en regenponcho kom je een heel eind. Het is daar in Friesland trouwens stil! En als je denkt: *‘We gaan wel ergens koffie drinken’* of *‘Ergens brood halen’* dan vergis je je. Er zijn heel weinig winkels en de horeca is vaak dicht.

De tweede dag overnachten we vlakbij Wierum. Het huis staat midden in de *prairie*, in een buurtschap van vier huizen. Onze gastvrouw Marianne kookt voor ons het avondeten. Marianne is vrouw van *standing* met lang bruin haar en komt van oorsprong uit Leiden. Marianne is twintig jaar geleden in Friesland komen wonen en vindt het leuk als er af en toe mensen logeren in haar huis. Op een vraag van ons antwoordt Marianne: *‘Je moet als buitenstaander niet in een Fries dorp willen wonen, want je komt er moeilijk tussen. Maar in een buurtschap – als je de stilte zoekt – is het goed toeven in het Friese’*.

Onze kamer is de mooiste van het huis. Je kijkt zo over de polder en het wordt al snel donker. Je ziet dan de donkere silhouetten van de kale bomen en een mooie maan. Prachtig. Het is namelijk echt donker hier aan ‘t-Skoar 8 in Wierum. Hier zijn geen lantarenpalen, geen verkeer, geen kassen met zonnelampen die ‘s-nachts licht geven. Onze gastvrouw Marianne licht nog even toe: *‘Ik heb alleen vitrage en geen overgordijnen, want je ziet hier toch geen mens’*. Dat is wat anders dan in onze volgepropte Randstad.

Bildtse Saken Nieuws uit het Bildtse bedrijfsleven

Logeren op langste straat van Nederland

Gelegen aan de 14 km lange Oudebildtdijk ligt op nummer 834 het Bed & Breakfast Atelier 11 van edelsmid Lucie de Blécourt. Het huisje vlakbij de Waddenzee is voor maximaal twee personen, voorzien van een zonnige zit- en slaapkamer, een moderne badkamer en heeft een eigen entree.

denzee. Vele soorten vogels komen hier fourageren. Bij helder weer kan men het eiland Ameland zien liggen. 's Avonds ziet men het vuurtorenlicht van dit eiland en die van Terschelling.

De rust en de stilte zijn alom aanwezig en men kan er heerlijk wandelen of fietsen. Kijk voor meer informatie op www.atelier-11.com, onder Galerie/ B&B Atelier 11.

Het huisje heeft een grote tuin vol bloemen met uitzicht over de zeedijk. Er zijn gezellige zitjes om overal van de prachtige lichten en de zonsondergang te genieten. In de regio is er veel te doen en kan men verschillende soorten restaurants bezoeken. Vanuit St. Jacobiparochie loopt het Jakobspaad; het begin van de pelgrimsroute naar Santiago de Compostela. Ook de bekende Waddenzee route van de Stichting Landelijke Fietsroutes onder nr. LF10 gaat langs Bed & Breakfast Atelier 11.

We zijn vandaag hartstikke moe. De wind en regen getrotseerd. We gaan douchen en dat helpt. Ik hoor Marianne de groenten snijden in de keuken. Klassieke muziek op de achtergrond. Geen televisie te bekennen. De wind raast rond het huis. Een kaarsje aan. Er gaat een rustige sfeer vanuit het huis: het is hier heerlijk.

Mijn maatje slaapt in de bedstede in de kamer met het mooie uitzicht. Ik zelf slaap op zolder van het huis. Die zolderverdieping heeft geen verwarming en het bed staat onder een niet-geïsoleerde schuine kap. De wind – inmiddels aangesterkt tot windkracht acht – raast rond het huis. Het dekbed is dun. Ik besluit om mijn sokken, broek, shirt en trui aan te houden en kruip in bed. Maar het blijft koud. Omdat ik de gastvrouw niet wil storen (ze heeft een van haar kinderen op bezoek) laat ik het maar zo. Ik slaap die nacht weinig, maar ben wel geïmponeerd door de kracht van de natuur. De volgende ochtend wordt het ontbijt geserveerd om zeven uur. En om kwart voor acht gaan we weg. Marianne vraagt verschrikt: *‘Je gaat toch niet wandelen in donker?’*. Want het is in Friesland in de winter nog echt donker: geen lantarenpalen, geen auto’s op de weg etc. Maar het is juist mooi om het dag te zien worden in het landschap. We gaan in stikdonker op pad. De weg wordt ons gewezen door mijn GPS-maatje, die ons feilloos naar onze bestemming loodst. We zien prachtige donker blauwe wolken ontstaan die langzaam overgaan in lichtere wolken en het wordt langzaam licht.

Deze dag is erg onstuimig: regelmatig regen, storm, hagel. Gelukkig hebben we de stormwind in de rug. Ook af en toe een felle opklaring. Het is gewoon prachtig onstuimig weer. Maar ook deze dag zijn we eigenlijk

alleen nat aan de buitenkant geworden. En ook onze schoenen blijven waterdicht. In het eerste dorpje dat we tegenkomen (Moddergat) vragen we aan een man die zijn hond uitlaat, waar de supermarkt of bakker is. Hij begint nog net niet te lachen maar zegt: *‘Hier hebben we dat niet’*.

We lopen verder en komen ook over de dijk die de Waddenzee en het Lauwersmeer scheidt. Mooi gezicht: die storm over het water. In de haven zien we achter een schip een mooie regenboog.

Aan het eind van de dijk staat er een restaurantje met uitzicht op de Waddenzee. Tegen vooroorlogse prijzen krijgen we twee kopjes koffie voor twee euro en rusten een beetje uit. We zijn daar de eerste gasten van de dag. Daar herhaalt mijn maatje haar vraag: *‘Weet u waar hier een supermarkt of bakker is?’*. De serveerster zegt: *‘Aan bakkers doen we hier niet’*. Kortom het Hoge Noorden is slecht bedeed met de middenstand.

We belanden uiteindelijk in Leens, waar we de bus naar Winsum nemen en van daaruit de trein. Vanaf Groningen zitten we lekker twee uur in de trein, genieten na en rusten een beetje uit. We zijn zo rond zeven uur 's-avonds thuis: moe & voldaan. Het weer is ons heel erg meegevallen. Vooraf leek het echt bar en boos te worden. Er was regen/wind/storm/hagel genoeg, maar zeker niet de hele dag. Af en toe zagen we zelfs een zonnetje.

Wandelen in het vlakke land

We besluiten het laatste stuk van het Kustpad te starten vanuit het eindpunt Bad-Nieuweschans. We lopen twee dagen in januari 2015 en als bij Bad-Nieuweschans uitstappen, ziet het weer er prachtig uit: beetje koud maar veel zon.

Na een hele dag wandelen, krijgen we een goede indruk van de provincie: vlak grondgebied, altijd wind, veel rust, aardige mensen, mooie kerkjes en keurige boerderijen. Maar we zien ook verzakking van huizen door de gaswinning (Lopersum) en smerige industrie (Delfzijl).

Na een prachtige dag komen we zo rond half zeven aan bij ons overnachtingadres in Delfzijl. Het is inmiddels donker en koud geworden. Na het aanbellen zetten we één voet binnen en we doen onze schoenen uit. Echter dat doen we net te laat. Er staat een voetafdruk op het mooie lichte vloerkleed. Dat vinden we heel vervelend en onze gastheer Peter is *not amused*. De vrouw des huizes is daar veel ontspannender over: '*Dat komt wel goed Peter*'.

Peter is duidelijk uit zijn hum. Logisch blijkt achteraf: Peter is de huisman van het gezin. Hij blijkt door een ernstig ongeluk in zijn jeugd niet in staat om fysiek te werken. En een kantooropleiding bleek moeilijk realiseerbaar. Peter is een echte denker: hij schaaft in de subtop van Nederland. En moeders werkt voor het gezinsinkomen. We zien dat het gezin elkaar helpt en steun geeft aan elkaar. Het is een warm en enthousiast gezin: Peter, Benita & dochter Tia. Ze wonen in een ruime huurwoning met grote voor- en achtertuin en garage. Ze praten honderduit over hun zojuist opgeknapte huurwoning. Wat ook bijzonder is dat het gezin wel een garage heeft, maar geen auto. Zo zie je, ook in het afgelegen Oost Groningen kan openbaar vervoer en fiets voldoende zijn.

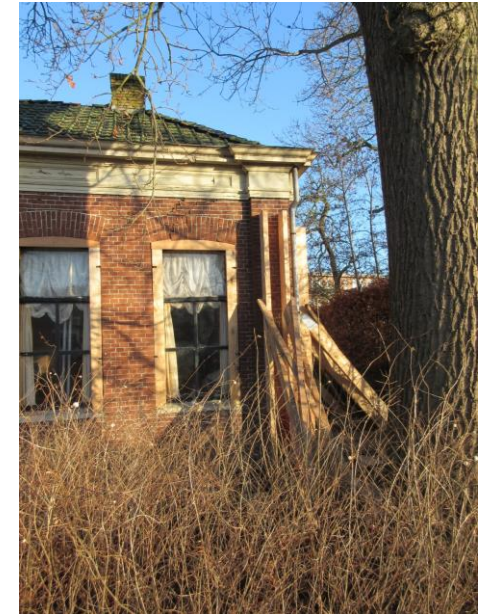
Ikzelf denk altijd: in zo'n provincie als Groningen, daar zal het wel heerlijk gemoedelijk zijn. De criminaliteit zal er in vergelijking met de Randstad wel veel minder zijn. Nu dat is behoorlijk naïef van mij. Er blijken nogal wat fietsen te worden gestolen en er zijn loverboys en criminele afpersingsactiviteiten, zo vertelt ons gastgezin. Het lijkt alsof men daar meer last heeft van misdaad dan wij in de Randstad.

Wat ook opvallend is, zijn de frustraties over de gevolgen van de gaswinning. Onze gastheer is geboren in Lopersum, waar de gevolgen van de gaswinning door aardbevingen duidelijk te zien zijn. Woningen zijn verzakt en onverkoopbaar geworden. Men ziet *Den Haag* als een soort kolonisator. Grondstoffen weghalen en de bevolking *uitpersen*. Het gezin voelt zich (zoals zoveel Groningers) in de steek gelaten door *politiek Den Haag*. Als buitenstaander vond ik voorheen die frustraties een beetje overdreven, maar nu ik eens een avondje heb doorgebracht met echte *Grunnigers* snap meer van hun frustraties. Ook de industrie bij Delfzijl baart het gezin zorgen. Er zijn chloortanks en men is bang dat bij een zware aardbeving zo'n tank kan scheuren met alle gevolgen van dien. Als ik 's-avonds met de familie thee drink met appeltaart, krijg ik een goede indruk van het gezin. En wat ook leuk is: dochter Tia van een jaar of 24, komt gezellig bij ons op de grond zitten en praat gezellig mee. Vader Peter is de intellectueel en Benita & Tia luisteren aandachtig en stellen vragen aan Peter.

Ik ben aanbeland in een *rood nest*. Er wordt gesproken over de *Macht van de werkgevers*. Weliswaar zegt Peter '*Het communisme is ook niets*', maar hij zie ook positieve dingen bij president Poetin. Ik wil de sfeer niet verpesten om te vragen wat die positieve dingen zijn van Poetin. Normaal gesproken hebben mijn maatje en ik een vast schema als we aankomen bij ons overnachtingadres:

- Op weg naar overnachtingadres iets eenvoudigs eten.
- In het overnachtingadres wat drinken.
- Bellen met het thuisfront.
- Lekker douchen & even kletsen en dan rond negen uur naar bed.
- Rond zes uur opstaan, ontbijten om zeven uur en beginnen met wandelen rond acht uur.

Bij dit gezellige gezin loopt het anders. Het begint al met het feit dat we geen eetgelegenheid zien op weg naar ons overnachtingadres. We moeten lopen naar het centrum (bij elkaar extra drie kilometer lopen (na 38 kilometer wandelen)). Daarna in de avond thee met appeltaart eten en gezellig kletsen met het gezin. Om tien uur in de avond moet ik nog douchen en ben ik afgedraaid. De volgende ochtend om zeven uur 's morgens staat er een tafel met ontbijt klaar. We hebben zoveel te bespreken met Peter en Benita dat we om kwart over negen vertrekken. Een dikke kus van haar en we wandelen verder. Ons gastgezin heeft veel liefde onderling en zij stralen warmte uit naar hun omgeving en hun gasten.

Voor het weggaan, waarschuwt Peter ons nog voor de saaiheid van het Groningse landschap. Maar dat valt erg mee. Het is juist gevarieerd. We komen langs allerlei charmante kerkjes, buurtschappen, boerderijen etc. We wandelen naar Appingedam en zien drie dames voor ons lopen, halen die in en maken een praatje. Zij maken een rondje van een kilometer of twintig. Halverwege staat een heerlijke lunch voor hun klaar. Na even gekletst te hebben, wandelen wij weer verder. Een uur of vier later zien we de dames ons tegemoet wandelen. Grappig dat je in de verlatenheid van Oost Groningen elkaar toch weer ontmoet.

Na een uur of wat lopen hebben we zin in koffie. We hebben een thermoskan met heet water en koffie-sticks bij ons. In dit lege landschap zien we ergens twee stoelen aan de waterkant in de zon staan. Hoe goed kun je het hebben? Alleen een hond blijft maar aan ons snuffelen. Hij kijkt verlekkerd naar ons broodje kaas. Hij blijft om ons heen wandelen, hoeveel moeite we ook doen om hem weg te jagen: *‘Wat een irritante hond’*. Na de koffie wandelen we verder en dan pas zien we het bordje. Op het bord staat dat de hond Gijs heet en graag een beetje meeloopt: *‘Gijs wil best wel luisteren’* staat er op het bord. Het is best een

leuke hond en mijn wandelmaatje zegt: *‘Hij heeft een aardige baas’*.

Mooie teksten

Onderweg zien we af en toe mooie teksten. Zoals deze hiernaast, in deze wereld waar alles perfect in orde moet zijn: *‘Je bent goed genoeg’*, of deze: *‘Volg je hart’*. Waarheden als een koe, maar ik kan daar helemaal blij van worden. Maar ook de spreuk van Geute op een muur in de buurt van Leuth is mooi.

Nur wo man zu Fuß war, war man wirklich...
Goethe

4 Vierdaagse koorts

Larense vierdaagse

In juni 2013 loop ik voor het eerst vier dagen achter elkaar. Het is de vierdaagse in Laren¹. Ik loop alleen, tenminste dat dacht ik. De eerste de beste dag kom ik na 100 meter wandelen Hans tegen. We laten elkaar niet meer los en we lopen uiteindelijk vier dagen met elkaar. Hans is een grote kerel van in de zestig, loodgieter, met veel verhalen over *zijn* t-Gooi. Een aardige kerel die veel andere mensen aantrekt: het was soms net een magneet. We lopen steeds samen, maar soms komen er tijdelijk een of twee mensen bij. We praten over van alles en nog wat en voor dat we het weten, zijn we al weer klaar met wandelen. Na afloop drinken we wat gezellig.

Na de vierdaagse daagse hebben we geen contact meer. Maar na een vol jaar, op de dinsdag voor mijn tweede Larense-vierdaagse, gaat mijn mobiel af. *'Ga je nog wandelen morgen?'* vraagt Hans, alsof we elkaar wekelijks spreken. Kortom we wandelen opnieuw vier dagen met elkaar. En opnieuw komen we veel andere mensen tegen. Zo loopt ook Greet met ons mee. Iemand van 75 jaar met ervaring in de lokale politiek. Een vrouw met pit en erg aardig. Een boerendochter, die niet mag *leren* van haar ouders: vrouwen zijn er om kinderen te baren (zo dachten haar ouders). Maar Greet heeft een eigenwijs karakter, zodat ze toch op kantoor gaat werken en later met een slager trouwt. Ze heeft in haar eentje later een eigen slagerij gemanaged. Ze mag al vijftien jaar tijdens Nijmegen minder lopen: namelijk vier dagen van 30 kilometer, maar zegt: *'Ik voel mij zo goed, dit jaar loop ik weer vier dagen van 40 kilometer'*. Mooi als je op die leeftijd nog zoveel energie en zin heb.

Ook komen we Edith tegen. Een operatieverpleegkundige die teveel vrije dagen had. Die moeten van de werkgever maar eens opgemaakt worden! Ze dacht: *'Ik kan het huis schilderen of veel boeken lezen. Maar ik kan ook gaan wandelen'*. Edith wandelt in haar eentje vanuit Nederland in drie maanden naar Santiago. Ze spreekt met man en kinderen af dat ze elke dag op haar mobiele telefoon zou kijken, maar niet zou terugbellen. In ieder geval niet de eerste drie weken. En dat ze alleen zou bellen als ze zelf zin had. Ze begint met een rugzak van 11 kilogram en eindigt met 9 kilogram. Het is al drie jaar geleden, maar ze geniet weer als ze terug kijkt. Ik ontmoet ook een echtpaar die vanaf Saint Jean Pied de Port heeft gewandeld: *'Je wordt er wel flink door'*. Zou zo'n pelgrimstocht niet wat voor mij zijn?

Ik kom de 2^e keer in Laren opnieuw Marijke, een vrouw met een jeugdige uitstraling, tegen. Ze vertelt over haar dochter die een eetstoornis had en overleed. Ze loopt heel wat Vierdaagsen in een jaar en geeft zo het overlijden van haar dochter een plaats.

¹ www.wandelvierdaagsethetgooi.nl

Mijn eerste *Nijmeegse*: 98ste Vierdaagse van Nijmegen

Ik wordt aangestoken door de vierdaagse koorts en ik krijg steeds meer zin om ‘*de moeder van alle vierdaagse*’ te gaan lopen: die van Nijmegen dus. Ik bespreek dat met echtgenoot Anja tijdens de Texelvakantie en ze vindt het okay als ik dat ga doen in juli 2014. Het plan is als volgt. We gaan kamperen op Texel. Na eerste weekend zet Anja mij op de boot naar Den Helder en reis ik verder naar Nijmegen. Op vrijdag na de vierdaagse kom ik terug naar Texel en ga ik vakantie vieren met Anja. Zo is het plan!

Inschrijven vierdaagse

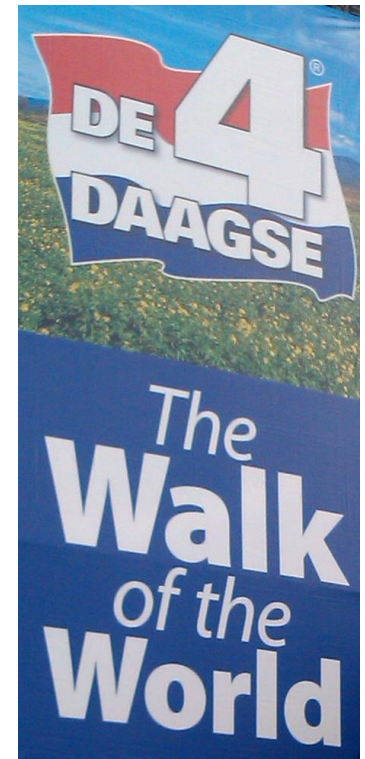
Het idee van de vierdaagse lopen in Nijmegen is makkelijk bedacht. Maar niet iedereen kan meedoen: er zijn teveel aanmeldingen. Er wordt geloot voor deelname. Bij de loting hebben mensen die vorig jaar de Nijmeegse vierdaagse hebben uitgelopen voorrang. Met als resultaat veel afvallers. Maar er is een alternatief: deelnemen aan de Via-vierdaagse. Het doel van de Via-vierdaagse is om met trainingsschema's, tips en advies ervoor zorgen dat je die vierdaagse ook succesvol uitloopt. Maar er kunnen maar 1.500 mensen inschrijven: vol=vol.

'Raar' trainingsschema van de Via-vierdaagse

Ik hoorde al een paar jaar terug van het trainingsschema van de Via-vierdaagse. Ik vond het destijds een beetje raar trainingsschema: twee maal per week door de weeks anderhalf uur trainen/wandelen en af en toe in het weekend een lange tocht. Soms dus drie keer per week wandelen. Nu dat vond ik erggggg overdreven. Dat ging ik zeker niet doen! Twee jaar later schrijf ik mij in bij de Via-vierdaagse. Je kon dat doen om acht uur 's morgens. Na een half uur ben ik ingeschreven en rond die tijd was de helft van alle Via-vierdaagse plaatsen (750) al vergeven. En het rare trainingsschema van de Via-vierdaagse? Daar ben ik ook direct mee begonnen. Het is helemaal niet zo'n gekke methode ☺.

Maatje

Net voordat ik inschrijf kom ik contact met Cyn uit Zoetermeer. Zij zoekt een wandelmaatje om 40 kilometer tochten te lopen, als training voor de vierdaagse. We wandelen een keer samen om te kijken of het leuk is om gezamenlijk de vierdaagse te lopen. Ik ben nieuwsgierig. Is er sportief aansluiting? Lopen we beiden ongeveer net zo snel? Denken we beiden hetzelfde over (dreigend) slecht weer? En het belangrijkste: passen we qua persoonlijkheid een beetje bij elkaar. Want 40 kilometer wandelen, betekent al snel 8 uur met elkaar doorbrengen. Dan moet je wel aansluiting hebben met gespreksonderwerpen en je niet gaan irriteren aan elkaars verhalen. Of je storen als een van beiden erg veel praat of juist erg weinig zegt.

Ik loop met haar een paar keer zogenoemde RS80-wandeltochten². Het samen lopen bevalt uitstekend. Ze is een sympathiek mens, zorgzaam, behulpzaam, belangstellend en slim. Ze komt net als ik uit een liefdevol gezin en is betrokken bij haar werk op het provinciehuis. Gedeeltelijk zullen we de vierdaagse gaan lopen met haar vader en een familielid. Echter die lopen (60plus) korter (30 kilometer) en vertrekken daarom later in de ochtend. Mijn maatje is iemand die anders loopt dan ik. Is serieus met de sport. Werkt met trainingsschema's en intervaltraining. En loopt vooral georganiseerde tochten, maar geen lange afstandspaden.

We trainen dagen van 40 kilometer in maart-juni. Soms ook twee dagen achter elkaar. We lopen met mooi weer maar ook met regen. Toch blijft de sfeer opgewekt en goed. Wel heeft ze regelmatig last van beginnende blessures (heupgewricht, spierpijn, rug). Ze gaat dan snel voor advies naar de fysiotherapeut of een masseur en mijn maatje analyseert als een wetenschapper alle *mankementen* van haar lijf en neemt dan maatregelen!

Polsmalheur

Een of twee weken voor de vierdaagse maakt mijn wandelmaatje een val tijdens een korte training. Zo zie je: netjes trainen wordt afgestraft ☺. Kortom gips om de gebroken pols. *‘HELP hoe moet dat met de vierdaagse.’* zegt ze tegen haar arts in het ziekenhuis. De arts stelt haar gerust en zegt: *‘Je kunt best lopen, zorg maar voor een brace aan je tas of zo.’*

In Nijmegen heeft mijn wandelmaatje met haar vader een eigen huisje gehuurd in Mook. Ikzelf heb via het VVV een overnachtingsadres aan de straat der straten van Nijmegen: de Annastraat. De Annastraat is namelijk de lange straat waar je op de vierde dag de laatste zeven kilometers wandelt. Mijn overnachtingsadres is 3,5 kilometer van het centrum. Dat blijkt erg handig te zijn. Want fietsen na het wandelen is erg goed voor een *cooling down*.

Wandelen tijdens de 98ste vierdaagse in Nijmegen in 2014

Tijdens de vierdaagse is mijn dagelijkse routine:

- Rond een uur of vier in de nacht uit bed en ontbijten met huisgenoten Jan, Henri, Karin & Elke.
- In het donker de Annastraat uit fietsen naar de Wedren (startplaats).
- Lopen en honderdduizend keer elkaar (publiek langs de kant en de wandelaars) *‘goedemorgen’* wensen.
- Na de finish gezellig wat drinken.
- Fietsen naar overnachtingsadres.
- Lekker douchen en kletsen op het overnachtingsadres.
- Terugfietsen en wat kleins eten in de stad.
- Verslag aan Anja doen via de telefoon.

² RandStad 1980 tochten

- Bemoedigings SMS-en beantwoorden.
- Kuieren in de stad bij de warme temperaturen: heerlijk. Ik heb geen behoefte aan gezelschap maar wel aan de dynamiek & gezelligheid van optimistische en aardige mensen om mij heen.
- Fietsen naar overnachtingsadres en slapen.

Polsbandje dat ik aan heb tijdens de vierdaagse

Mijn hospita Ans probeert mij nog over te halen om te blijven eten s 'avonds. Maar naar de stad gaan met dit fantastische weer is veel leuker en goed voor de spieren! De stad Nijmegen is een mooi en ruim opgezette stad met brede wegen, mooie statige huizen, veel fietspaden en veel minder druk verkeer dan in de Randstad. En ontzettend aardige en gastvrije mensen.

Er is ook een verzorgingspost van mijn werkgever UWV: elke dag staat er ergens langs de route een tent waar je even kunt rusten. Wij worden daar hartelijk onthaald met koffie, thee, fris, soep, brood, chips en water. En mijn wandelmaatje krijgt nog een schoudermassage van een UWV-collega met *massage-skills*. Ze is jaloers: *'Dat hebben we bij de provincie niet'*. Ook is mijn *'baas'* Bruno Bruins (voorzitter Raad van Bestuur van UWV) een dagje op de verzorgingspost en maakt met iedereen een praatje: leuk dat hij belangstelling heeft. Soms maken collega's een selfie met Bruno erbij: grappig.

Het is leuk dat mensen langs de kant ons aanmoedigen. Ze schreeuwen je haast naar de finish. Wildvreemde mensen staan met schijfjes komkommer, kaas, kaakjes, drop, etc. Mijn vierdaagsemaatje heeft onderweg ook allerlei aanvullende lekkere ideeën. Zoals kersen, appelflappen, verse appelsap, etc. Ze weet precies wat waar de vorige keer langs de kant stond. En wat ook erg lekker was onderweg: een hard gekookt eitje en chips, dat ze van huis meegenomen had. We leiden geen honger.

De vader van mijn wandelmaatje moet na één dag stoppen door een onderhuidse blaar. Maar het andere familielid (schoonvader van een nicht) loopt gewoon door. Hij is een aardige Brabander. Uit zijn verhalen maak ik op dat hij wat eenzijdig eet. De eerste dag eet hij Bami. De tweede dag eet hij Bami. En de derde dag? Je raadt het al: Bami!

Het thuisfront en familie is geïnteresseerd en stuurt aanmoedigings-SMS-en & App'en. Mijn LAW-wandelmaatje zegt eerder: *'De Nijmeegse-vierdaagse is leuk, maar je allereerste is helemaal bijzonder'* Ze heeft helemaal gelijk!

Toevallig

Wat ook grappig is dat je in een massa van 42 duizend wandelaars (dat is de bevolking van een provinciestadje) heel wat mensen toch bij toeval tegenkomt. Zo kom ik Peter tegen van het wandelgroepje waar ik al twee jaar eens in de twee weken mee wandel. Ik kom ook Hans en Rosemarie tegen van de Larense-vierdaagse.

Positiviteit & Free hugs

Tijdens het wandelen hebben wij een *pluspakket* van de Wandelsportorganisatie (KNBLO). En dat betekent elke dag iets warmes (Pasta of soep) en wat te drinken. En een plek om te zitten: heerlijk na een kilometer of 30 wandelen. En daarnaast kun je een massage krijgen. Iets wat ik aanvankelijk niet zo waardeerde, maar door mijn maatje's advies ben ik helemaal om.

De intocht in Nijmegen is fantastisch. De muziek is overal: het lijkt of ieder gezin een versterker en boxen buiten zet. De schreeuwende mensen die je aanmoedigen. De bejaarden van 80+ die langs de kant zitten en je aansporen. De mensen die met bed en al voor het Radboud ziekenhuis liggen en je aanmoedigen. De kinderen, de ouderen,.....het is gewoonweg een gevoel van gezelligheid en positiviteit. Wat ook grappig is dat er dames aan de kant staan met bordjes: *Free hugs*. Mijn maatje zegt: '*Arie dat is je kans....*'. Haar vader is uitgevallen, maar ook hij blijft goed gestemd, hij staat regelmatig langs de kant en zorgt voor lekker koud alcoholvrij bier.

De positiviteit die heerst tussen wandelaars en inwoners van Nijmegen onderling wordt overschaduwd door een vliegtuigongeluk waar 300 mensen aan overlijden. Daardoor is de sfeer volgens mijn wandelmaatje wat ingetogener. Maar ik vond het nu al een heel bijzondere ervaring.

Vrijdag naar Texel

Na vier dagen lopen, ga ik snel naar mijn gastadres en vervolgens naar de camping op Texel. De laatste boot is rond 21:00 dus het is opletten om tijdig daar aan te komen. Ik wordt op het eiland opgehaald door zoon Guus. Hij '*schrikt*' van mijn bruin verbrande huid en vind dat ik (ongeschoren baard) er uit ziet als een *badass*. Na de lange treinreis vanuit Nijmegen naar Den Helder ben ik al weer wat opgeknapt. Maar in de eerste nacht hoor ik niks van het nachtelijk noodweer: de vermoeidheid zit nog in mijn lijf. Ik heb wel last van de rechter kleine teen: de weke likdoorn tussen de tenen speelt op.

Op herhaling: 99ste Vierdaagse van Nijmegen

In 2015 loop ik voor de tweede keer de Vierdaagse in Nijmegen. Als ik aankom in Nijmegen, fiets ik naar de camping en zet mijn tentje op. Daarna ga ik naar een kleine Sint Jacobskapel³ en maak een praatje met een aardige wandelaar Margreet. Ze is een aantal jaren geleden naar Santiago de Compostela gewandeld en vertelt er enthousiast over.

Overnachten op de Vierdaagse camping

Dit jaar overnacht ik op de tijdelijke vierdaagse-camping *De Dennen*. Deze camping staat op een sportpark en heeft eenvoudige faciliteiten. Er zijn mensen met caravans, mobile-homes, maar ook kleine koepeltentjes (zoals die van mij). Het leuke is dat iedereen hier hetzelfde doel heeft: de vierdaagse lopen. Iedereen gaat vroeg naar bed. Immers alle wandelaars moeten vroeg op. Het kamperen is voor de meeste mensen eenvoudig: geen elektra, geen kabeltv etc. De douches zijn niet best en het is 's-nachts echt donker op het terrein. Er is nauwelijks verlichting: het is immers een sportpark en niet gebouwd op campinggasten. Gelukkig kun je er wel je smartphone laten opladen.

Coby & Hans

Ik loop met een nieuw wandelmaatje. Iemand met een indrukwekkende wandel carrière. Heeft tig keer een Kennedymars⁴ gelopen en ook nog langere afstanden. Heeft wel precieze ideeën over het lopen qua snelheid (sneller dan gemiddeld), pauzes (weinig en één lange pauze). Maar misschien moet je ook wel precieze ideeën hebben om zo ver te komen met je sport. Het is een prettig wandelmaatje, waar ik mij sportief aan kan optrekken. Ik leer van haar hoe je in grote massa's mensen toch je eigen snelheid kan lopen. Coby overnacht op dezelfde Camping als ik en heeft gezelschap van Hans: een collega van haar. Hans wandelt niet, maar is er voor de gezelligheid. Hans is een joviale Hagenees en praat met een leuk Haags accent. Je kunt hem zo plaatsen in een filmpje van *Van Kooten en de Bie*. Toen ik het had over de kleur van een 4-daagse shirt dat ik wilde kopen, adviseerde hij de kleur roze. Waarom? Volgens hem (en dan op zijn Haags uitgesproken): 'Dat doet het goed bij de vrouwtjes'. Vond ik erg grappig. Heb trouwens die kleur niet genomen. Door gedoe rond controlekaarten lukt het ons niet om alle dagen samen te lopen. Toch is het alleen lopen niet heel erg, je hebt tenslotte ruim 40 duizend andere wandelmaatjes.

³ Daar **verzamelen** de wandelaars die naar Santiago zijn gelopen (of gaan lopen).

⁴ Dat zijn wandelingen van 80 kilometer in 20 uur lopen. Achtergrond: In 1963 stelde de president van de VS, John F. *Kennedy*, dat *iedere* gezonde overheidsambtenaar in 20 uur 50 mijl (80 kilometer) moet kunnen lopen (www.kennedymars.nl)

Buren op de camping

Op de vierdaagse camping heerst een bijzondere sfeer: iedereen is enthousiast over hetzelfde. Als ik de eerste nacht even naar het toilet moet zo rond 2:30, merk ik dat er veel mensen wakker zijn. Waarom dan toch? Komen ze terug van een groot feest of zo? Neen, ze komen hun bed uit om op tijd bij de start van de 50 kilometer te zijn! Ikzelf mag uitslapen tot 3:30. Dan jezelf verzorgen, aankleden, ontbijten en fietsen naar de start. Trouwens fietsen is een prima beweging om je spieren een beetje los te krijgen voordat je gaat lopen en ook om je spieren te ontspannen na het lopen. Het is alle vier de dagen mooi weer, dus ik fiets voor mijn plezier.

Mijn buurvrouw is Marcha: een bouwkundig ingenieur. Ze is erg praktisch en heel positief ingesteld. Wil je een voorbeeld van haar positiviteit? Lees dan verder. De douches op de camping zijn tijdelijk. En daarom niet erg goed, of beter gezegd goed *&^%\$###%^&. Ze geven namelijk ofwel gloeiend heet water, ofwel steenkoud water. Marcha vat dit als volgt samen tegen haar zus die een dag meeloopt: *‘Alles is eigenlijk goed op deze camping. Als je*

zijn hebt in een warme douche dan kan dat en als je zijn hebt in een koele douche, dan kan dat ook’.

Vreemd schoeisel & eten onderweg

De meeste mensen lopen op goede wandelschoenen. Maar je ziet ook regelmatig afwijkend schoeisel. Ik heb sandalen gezien, schoenen met aparte openingen voor elke teen, Birkenstocks, blote voeten en zelfs klompen: rare jongens die wandelaars.

Ik heb altijd boterhammen en water bij me. Maar onderweg staan veel bewoners van alles uit te delen: komkommer, tomaat, zoute stokjes, dropjes, chips, ananas, watermeloen. Zelfs een enkele keer iets warmes als een pannenkoek en eenmaal kreeg ik zelfs een kleine warme maaltijd in mijn handen gedrukt: een bakje met Thai-eten: heerlijk. Maar als ik weer thuis ben heb ik voor een heel jaar dropjes gegeten.

Efficiënt bedrijf die blarenpolie

Op de tweede dag heb ik last van een blaar. Dat heb ik nooit en besluit de blaar te laten zien op de Rode Kruis-blarenpolie. Bij aanmelden heb ik 50 mensen voor me: dat wordt nachtwerk denk ik nog. Maar dat valt erg mee. In de wachtruimte verspringen de nummers snel en na drie kwartier ben ik al aan de beurt. Ik wordt opgehaald en belandt in een enorme ruimte met 80 brancards en evenzoveel behandelaars. Dit is imposant. Televisie Gelderland is er juist opnamen aan het maken. Het is er een geroezemoes en herrie, maar alles verloopt ordelijk en efficiënt. Een mevrouw behandelt mij en is niet zachtzinnig. Na afloop heb ik meer pijn heb dan voorafgaand. Maar ze stelt mij gerust: *‘Even een nachtje laten rusten en je loopt de komende dagen als een zonnetje’*. En ja, ze heeft helemaal gelijk gehad. Bedankt Rode Kruis!

Rare vogels en aardige mensen

Mijn kleding is altijd redelijk praktisch tijdens het wandelen. Zoals technisch (snel drogend) shirt, een sneldrogende afritsbroek, fleece als het koud is ‘s morgens en een poncho om de regen buiten te houden. Er zijn ook mensen die zich niet zozeer praktisch, maar vooral opvallend kleden. Ik neem ze regelmatig op de foto.

Vaak zijn het dames in duo's. Ze hebben shirts aan met een tekst en krijgen veel aandacht. Zoals de *Verkade-meisjes* (koekjesmerk): ze lopen in jurkjes met de kleuren van Verkade (zandkleur/geel). Ze zien er prachtig uit. Als ik weer eens een tweetal vrouwen op de foto zet, zegt de een tegen de ander *‘Nee job, volgens mij heeft hij een ring’*. Zoiets streelt de ijdelheid van een man. Het zijn dus vooral vrouwen die zich apart kleden, maar ik zag ook twee mannen die verkleed waren als madeliefjes.

Ook kom ik een moeder met een puberdochter tegen. Ze vallen op omdat ze een foto op hun rug hebben van een man. Het blijkt dat haar man/vader afgelopen jaar is overleden. En ze hebben hem beloofd de vierdaagse samen te lopen. Eigenlijk lopen ze met zijn drieën: een bijzonder wandelstel.

Compliment

Het lopen gaat mij goed af tijdens de vierdaagse. Een dag heb ik een half uur last van mijn knie en ga ik iets langzamer. Toen ik daar over klaagde, zei mijn wandelmaatje *‘Je weet zelf niet hoe fit je bent’*. Dat is een mooi compliment van zo'n ervaren wandelaar. Mijn wandelmaatje en ik houden van een stevig tempo en wandelen veel mensen voorbij. Dat is ook het leukst, want dan kom je lekker veel mensen tegen. Je maakt een kort praatje en wandelt weer door. Dit vind ik namelijk het leuke van wandelen. Je ontmoet veel verschillende mensen.

Canadese begraafplaats

Mijn wandelmaatje zegt op de derde dag ineens: *‘Ik moet even iets aan je vierdaagse-opvoeding doen’*. We lopen bij Groesbeek en daar is 100 meter van de weg een Canadese begraafplaats. Als we aankomen rond twaalf uur is er een ceremonie bezig. Er staan Canadese militairen in het gelid.

Er wordt muziek gemaakt, een krans gelegd en elke militair pakt een rode of witte roos (kleuren nationale vlag) en legt die bij een willekeurig graf. Het is op de begraafplaats erg stil. Heel vreemd als je bedenkt dat het tijdens het lopen er steeds een gezellige herrie is: een kakofonie van geluid. Coby en ik filosoferen over hoe het moet zijn om 10 duizend kilometer van je huis te moeten vechten in een oorlog in een vreemd land. En dat er zo veel militairen niet naar huis terug zijn gekomen. Na de militairen neem ik ook een roos en breng die naar een willekeurig graf. Het is de 28 jarige *Gunner* A.E. Baird, en hij is in februari 1945 overleden. Het bezoek is een kippenvel-moment in vierdagen feest en plezier.

Positiviteit

Het grappige is dat je tijdens zo'n evenement eigenlijk altijd wel spontaan bekenden tegenkomt: Hilda, Tineke en Loes kom ik tegen. De vierdaagse sfeer drukt positiviteit uit. Zo heb je roze-woensdag. Dan hebben veel mensen iets aan dat roze is. Het typeert het gevoel van broederschap en elkaar accepteren hoe je ook bent. De maatschappij is veelkleurig: je mag zijn wie je bent.

De inwoners van Nijmegen halen alles uit de kast om er een feest van te maken. Dus in elke straat zijn er mensen met een (semi) professionele geluidsinstallatie. Je hoort dan allerlei meezingliedjes. Iedereen staat te klappen en te zingen. Hartstikke leuk.

Zo staat er ook ergens een vrouw van een jaar of zestig aan de kant te klappen en te dansen. Als ik haar zo zie, moet ik aan mijn overleden zus Ria denken. De Nijmeegse vrouw heeft namelijk ook een gezicht dat niet mooi is, een haarkleur die Ria zou kunnen dragen en het enthousiasme wat Ria altijd had als ze naar een verjaardag ging. De *herkenning* van mijn zus in het publiek was raar moment.

Debutanten: Will & Erdd

Mijn zus Will en zwager Erdd lopen voor het eerst mee. Ze hebben een gedegen training achter de rug: in totaal hebben ze 1.000 kilometer voorbereiding achter de rug. Ze lopen dan ook als een zonnetje. Tsjá, zo ken ik mijn zus. Als ze ergens haar zinnen op zet, dan doet ze dat fanatiek en gebeurt het ook. Natuurlijk hebben ze af en toe een pijntje en zijn ze moe aan het einde van de wandeling. Maar na een douche en wat eten/drinken zijn ze weer opgeknapt. We hebben niet afgesproken om elkaar te zien, maar ik weet hun overnachtingadres: hotel *Oranjestaete* dichtbij de Wedren (de startlocatie van de vierdaagse). Achteraf zie ik Will & Erdd bijna dagelijks. We wisselen onze ervaringen van de dag uit, drinken wat en praten gezellig bij over de vierdaagse, onze jeugd en over van alles en nog wat. Op de laatste dag gaan we trots op het behaalde resultaat op de foto en Will zegt: *'Dat is lang geleden dat ik mijn broertje zo vaak gezien heb'*. Kortom het is gezellig om met elkaar op te trekken.

De finale

De laatste dag loop ik zonder Coby. Dat is prima. Dat geeft mij de gelegenheid om de intocht rustig aan te doen. En te genieten van de gekte, muziek, enthousiasme, etc. Ernstig zieken liggen voor het Radboud MC en ze liggen te klappen op hun bedden en moedigen ons aan. Tijdens de intocht in Annastraat gieren de emoties door mijn keel. Het bijzondere van de vierdaagse is dat wildvreemde mensen (de inwoners van Nijmegen) andere onbekenden (wandelaars) aanmoedigen. Er heerst een saamhorigheidsgevoel en ik denk (naïef) *'Het komt goed met de wereld'*.

Buitenlandse vierdaagse: Marche Européenne du Souvenir et de l'Amitié (MESA)

Op een van de wandelingen, vertelt mijn LAW-wandelmaatje zegt dat ze een paar jaar terug een vierdaagse in België heeft gelopen. Ze vertelt er enthousiast over. *‘De tocht wordt georganiseerd door het Belgische leger. Je kunt overnachten in een tijdelijk kamp dat het leger opzet. Ook het eten, van ontbijt, lunchpakket tot diner, wordt geregeld.’* Ik wordt ook enthousiast. Mijn LAW-wandelmaatje *‘beslist’* vervolgens: *‘Dat gaan we volgend jaar doen’*.

De tocht heet: *Marche Européenne du Souvenir et de l'Amitié* (Mesa)⁵: op zijn goed Vlaams de Europese Mars van Herdenking en Vriendschap. Deze wandeltocht wordt georganiseerd door het Belgische leger en is een eerbetoon aan *‘les Chasseurs Ardennais’* (de Ardense Jagers). Deze legereenheid bood na de inval van de Duitse troepen op 10 mei 1940, weerstand aan de Duitsers.

We vertrekken op maandag rond negen uur uit Gouda. We stappen over in Utrecht, Maastricht en Luik. De NS werkt niet mee: we missen een overstap in Utrecht. Niets aan te doen: we moeten in Maastricht bijna een uur wachten: dat is een mooi koffiemoment. Als ik sta te wachten voor de koffie, kijkt een vrouw achter mij naar mijn (wandel)schoenen en vraagt: *‘Ga je wandelen en waar dan wel?’*. Zij (Loes) gaat ook naar de Mesa en wacht op haar autoverbinding voor het laatste stuk. We arriveren uiteindelijk zes uur na vertrek in Marche-en-Famenne, in de stromende regen. Vanaf het station in het nog zo’n 10 minuten wandelen naar ons kamp. Het kamp ligt aan de rand van het dorpje en is gelegen op het terrein van de middelbare school. De kinderen hebben vakantie en op het terrein heeft het leger allerlei voorzieningen geregeld: mobiele douches, aggregaten voor verlichting, medische verzorging, tenten etc.

De wandelaars kunnen kiezen uit drie typen overnachtingen op het kamp: in de sporthal (*‘gezellig’* samen met een paar honderd anderen slapen), slapen in een legertent met een stuk op 10/20 anderen of in een eigen overnachting (mobile-home, caravan, tent). Wij kiezen voor een eigen tent. In de regen opzetten dus. Een beetje jammer is de herrie van het leger-aggregaat en ook de benzinelucht die daarbij hoort.

⁵ www.marche-mesa.com

We kunnen in een soort kantine iets te drinken halen en komen daar Loes en begeleider Hans tegen. Hans blijkt een man van een jaar of 60 te zijn, vrijgezel en heeft altijd in het leger gezeten. Een makkelijk pratende man, maar wel een man met nogal vaste en sterke overtuigingen. Misschien iets dat wordt gestimuleerd door zijn beroep als militair. In een half uurtje tijd weet hij te vertellen dat de Nijmeegse-vierdaagse alleen voor ‘echte’ wandelaars moet zijn. Debutanten die met het begeleidingsprogramma Via-vierdaagse meedoen, ziet hij als ‘wandelaars die hun startbewijs inkopen’ en dat moet volgens Hans direct afgeschaft moet worden. Ik voel mij extra aangesproken, omdat ik de Nijmeegse ook gelopen heb via het begeleidingsprogramma van de Via-vierdaagse. Ook het ‘zwart lopen’ tijdens de vierdaagse ziet hij als enorm probleem, dat opgelost kan worden door te werken met tol-portjes inclusief stevig uitziende Marechaussees. Toch is Hans een amicale vent die van een Belgisch biertje houdt. Hans & Loes blijken veel met elkaar naar internationale wandelevenementen over heel de wereld te gaan. We eten met zijn vieren de eerste avond en gaan na de koffie terug naar onze tent. Helaas had ik mijn tent niet goed dicht gedaan: water in de kuip van de tent: *&^78d7^&^^.

Mijn maatje is de *wekker* van Arie en zij zet haar wekker op kwart voor zes. Het kost mij heel veel moeite om in slaap te komen. En halverwege de nacht moet ik er nog even uit: de koude nacht in naar het toilet. En het duurt weer een eeuwigheid voordat ik in slaap kom. In de ochtend roept mijn

maatje vanuit haar tent dat het tijd is om op te staan en ik ben direct wakker. Om half zeven ontbijt en om half acht vertrekken de bussen van *ons* kamp naar de start van de eerste wandeldag: La Roche. Het vertrek met de bussen is best leuk: er vertrekken dagelijks zo’n 12 bussen naar de start. Er wordt gewacht totdat iedereen er in zit en daarna gaan we in een stoet, onder begeleiding van de militaire politie naar de start. Kruispunten worden stilgelegd om de bussen vrije toegang te verlenen. Het gaat allemaal erg soepel. Het verkeer in de Ardennen is trouwens erg rustig: weinig auto’s, weinig fietsers (logisch met al die heuvels), geen files, gemoedelijke weggebruikers en ik heb geen stoplicht gezien.

Wat ook grappig is, is dat we tijdens onze wandelingen, wel eens een ‘maatje-momentje’ hebben. Dat is een situatie waarin mijn maatje iets regelt, wat ik niet durf of niet voor elkaar krijg. Maar mijn maatje dus wel. Soms een tikkeltje brutaal, maar ze krijgt het wel voor elkaar. Bijvoorbeeld als onderweg iets stuk gaat, ga je niet in een winkel iets kopen, maar vraag je op zo’n manier hulp dat je die hulp ook krijgt. Als ik eerlijk ben, ben ik jaloers op haar durf en probeer daar wat van te leren.

Mijn wandelschoenen krijgen de eerste dag al kuren. De lijm van de onderzool laat los. Tussen de bovenzool en de onderzool zit een gat (zie foto). Dan kun je makkelijk vallen. Daarom proberen we de veter onder de zool te leiden en zo de zool vast te zetten (zodat het niet verder los laat). Om de 1 of 2 kilometer moeten we weer opnieuw veteren. Het is een oplossing van niks, maar beter hebben we nu niet. De volgende dag proberen we het anders: door elastieken te gebruiken. Dat werkt goed.....voor een half uur \$#@%\$####\$&. Ik krijg al waanideeën van stoppen wegens materiaalpech. We gaan op het eindpunt op zoek naar een schoenhersteller. Na wat zoekwerk vinden we een soort hakkenbar. We begrijpen, dat hij de reparatie niet kan doen: hij heeft de juiste machine niet. Twee jongens die we tegenkomen hebben het over *super glue*. Daar gaan we dan naar op zoek. Bij de *Carrefour* vinden we touw en secundelijm. Dat blijkt in ieder geval een oplossing die twee dagen werkt: HOERA.

De eerste dag is een regendag. En ook de zwaarste dag. Veel heuvelachtig gebied, bagger en glibberige zandpaadjes met veel stenen. Toch zijn er ook mensen – vooral militairen – die het traject (32 kilometer) min-of-meer joggend afleggen: respect! Het is moeilijk om precies de zwaarte van tochten te vergelijken. De zwaarte hangt af van de (positieve) sfeer, het weer en de ondergrond. Mijn indruk is dat vier dagen van 32 kilometer wandelen in de Ardennen behoorlijk wat zwaarder is dan 4 dagen van 40 kilometer in Nijmegen.

Na de eerste dag knapt het weer op: het blijft droog en er is zeer regelmatig zon. Zoveel zon, dat het fijn is om onder bomen in de heuvels te wandelen: lekker koel. Als we 's-avonds weer op het kamp zijn, douchen, lekker eten en daarna slenter ik met blote voeten op Birkenstocks naar het dorpje (Marche) en drink daar koffie. Op één avond zie ik daar drie jongens met gitaar, trompet en klarinet spelen. Het was leuk om hun geïmproviseerde muziek te horen. Dat is het vakantie gevoel.

Tijdens de tocht is het vrij stil. Mensen spreken vooral Frans (en nauwelijks Engels/Nederlands) en blijken verrast als je ze tijdens het inhalen ‘hallo’ of ‘bonjour’ wenst. Ik ontmoet leuke mensen. Zoals ‘Het meisje van 29’. Dat was een vrouw die al voor de 29ste keer de Mesa meeloopt. Het meisje van 29 loopt drie keer per jaar een vierdaagse en is dan ‘vrij is van haar gezin’. Of de ‘tweeling’: twee mannen van een jaar of 60 die er precies hetzelfde uitzagen qua gezicht, haarkleur (egaal grijs), huidskleur (diep bruin van de zon) en kleding, schoenen en rugzak.

Na 4 dagen zitten de tochten erop. We zijn om vier uur op het kamp. En pakken snel alles in. Binnen 25 minuten zit alles in de rugzak. Daarna rennen voor de trein. Die gaat namelijk maar één keer in het uur. Mijn wandelmaatje heeft meer energie dan ik: die loopt op een gegeven moment 100 meter voor mij. Maar ik kan na 30 kilometer heuvels en met mijn vijftien kilogram op mijn rug echt niet sneller. We komen tijdig aan op station Marche-en-Famenne en ik koop een treinkaartje voor ons beiden. In Luik hebben we een klein uur overstap tijd en we eten lekker ‘vies’ op het stationsplein: friet en frikandel!

Het station in Luik ziet er fantastisch uit: een bijzondere architectuur met grote bogen en overspanningen. Veel licht door gebruik van transparante materialen. En ook bijzonder: ik heb geen graffiti gezien.

Uiteindelijk ben ik tegen tien ’s-avonds in Gouda. Een hartstikke leuke week in België zit er op. Moe en voldaan en vol verhalen kom ik thuis.

5 Nieuw idee

Tijdens een lange afstands-wandeling breng je met je wandelmaatje de hele dag door. Je praat over van alles en nog wat. Tijdens een van de wandelingen zeg ik: *‘Als ik met pensioen ben, dan lijkt mij het leuk om echt lange wandelingen te maken. Bijvoorbeeld naar Santiago de Compostela of zo’*. Het was zo maar een opmerking, niet concreet maar meer een dagdroom. Maar mijn wandelmaatje zegt: *‘Ik ga zo met je mee’*. Hoe ziet echtgenote Anja dat? Een lange tijd van huis? Ik heb wel eens tegen Anja gezegd dat zo’n wandeling naar Santiago mij erg leuk leek. Maar echt serieus was dat nog niet: het plan was nog in de prenatale fase en nog abstract. En nu met het gesprek met mijn wandelmaatje wordt Santiago ineens concreter. Eerst maar eens met Anja overleggen.

Zegen van Anja

Anja is direct positief. Wandelen is niet haar sport. Anja weet dat dit idee voor mij belangrijk is en dat ik dit graag wil ondernemen. Ze geeft mij haar zegen. Ik vertel mijn wandelmaatje van mijn *overleg* en zeg dat ik de tocht vanuit mijn woonplaats Moordrecht naar Santiago ook met haar wil doen. Het plan is pas voor over drie of vier jaar. Maar het is leuk om zo’n (ver) doel te hebben.

Vage jongens bij dat Santiago-genootschap

Het *‘Nederlands genootschap van Sint Jacob’* is een vereniging met een informatieve website⁶ voor mensen die naar Santiago (willen) wandelen en andere lange afstanden. En ik denk: *Even dé route opzoeken*. Maar, dé route, die blijkt niet te bestaan. Er zijn er namelijk vele. En de aardige vrijwilligers van het genootschap vertellen van alles, maar tegelijkertijd blijven ze erg vaag. Je krijgt wel antwoorden maar niet *het* antwoord op je vragen: *‘Je kunt die route lopen, maar ook een andere. De overnachtingen, die regelen zichzelf. Je moet niet plannen, maar wel een beetje.....’*. Wat moet je met die antwoorden?

Toch twijfel

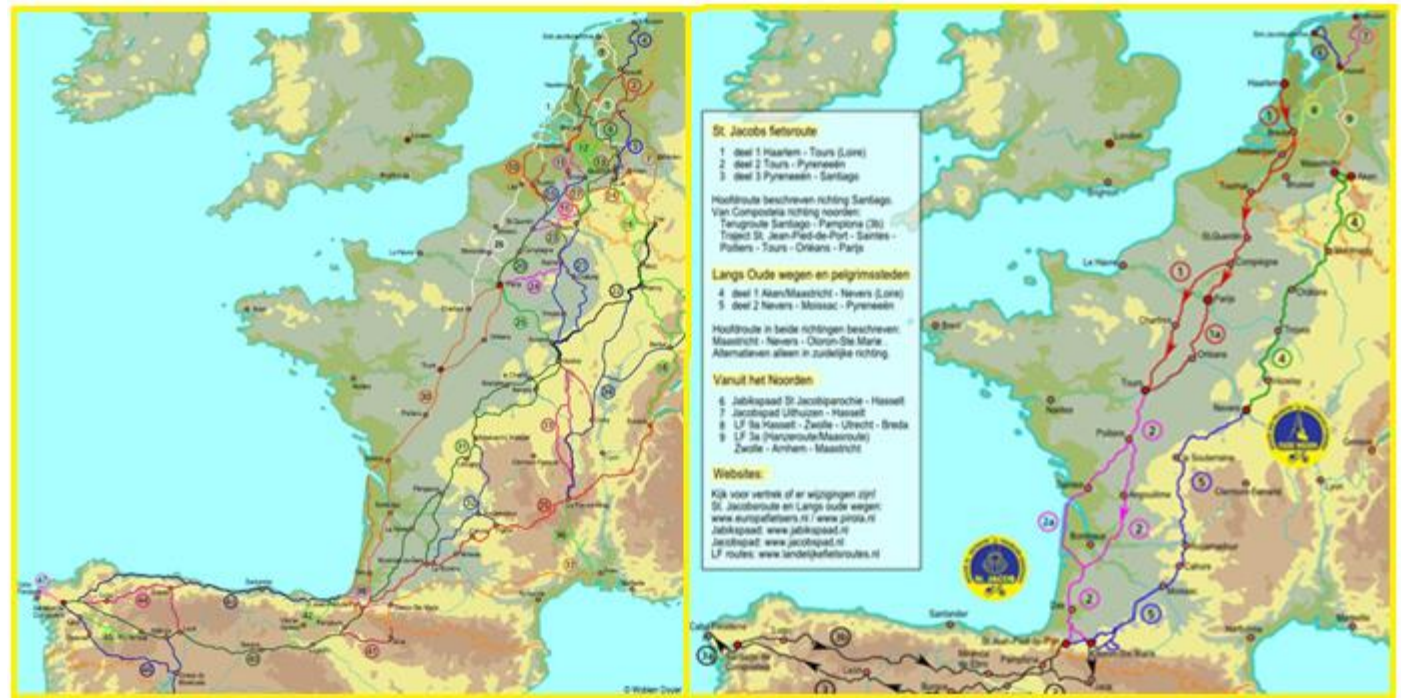
Het is opwindend om een reis te ondernemen van drie of vier maanden en dat op eigen menskracht te doen. Tegelijkertijd knaagt ook de twijfel: *Gaat het mij lukken?* Of ben ik na twee weken terug omdat mijn voeten kapot zijn gelopen? Houdt mijn lijf het wel. Maar de twijfel is eigenlijk raar. Anderhalf jaar geleden liep ik nog 9 kilometer op een ochtend en vond dan een tocht van 25 kilometer een hele uitdaging. Ik loop nu elke vrijdag 35 á 45 kilometer. Ik ben wel moe, maar ik heb diezelfde dag toch energie over om nog wat dingen te doen. Ik herstel dus snel. Kortom: die twijfel hoeft niet. En die pijntjes in mijn knie of voet? Die verdwijnen ook weer.

⁶ www.santiago.nl

6 Voorbereiding wandeltocht Moordrecht-Santiago de Compostela

Er leiden meer wegen naar.....

Vooraf ben ik veel bezig met voorbereiding van mijn tocht naar Santiago. De voorbereiding is voorpret en dus leuk. De website van het Santiago-genootschap, de Nieuwsbrief *Ultræ*⁷ en het kwartaalblad de *Jacobsstaf* geeft veel informatie over routes, overnachtingsmogelijkheden etc. Op de website staan GPS-routes/tracks. Na het downloaden zet ik de GPS-bestanden in het softwareprogramma van Garmin (Basecamp) en vervolgens zet ik de GPS-bestanden over naar het GPS-apparaat. Op de website zie je ook welke hardcopy routeboekjes nodig zijn. Hardcopy routeboekjes blijven nodig voor overnachtingadressen, voor het geval de GPS uitvalt en voor leuke achtergrondinformatie.

Bron: <http://www.santiagoroutes.nl/ned/html/#route31>, en <http://www.santiagoroutes.nl/ned/html/fietsinfo.php>; Wobien Doyer

Hierboven zie je links de bekende wandelroutes naar Santiago en rechts de fietsroutes. Een wandelroute is anders dan een fietsroute. Je kunt met een wandelroute met minder kilometers van A naar B gaan, via smalle bospaden met een forse hellingshoek. Dat lukt niet altijd met een fiets.

⁷ Latijn voor 'voornwaarts'. Het komt uit het bekendste pelgrimslid van de Santiago traditie. Het beroemde refrein luidt in zijn geheel: 'Ultræia ! Ultræia ! Et suseia Deus adjuva nos !'
Vertaald: 'Vooruit! En verder! Rechtdoor! Moge God ons helpen!'

Het is dus een aanmoedigingskreet. Bon courage! Bron: <https://ultraiperegrinos.wordpress.com/2012/04/03/106/>

En overnachten dan & andere vragen?

Veel mensen hebben vragen als *Waar overnacht je?*, *Heb je hotels geboekt?*, *Loop je met een reisgezelschap?*, *Wordt je bagage voor je gebracht naar een hotel?* en *Hoeveel dagen of kilometer loop je in totaal?*

Veel vragen met veel mogelijke antwoorden. Je hebt mensen die kiezen voor één of twee weken wandelen naar Santiago. Zij wandelen bijvoorbeeld van Sarria tot aan Santiago: ruim 100 kilometer. Deze afstand is voldoende om te voldoen aan de eis om een Compostela te halen. Compostela? Dat is een verklaring – een oorkonde – als bewijs dat je gewandeld hebt naar Santiago de Compostela.

Compostela

Als je als pelgrim te voet of met de fiets naar Santiago gaat, kun van het Oficina del Peregrino (Spaans Pelgrimsbureau) in Santiago, een bewijsstuk krijgen, dat je de tocht volbracht hebt. Dat bewijsstuk wordt afgegeven als je voldoende stempels in je Credential (pelgrimspaspoort) hebt. Ter verkrijging van het Compostela gelden alleen de stempels die je de laatste 100 kilometer (te voet of te paard) of laatste 200 kilometer (met de fiets) kunt laten zien. Je moet er twee per dag hebben. De stempels haal je bij cafétjes, overnachtingsmogelijkheden, stadhuis etc. Welke afstand je daarvoor reeds hebt afgelegd en hoeveel stempels je hebt over dat stuk, is niet belangrijk.

bron: <https://www.pelgrimwijzer.nl/wat-het-compostelaat/>

Mijn plan is om vanuit huis naar Santiago te lopen: in totaal zo'n afstand van 2.600 kilometer. Als ik dan zo'n 25 kilometer op een dag wandelt, duurt de trip al gauw een maand drie. Voor de nacht zijn er veel mogelijkheden. Een hotel kan niet altijd want je hebt niet in elke plaats een hotel.

Gelukkig is Frankrijk berekend op wandelaars. In Frankrijk worden die *Pèlerin* (Frans voor pelgrim) genoemd. In Frankrijk kun je als *Pèlerin* bij gastadressen (particulieren), gîtes d'étape, refuge's, herbergen en kerkelijke instellingen overnachten. Dat zijn vaak eenvoudige onderkomens, waar je kunt slapen. Veelal in slaapzalen met andere pelgrims. Je kunt regelmatig 's avonds mee-eten of je maakt zelf (of samen met andere wandelaars) in een keuken zelf wat te eten. En als een eenvoudige overnachting niet mogelijk is, of je wilt jezelf *vervennen*, dan is een chambre d'hotes, B&B of een hotel een optie.

En het lopen: alleen of samen? Het voordeel van het lopen met een maatje is dat je steun hebt aan elkaar. Bijvoorbeeld als er een probleem is over de route, je geen slaapadres kunt vinden of een van beiden fysiek ongemak heeft. Maar ook als je denkt aan opgeven, wat helemaal niet gek is bij zo'n onderneming, stimuleer je elkaar om verder te gaan. Je hebt bovendien gezelligheid van elkaar. Maar alleen lopen is ook heel fijn. Je maakt sneller contact met de lokale bevolking & je hebt sneller contact met andere pelgrims. Wat ook handig is: je bepaalt zelf wat je doet. En het maakt het spirituele karakter sterker.

Dan je bagage: de meeste pelgrims nemen hun bagage zelf mee. Veel pelgrims vinden het zelf vervoeren van de bagage iets wat erbij hoort. Bij pelgrimeren hoort ook een beetje afzien.

Meer weten van ervaren pelgrims

Voor de voorpret gaan we ook een keer wandelen met Jos. Hij is een pelgrim die een paar jaar geleden naar Santiago is geweest. Het is leuk om uit de eerste hand de verhalen te horen. Jos is een rustige gepensioneerd man die vroeger onderwijzer was. Hij is dan ook een echte docent: iemand die gewend is dat hij aan het woord is en dat anderen dan hun mond houden. Maar irritant is dat helemaal niet. Hij vertelt rustig veel bijzonderheden van zijn reis. Hij had ervoor gekozen om met niemand contact te hebben. Zijn vrouw was de uitzondering. Hij liet dagelijks via SMS weten waar hij was en eenmaal per week belde zijn vrouw hem op. Maar verder geen contact met kinderen, familie en vrienden.

Hij vertelde dat sinds *de reis* de televisie zijn bekoring heeft verloren. Ook het nieuws vindt hij minder interessant. Grappig dat een ontwikkeld man zo'n keuze maakt. Ik ben benieuwd hoe ik er tegen die tijd naar kijk. Ook zei hij dat het een heel internationale bedoening is. Hij liep eens in een groepje van een man of tien, waarvan er acht een andere nationaliteit hadden.

Een andere Santiago-ganger (Janny van de camping waar we de zomervakantie vieren) vertelt mij eens: *'Je verstaat elkaar misschien niet, maar begrijpt elkaar wel.'* Het is namelijk zo dat iedereen zo'n reis doet om een bepaalde reden. Soms een spirituele reden, iemands dood verwerken of om een ernstige ziekte van zichzelf of van een familielid een plaats geven. Maar ook om een carrièreswitch, een einde van een relatie of einde van een arbeidzaam leven te markeren. Ook kan het zijn dat iemand de tredmolen van het jachtige leven zat is: het na-gejaag van carrière en geld en men de keuze maakt voor een eenvoudiger leven waarin veel meer ruimte is voor rust, aandacht voor de natuur en voor de mensen. Weg met die ICT, TV, etc. wat het leven zo jachtig maakt.

Wat is mijn reden dan? De tocht is gestart als sportieve uitdaging en het markeren van het einde van een arbeidzaam leven. Maar langzamerhand krijgt die ook een extra betekenis. Namelijk het loskomen van alles wat *moet*. Je *moet* namelijk bij zijn met het nieuws, de nieuwste ICT-snufjes gebruiken, social media bijhouden etc. En dat *moeten* loslaten lijkt mij een heel vrij gevoel geven. Een begin van dat vrije gevoel ervaar ik op onze kampeervakanties. Later krijgt dat vrije gevoel een extra dimensie tijdens mijn eerste driedaagse wandeltocht in Zeeland eind 2013. Binnen een dag wandelen in Zeeuws Vlaanderen, was mijn werk bij UWV, mijn thuis, mijn bezit ver weg. Ik was tevreden om gewoon te wandelen, te eten en om te slapen. Meer hoefde die winterdagen in december niet. Ik had na drie dagen wandelen, het idee alsof ik twee weken vakantie had gehad. Wat een lekker gevoel.

Nog meer voorpret: kopen van de routeboekjes

Ik krijg steeds meer zin in het Santiago-avontuur en een week nadat we met Jos hebben gelopen, gaan we naar het Santiago-genootschap in Utrecht voor advies en de routeboekjes. We hebben het plan om onderweg regelmatig te gaan kamperen. Als terugvaloptie (als er geen overnachtingsadres is) en omdat kamperen gewoon leuk is. Onze adviseuse bij het genootschap geeft ons het dringende advies om niet te gaan kamperen.

Waarom moeten we niet kamperen? Onze adviseuse zegt:

- Kamperen is niet nodig (er zijn voldoende betaalbare overnachtingsplekken).
- Het is te zwaar (tent, slaapzak, matje, kookspullen).
- Het is onhandig (camping buiten het dorp, waardoor je extra kilometers loopt naar de camping. Maar ook extra kilometers maakt om 's avonds eten te scoren.
- Bij particulieren slaap je en gebruik je vaak avondeten. Met kamperen moet je altijd zelf avondeten en ontbijt regelen.

Kortom het brengt ons ernstig aan het twijfelen. We laten het advies *indalen* en nemen de routeboekjes mee.

Bijzondere ontmoeting

Bij een solowandeling van Zwolle naar Windesheim eind 2014, loopt er iemand met een hond voorbij en begint een praatje. Daarbij krijg ik een klein boekje aangeboden met Psalmen. Ze geeft aan dat ze mij het boekje graag gunt. Maar ik sla het aanbod nogal bot af *'Ik ga dit boek niet lezen'*. We wensen elkaar een fijne dag. En ze roept nog na: *'De heer helpt u'*. Achteraf denk ik: waarom ben ik toch zo afwerend? Ik vul direct alles in: *'Het is zeker zo'n soort missionaris die je wilt bekeren'*. Ik krijg spijt: ik hoef het niet eens te zijn over God en dergelijke, we hadden toch even kort kunnen praten over de bedoeling van de geveer? Ik neem mij voor de volgende keer minder afwerend te zijn en ook mensen met een andere motivatie meer ruimte te geven.

Wandelen met minder gewicht op je rug

Tijdens de wandelingen van de lange afstandspaden hebben we het vaak over onze gezamenlijke onderneming: wandelen naar Santiago de Compostela. En hoe gaan we een-en-ander doen? Zo heeft mijn wandelmaatje last van een rugzak tijdens het lopen. Via-via hoort mijn wandelmaatje van het bestaan van een bagagekar voor wandelaars. Hoe werkt zo'n bagagekar dan? Het is eigenlijk een zak die rust op een as met twee wielen. Aan de voorkant zit een band – zoals bij een rugzak – die je vastmaakt aan je middel. Als je loopt, trek je de zak op wielen met je mee. Voordeel is dat de bagagelast veel minder drukt op de rug en heup. Immers de bagagelast rust vooral op de wielen. Ik besluit om de wandelkar, het ding heet Wheelie, te gaan gebruiken. Met de wandelkar lukt het avontuur naar Santiago nog meer.

www.pelerinroland.wordpress.com/uitrusting/wheelie/

Vorbereidingsweekend in Vessum

In januari 2016 ga ik naar een voorbereidingsweekend in Vessum. De deelnemers hebben alle het plan om Santiago de Compostela wandelend of fietsend te bereiken. Sommigen vertrekken 100 kilometer vóór Santiago. Enkelen beginnen in Zuid Frankrijk en anderen starten in Nederland of Vézelay. Tijdens het weekend hebben ervaren pelgrims Marijke en Lidy de leiding. Marijke en Lidy hebben een heel programma samengesteld, waarbij voorpret (film), persoonlijke verhalen (waarom willen de deelnemers dit ondernemen) en praktische zaken (welke routes) worden besproken. Ik reis met de trein naar Eindhoven en wandel zo'n 15 kilometer naar de pelgrimsboerderij Kafarnaum⁸ in Vessum en wordt hartelijk door de weekendleiding ontvangen met koffie en koek. Het is leuk met iedereen kennis te maken. De meeste deelnemers gaan dit jaar (2016), maar er is ook iemand die een volgend jaar naar Santiago gaat. Na afloop ben ik nog enthousiaster dan ik al was: het is een inspirerende bijeenkomst. Ook merk ik dat mensen erg op elkaar lijken: de meeste mensen ervaren een gezonde spanning om zo lang van huis te zijn, zonder precieze planning, niet te weten waar je slaapt en de onzekerheid of je dit allemaal wel fysiek aan kunt. Zo zegt iemand, nu het allemaal concreet wordt: *'Het vliegt mij nu wel een beetje aan'*.

Eerste fase van loslaten

Als ik maanden van huis ben, moet er ook thuis van alles geregeld worden. Want ik doe de administratie, de bankzaken, de financiën en de administratie van schoonmoeder, etc. Dat zal Anja – met hulp van zoon Joost – overnemen. We beginnen met internetbankieren. Al snel heeft Anja het in de gaten. Ook de rest van de administratie heeft Anja snel in de vingers. Natuurlijk zal alles goed gaan als ik weg ben. Voor mij is dit al de eerste fase van *loslaten*, het niet meer *volledig in control* zijn. Dit kost moeite! En schoonmoeder? Die is helemaal niet blij met het vooruitzicht dat ik weg ga. Ze is bang dat er wat met mij gebeurt: *'Hoe moet het dan met Anja?'* vraagt zij zich af. Een lieve opmerking van haar.

⁸ www.pelgrimshoevekafarnaum.nl: 'Pelgrimshoeve Kafarnaum is een pleisterplaats om tot innerlijke rust te komen. Deze Pelgrimshoeve is een rustplaats voor doortrekkende pelgrims en een voorbereidingsplek voor hen die willen vertrekken.'

Wandelen met wandelmaatjes is leuk

Het wandelen met een wandelmaatje is motiverend, gezellig en inspirerend. Je trekt je aan elkaar op (als je het sportief een beetje moeilijk hebt), je praat over werk, je gezin, maatschappij en allerlei andere onderwerpen.

Mijn LAW-wandelmaatje is een bijzonder mens. Ze heeft een ernstig ongeluk tijdens een vakantie meegemaakt en daarna veel ziekenhuisgedoe gehad. Vervolgens een revalidatie van jaren. Ze is door een enorm doorzettingsvermogen veel verder gekomen dan anderen voor mogelijk hielden. Ze is eigenzinnig en heeft een pittig karakter. Kortom een interessant mens en we hebben dan ook meer dan genoeg gespreksstof. Met mijn eerste vierdaagsemaatje is het contact weer heel anders. Zij is erg van de *systematische* aanpak van het wandelen. We hebben veel gemeen met de ambtenaren/politieke cultuur op ons werk bij UWV en de provincie. Met mijn tweede vierdaagsemaatje is het contact weer heel anders. Coby heeft een indrukwekkende wandelcarrière achter de rug en heeft praktisch alleen de zorg voor haar ouders op leeftijd. Ook qua werk (ICT-programma manager bij de overheid) zijn er allerlei werkparallellellen te trekken met mijn werk.

Meer algemeen is het leuk om met anderen te lopen of het nu een loodgieter, een ondernemer, een ICT 'er of arbeidsongeschikte is. Samen met wandelmaatjes deel je het plezier van het wandelen, buiten-zijn, de omgeving zien, mensen ontmoeten etc. Daarnaast heeft zijn eigen levensverhaal.

7 Hindernissen en andere malheur: gaat het toch anders?

Likdoorns die opspelen

Een likdoorn op mijn rechter kleine teen verziekt af en toe het wandelen. Daar ga ik wat aan doen. Eerst maar eens een likdoornpleister. Er ontstaat een rond velletje op de likdoorn dat je er af kunt halen. Maar de teen wordt er niet minder pijnlijk door. Dan maar eens een soort tinctuur gebruiken met salicylzuur. Dan krijg ik nog meer velletjes. Helpt ook niet tegen de pijn. Naar de pedicure zegt Anja! Maar een pedicure, dat is toch alleen iets voor vrouwen? Daar gaat een *echte* man toch niet naar toe ☺? De eerste pedicure schraapt het een en ander weg, maar doet het iets te enthousiast en ik heb er een wondje bij. Met als gevolg een likdoorn die pas gaat herstellen, nadat ik in de vakantie veelvuldig in zeewater was geweest.

Later speelt de likdoorn weer op. De eerste pedicure – zal zeker goed zijn – vertrouw ik niet. Dan maar naar een andere pedicure. Ze schraapt een beetje weg en geeft advies: ‘*Gebruik die tinctuur niet meer*’. Ze zegt dat wel 5 keer. Ze vindt mij zeker een domme man ☺ Maar het hielp wel! Een dag later al minder pijn. En een week later veel minder pijn. Die likdoorn komt regelmatig terug. En het is een soort gevecht: *Wie is het sterkst?*. Ik draag lange tijd een beschermende ring om die teen. Na een paar jaar heb ik geen last meer van die likdoorn. Moraal van het verhaal: bij een probleem met voeten, ga ik niet zelf rotzooien maar ga ik direct naar de (tweede) pedicure.

Schoenen die lekken en niet lekker zitten

Een andere les is, dat oude (leren) wandelschoenen veel beter zitten dan de nieuwe. Als een oude schoen lekker zit, koop dan een nieuwe van hetzelfde merk en type. Maar ook een nieuwe van hetzelfde merk en maat zit minder lekker dan de oude. Waarom? Omdat het leer van de nieuwe schoen stugger is. Dus, ik ga mijn schoenen beter onderhouden met leervet. Want soepel leer, zorgt ook dat je minder last hebt van tenen die in de knel zitten. Bovendien is een goed onderhouden leren schoen, beter waterafstotend.

Mot met wandelmaatjes

Het wandelen met een wandelmaatje is motiverend, gezellig en inspirerend. Toch kan na een tijdje de wandelband *sleets* worden. Zo kwam ik, als ik liep met mijn eerste vierdaagsemaatje, ook wel eens een andere wandelkennis tegen. En daar maak ik dan een praatje mee, loop je een stukje op etc. Dan blijkt de handicap van het cijfer 3: een gezelschap van 4 is goed, 2 is goed, maar 3 is geen handig getal. Tezamen met andere kleine irritaties, gaan we ieder weer apart verder.

Ook met mijn LAW-wandelmaatje komen er eind 2015 barstjes in de wandelvriendschap. Onduidelijke mails, die over-en-weer verkeerd worden begrepen. Het verschil in karakter dat steeds duidelijker wordt. En uiteindelijk krijgen we woorden. We besluiten ieder voor zich verder te gaan met wandelen.

Twijfel: wel of niet gaan?

Het einde van de wandelband met mijn LAW-wandelmaatje hakt er bij mij in. We waren enthousiast voor onze gezamenlijke Santiago-onderneming. We filosofeerden erover, wat mee te nemen en wat niet, wel/niet kamperen etc. We hadden veel voorpret.

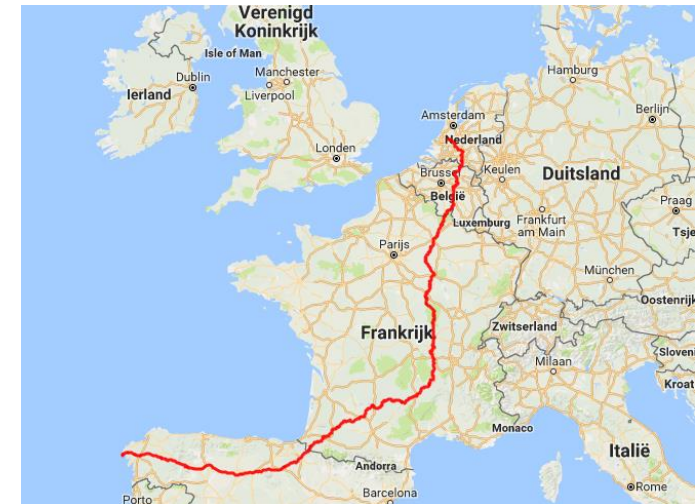
Na de woordenwisseling met mijn maatje wordt steeds duidelijker dat *onze* onderneming gevaar loopt en slaat de twijfel bij mij toe:

- ✓ Als we niet samen gaan, zie ik dan ook van de tocht naar Santiago af? Immers als je zo'n lange wandeling alleen doet, is dat een heel andere ervaring dan dat je samen loopt.
- ✓ Als ik wel ga, loop ik dan van huis uit, of loop ik alleen het Spaanse stuk?
Als ik alleen het Spaanse deel doe, is het avontuur een stuk minder groot: de overnachtingplaatsen liggen voor het oprapen. Dat is in België en Noord-Frankrijk anders. Het mogelijke tekort aan overnachtingplaatsen is voor mij, als iemand die alles graag onder controle heeft, een echte uitdaging.
- ✓ Ga ik volgend jaar, of ga ik later?

Kortom veel vragen en de twijfel slaat toe. Het blijft weken in mijn hoofd malen en ik kom er maar niet uit. Uiteindelijk maak ik in mijn eentje een wandeling naar de Reeuwijkse Plassen op een mooie zonnige winterdag. En de antwoorden komen als vanzelf:

- ✓ Ik ga in mijn eentje.
- ✓ Ik vertrekt vanuit Moordrecht.
- ✓ Volgend jaar april ga ik de tocht naar Santiago de Compostela beginnen.

Het is een heel avontuur. Wat ook voor extra *druk* zorgt, is dat inmiddels veel mensen weet hebben van mijn plan. Familieleden, vrienden, bekenden, ex-collega's etc. Tegelijkertijd vind ik het een mooi uitdagend avontuur. Het gaat vast goed komen allemaal.

Toch fijn om wandelmaatjes te hebben

Het is jammer dat de wandelvriendschap met mijn LAW-wandelmaatje zo verkeerd afloopt. Het is zeker niet zo, dat de schuld bij de ander ligt. Ook ik heb zeker fouten gemaakt. In ieder geval heb ik verschillende dingen geleerd:

- ✓ Het is lastig – ook als je iemand al een paar jaar kent – duidelijk te zijn in de communicatie.
- ✓ Mails zijn niet altijd duidelijk voor een ander.
- ✓ Als er irritaties zijn, dan moet je dat zo snel mogelijk bespreken.

Bovenal ben ik blij dat ik mijn LAW-maatje heb ontmoet. Door haar aanstekelijk enthousiasme kreeg ik de durf om het Santiago avontuur verder te concretiseren. Als ik haar niet was tegengekomen is het zeer de vraag of ik ooit die onderneming zou opzetten.

Ik ga uiteindelijk alleen wandelen naar Santiago en verleg zo mijn grenzen. En dat voelt ook stoer. Wat ook grappig is dat ik van twee andere wandelkennissen heb gehoord, dat ze jaloers zijn. En ook graag (een deel) willen lopen met mij. Dat voelt toch als een compliment naar mij toe: mensen durven het aan met mij zo'n voetreis te ondernemen.

www.geocities.ws/jaiminiram/cartoon/asterix/fights1.JPG

Er zijn vele wegen naar Rome ☺

Welke wandelroute naar Santiago de Compostela maak ik? In Nederland loop ik vanuit huis veel over het Pelgrimspad in Nederland in de richting van de Belgische grens. In België loop ik de Monastica-route. Deze route eindigt in Noord-Frankrijk en daar stap ik over op de Champagne-route. Daarna ga ik richting de Morvan en verder via Le Puy naar Zuid-West-Frankrijk. Vandaar is er een heel bekende wandelroute: de Camino-Francis: Camino is het Spaanse woord voor pad of weg.

Welke bagage neem ik mee?

Natuurlijk neem ik extra schoenen mee: reserve wandelschoenen (omdat mijn hakken extreem snel slijten en schoenmakers in de minidorpjes in Frankrijk afwezig zijn), Birkenstocks (om je voeten na afloop van de wandeling *te luchten*) en Crocs (om in vieze douches te gebruiken). Verder schoenbehandelingspullen en EHBO. Naast schoenen is een goede route belangrijk: de GPS gaat mee, net als mijn portemonnee, bemoedigingskaartje en een steentje om achter te laten in Spanje. Wat *niet* meegaat? Dat zijn mijn sleutels. Dit geeft mij een gevoel van vrijheid: ik hoop maar dat Anja mij binnenlaat na afloop 😊.

Techniek kan altijd stukgaan: dus fysieke routeboekjes neem ik mee. Ook slaapadressen en verzekeringspapieren zitten in mijn zak. Andere *eerste* levensbehoefte zijn medicijnen, voetverzorgingspullen, deodorant, shampoo, tandenborstel en -pasta. Daarnaast neem ik een reservebril en een zakje met handig reparatiespul (elastiek, tape, touw, veiligheidsspelden etc.) mee.

Daarnaast gaan de oplader, extra AA-batterijen voor de GPS, de oplader en reservebatterij van het fototoestel en tenslotte de oplader smartphone mee.

Ook noodzakelijk is: water, regenbroek, transportzak voor de wandelkar (om mee te nemen in het vliegtuig naar huis, moet de wandelkar worden gedemonteerd en daarna in een transportzak worden gedaan).

Daarnaast neem ik de WakaWaka (zonnecel voor licht & als reservebatterij voor de smartphone), knijpers, afvalzakjes van *Nederland Schoon*, veiligheidslampje en veiligheidsstrips mee. Ik neem ook de uitrusting voor kamperen mee. Dus slaapzak, matje van Exped (licht en compact), een liner (in de slaapzak), tent, een compacte brander en een doosje met energierepen.

Mijn kleren dan? Die zitten in 2 kleine zakjes: 1 afritsbroek, 3 sneldrogende shirtjes, 3 onderbroeken, 4 paar sokken, thermo-ondergoed en 1 sneldrogende handdoek. Het voortasje van mijn wandelkar bevat allerlei dagelijkse dingen. Zoals, het actuele routeboekje, het volgende overnachtingsadres, lepel voor eten onderweg, zakdoekjes, water, regenjasje, zonnebril, pen & papier, smartphone, zonnebrand, Buff voor kou en zon, e-reader, fototoestel, batterijendoos en een minirugzakje voor de boodschappen onderweg.

In de achterzakje van de wandelkar zit een regenhoes voor de wandelkar, wielhoezen, handschoenen, een zitflap (om ergens op te zitten zonder dat je broek vies wordt). Aan mijn wandelkar hangen nog wat andere spullen, zoals een poncho, eten voor onderweg. Onderop heb ik nog een slot voor mijn wiel van de wandelkar liggen en extra water. Als ik vertrek heb ik ook nog een jas aan en een trui aan.

Op het laatste moment doe ik nog een kleine thermoskan met beker in (inclusief koffie en oplossoepjes). Midden in het bos genieten van je warme bakkie koffiedan kan het leven niet beter.

Het gewicht is zo'n 16 kilogram bagage. Inclusief gewicht van de wandelkar is dat 23 kilogram. Zo hier kan ik weken en maanden mee voort!

8 Op weg van Moordrecht naar Vézelay/Lac des Settons

Toch volgers

Vlak voordat ik vertrek leeft iedereen hartstikke mee. Mijn broers, zus, zwager en schoonzussen mailen, bellen, App'en en komen langs. Best bijzonder als je bedenkt dat wij als familie een vaste traditie hebben: we zien elkaar alleen op een verjaardag. En voor de rest *'Doe maar gewoon dan doe je gek genoeg'*. Maar op de een of andere manier voelt iedereen aan dat ik iets bijzonders ga doen.

Ik krijg van een wandelmaatje nog iets dat ik pas in Santiago open mag maken. Hans belt vanuit Kreta net voor mijn vertrek op om mij suc6 te wensen. Mijn schoonmoeder heeft ook zo haar vragen. En vrienden als Stef & Irmgard, burens, biljardvrienden Rob & Antoon, praatclubleden van de donderdag, oud-collega Menno, zelfs sportcollega's van Anja, leven allemaal mee met mijn onderneming.

Vooraf had ik zoiets van *'Ik vertrek met de stille trom'*. Ik hou alleen Anja, de jongens en hun vriendinnen af en toe op de hoogte van het verloop van de tocht. Maar verschillende mensen vragen: *'Kunnen we je ook volgen?'* En ja, met zoveel enthousiasme en bemoedigende woorden, besluit ik een WhatsApp-groep aan te maken: *Arie Wandelt*.

Vooraf is Anja een beetje bezorgd. Nu ik alleen op pad ben, zal ik dan wel een beetje goed voor mijzelf zorgen? Als ik met een wandelmaatje loop, dan houdt die mij wel in de gaten, zo denkt Anja. Het grappige is dat mijn zus Wil iets dergelijks App't. En dat maakt mij wakker: ik moet goed voor mijzelf zorgen. Anders loop ik het risico op allerlei tegenslag.

Afscheidsritueel, 3 april 2016 (dag 0)

Daisy & Joost hebben een speciaal afscheidsritueel bedacht. Zo komen de laatste avond naar huis. We eten met elkaar en spelen canasta (kaartspel). En natuurlijk is Daisy weer *mijn* Canasta-maat. Daarna blijven Joost & Daisy zoals *vroeger* bij ons slapen. Het is hartstikke gezellig.

Vertrek vanuit Moordrecht en het stempelritueel, 4 april 2016 (dag 1)

Op 4 april 2016 vertrek ik vanuit huis richting Gouda. Anja & Joost lopen de eerste kilometers mee naar Gouda. We drinken nog een laatste kop koffie bij de Hema, waar Daisy ook is. Ik neem afscheid en ga op pad richting Goverwelle. Het doet mij veel meer dan ik zelf dacht. Ik krijg een brok in mijn keel, ik laat nog net geen traan. Na een uurtje kom ik door Haastrecht en zie de kerk *Salvatore*. Mensen die naar Santiago lopen, hebben allerlei rituelen. Een daarvan is het verzamelen van stempels in je credential. Die stempels in je credential moeten als het ware bewijzen dat je de route gelopen hebt. Met dat *bewijs* kun je een *Compostela* van Santiago krijgen: een soort certificaat. Ik krijg een spontaan idee: ik ga in de kerk vragen om een stempel. De pastoor is er niet, maar de aanwezige man van een uitvaartonderneming is erg bereidwillig. Hij gaat op zoek en na een kwartier heeft hij een stempel en een stempelkussen opgeduikeld. Ik ben blij met de eerste stempel in mijn pelgrimscredential.

Toen ik voor het eerst hoorde van die stempels, toen dacht ik *Dat ga ik echt nooit doen. Ik ben geen kleuter*. Maar nu ik onderweg ben, kijk ik er heel anders tegenaan: het is gewoon leuk om al die verschillende stempels uit allerlei plaatsen te verzamelen. Daarnaast is een credential handig of zelfs noodzakelijk. Het is een soort paspoort om toegang te krijgen voor

faciliteiten voor een pelgrim. Zo kun je op vertoon van je credential overnachtingen regelen of je slaapt voor een habbekrats in een prachtig klooster.

Even later kom ik fietsster Ilona tegen en ze vraagt direct of ik naar Santiago loop? Ze vertelt dat ze dat zelf een paar jaar geleden heeft gedaan. Ilona heeft er erg van genoten en denkt nog vaak aan die reis. Na een kwartier kletsen, nodigt Ilona mij en Anja uit voor de koffie als ik terug ben. Dan kunnen we ervaringen uitwisselen. Bij het afscheid geeft ze mij kaartje met twee christelijke spreuken erop. Ze wil niet pushen, maar zegt: *‘Doe er mee wat je wilt’*. Een van de spreuken vind ik best mooi: *God’s promises are like the stars: the darker the night, the brighter they shine*. Later kom ik nog een man en vrouw tegen die langs de dijk naar Schoonhoven wonen en ook hebben gewandeld naar Santiago. Ze stellen kritische vraagtekens bij mijn wandelkar: hoe durven ze! ☺. Aan het eind van de dag ben ik in Schoonhoven. Een favoriete stek van mij. Je kunt daar mooi over de rivier de Lek kijken en naar de veerboot. Ik ben lekker vroeg, ga douchen, koop een maaltijd bij de chinees en eet die op bij de veerhaven en kijk uit over het water.

Op pad naar Woudrichem en verder naar Vlijmen, 5 en 6 april 2016 (dag 2 en 3)

Ik ontbijt met de gastvrouw en gastheer en vertrek in lichte regen. Poncho aan, poncho uit en dat een paar honderd keer die dag ☺. Aan het einde van de dag neem ik de fietspont over de Merwede richting Woudrichem: kan ik een beetje uitblazen. Woudrichem zelf is een leuk vestingstadje. Ik sla wat eten en fruit in (tip van bezorgde Anja en zus Will). In een eetcafé eet ik lekkere kipschnitzel. Daarna ga ik naar mijn overnachtingadres. Ik overnacht op de eerste verdieping van de schuur die nostalgisch is ingericht. Maar alles zit erin: douche, ik kan koffie maken en een heerlijk opgemaakt bed.

Mijn ontbijt de volgende ochtend is werkelijk enorm. Van alles te kiezen: ik wordt echt verwend door mijn gastvrouw. Zij vindt het heel normaal, maar zo’n uitgebreide keuze, heb ik nog nooit gezien. Bij het afscheid krijg ik een houtsnijwerk mee. Eerst ben ik nog een beetje afwerend: wat denk je dat een schijf van een boom weegt? En dat helemaal naar Santiago? Ik neem het toch mee en stuur het later tussentijds naar huis met de post.

Ik overnacht in Vlijmen bij Liesje. Een aardig en ruimdenkend mens. Het blijkt dat er op dit moment ('s-middags) een man en een vrouw verblijven in haar gastruimte. En die man en vrouw zijn beide getrouwd, maar niet met elkaar. Dit *paar* is heel verliefd op elkaar en heeft gevraagd om regelmatig de gastruimte te gebruiken. Tegelijkertijd willen ze hun huwelijk niet opgeven. Liesje redeneert: *Waarom twee huwelijken opbreken met vier ongelukkige mensen en kinderen. Misschien werkt dit dan beter.* Ik koop een opwarmmaaltijd bij de Jumbo-supermarkt en eet die op in de keuken. Daarna drinken we koffie en praten over huwelijken, de kerk, kinderen etc. Een leuke avond.

Via de Sint Jan van Den Bosch naar Oisterwijk, 7 april 2016 (dag 4)

Vanmorgen ga ik op weg naar Den Bosch. Daar bekijk ik de Sint Jan en scoor een stempel. De stempelgever vraagt of ik als pelgrim misschien nog een gesprekje wil met een van de priesters. Dat lijkt mij wel interessant en ik meld mij het priestershuis. De deur gaat open en de administratief medewerker doet open. Ze is direct in een soort van paniek: *'De priesters zijn naar Rome'*. Maar ze gaat toch nog even kijken en vindt nog een achterblijver. Ik heb een prettig gesprek over mijn verwachtingen van de wandeltocht met de priester. Aan het einde spreekt de priester nog een persoonlijke intentie uit.

Er wordt slecht weer voorspeld, daarom koop ik nog Gamaschen bij Beversport. De Gamaschen zorgen ervoor dat regen niet in de schoenen loopt en de onderkant van de broek schoon en droog blijft. Nu ik in de stad ben stuur ik een pakketje naar huis terug met spullen die ik waarschijnlijk toch niet ga gebruiken. Vier dagen wandelen, maken je al duidelijk dat je teveel hebt meegenomen.

En elke gram moet je toch meesjouwen (of beter gezegd meesleuren). Een bekend pelgrimsgezegde is: *Alles wat thuis laat is mooi meegenomen.* Mijn wandelkar heeft vaak positieve belangstelling. Men vindt het een handig alternatief voor een rugzak en een mooie uitvinding. Vandaag was er iemand die mij minder vriendelijk tegemoet treedt. Toen ik de weg vroeg, keek ze mij aan alsof ik een bedelaar was en liep zonder te antwoorden door.

Na Den Bosch wandel ik verder naar Oisterwijk. Waar ik overnacht in huize *Lagerweide*. Het is een prachtig oud huis, waar oude details goed bewaard zijn. De gastvrouw Hannelie (60 jaar) was werkloos, maar heeft na een jaar of twee WW, toch weer een baan gevonden in haar werkgebied: verkoper van badkamers. En dat is te zien: de badkamer ziet er heel bijzonder uit. Het maakt ook duidelijk dat een oudere werkloze niet kansloos is. De hartelijke Brabantse maakt ook een lekkere maaltijd voor mij. Ik eet pasta waarin druiven en vis zijn verwerkt. Als toetje gebakken peer in boter met suiker en yoghurt om het af te blussen: heerlijk!

De eerste vier overnachtingsadressen heb ik in januari al gereserveerd. Vanaf nu ga ik het per dag doen. Een pelgrimstocht van maanden, die kun je en wil je niet plannen. Plannen is inflexibel: het is lastig je tempo te vertragen als het fysiek tegen zit en plannen is tegenstrijdig met de geest van de pelgrimstocht (loslaten van controle). Kortom ik bel of ik de volgende dag kan slapen in Vessem.

Laatste overnachting in Nederland, 8 april 2016 (dag 5)

Tijdens het wandelen kom ik fietsster Anita tegen. Ze vertelt dat haar man een paar jaar geleden vanuit Brabant naar Santiago is gaan wandelen. Door foute voorlichting vond hij dat niet altijd een pretje. Vooral de overnachtingen in België en Noord-Frankrijk waren een probleem. Toen zij haar man kwam opzoeken in Vézelay, vroeg zij zich af ‘*Is dat mijn man?*’ zo verzwakt was hij. Anita zelf is later gaan fietsen naar Santiago.

Vanavond ben te gast op de Pelgrimshoeve Kafarnaum in Vessem. De pelgrimshoeve heeft twee gastheren of beter gezegd hospitaleros: Johan en Arie (een naamgenoot). De mannen hebben eerder zelf de route vanuit huis naar Santiago gelopen en vertellen er enthousiast over. Dat is voor mij prettig. Want zo aan het begin van het avontuur zit je ook met allerlei vragen en onzekerheden. De verhalen van Johan en Arie geven meer duidelijkheid en geven mij nieuwe moed. Er zijn nog twee gasten (Sjoerd en Marjolijn) die een weekend wandelen in het Brabantse. Zij willen in een ander jaar de tocht gaan doen. Bij het eten, komt ook Broeder Fons – een man midden in de tachtig – aanwaaien. Hij is een soort initiatiefnemer geweest van de Pelgrimshoeve Kafarnaum.

Over de grens naar België, 9 april 2016 (dag 6)

Vanmorgen na het ontbijt doet broeder Fons bij de aspirant pelgrims de *Wegzegening*. En het grappige is dat broeder Fons de wegzegening doet zonder dat het woord God of Jezus valt. Het is veel meer een persoonlijke intentie die hij uitspreekt voor mij en de anderen. Zo zegt hij ‘*Wees het licht (=hulp) voor jezelf, dan ben je dat ook voor de ander*’ en ‘*Wees lief voor jezelf en je liefde straalt uit naar de ander*’. We krijgen van hem een kaars mee en een jakobsschelp. Al met al een bijzonder moment.

Gastheer Arie doet mij daarna uitgeleide en loopt een kort stukje met mij mee. Tot nog toe heb ik in Nederland een zelfgekozen pad gelopen. Vanaf Vessem loop ik een officiële pelgrimsroute: de Via Monastica. De Via Monastica loopt (de naam zegt het al) langs verschillende kloosters. Natuurlijk is een pelgrimsroute niet verplicht: iedereen is vrij om een eigen route te kiezen. Toch is het handig om een van de bestaande pelgrimsroutes te nemen. Immers een pelgrimsroute is kleinschalig, gaat door mooi landschap, is verkeersveilig en je hebt voldoende (betaalbare) overnachtingsmogelijkheden.

De Via Monastica gaat in dit deel in Nederland over onverhard pad. Nu ja, onverhard, het is gewoon drassig grasland. Mijn voeten en wielen van de wandelkar zakken in de modder. Binnen de kortste keren zijn mijn schoenen doornat. En het trekken van de wandelkar gaat zwaar. Daarom verander ik de route: ik wandel nu toch liever over stenen en asfalt.

Foto: www.pelgrimshoevekaafarnaum.nl

Vandaag overnacht ik voor het eerst in mijn leven in een klooster: de abdij Postel. Het klooster De ziet er prachtig uit. Het is een beetje zoeken, waar je op dit grote terrein je moet melden. De portier brengt mij naar het *gastenkwartier*, dat is ingericht voor 50 gasten. Ik krijg de sleutel van mijn kamer. Het gastenverblijf is pas gerenoveerd en ziet er schitterend uit: mooi en schoon sanitair.

De portier vertelt mij waar ik het avondeten (na het *Vesper*) kan gebruiken en weg is die. Het *Vesper*? Dat is een avondgebed dat om zes uur 's-avonds begint. Als ik later bij de gastenpater Benny vraag naar de kosten van het verblijf zegt hij: '*Dat is een donativo*'. Een *donativo* is een soort gift. Het is gebruikelijk om voor een overnachting, afhankelijk van of je mee-eet of niet, om 15 á 25 euro neer te tellen. Maar als een pelgrim een heel krap budget heeft, volstaat ook een lager bedrag. Wel ga je na één nacht weer verder op je tocht.

Ik eet om zeven uur 's-avonds met de andere gasten van het klooster. Een van de gasten is een Fransman van een jaar of 45. Hij ziet er ruig uit en is heel sober gekleed. Hij spreekt alleen Frans, maar ik maak uit zijn verhaal op, dat hij van abdij tot abdij trekt. Hij doet dat lopend, liftend etc. Super low-budget. Hij is al een paar weken onderweg. Het is een grappige alternatieve man. Er zijn ook gasten die de Bijbel bestuderen en mensen die gewoon rust in deze jachtige wereld, zoeken: zoals Heléne en Marie-Helené. Zij gaan elk jaar samen naar een klooster voor een paar spirituele dagen om te onthaasten en zijn niet speciaal gelovig. Heléne blijkt een handicap te hebben en moet als '*jonge*' vrouw van 50 jaar lopen met een stok. Toch deert haar dat niet: ze is vorig jaar vanuit Nederland naar Santiago gefietst. Niet gelovig zijn, blijkt ook geen probleem voor de paters. Ze zijn van oudsher gericht op de pelgrim die vaak zoekt naar zingeving van het leven en alleen sober onderdak nodig heeft.

De kloosterlingen zijn Norbertijn, hebben een wit habijt en zijn erg gastvrij. Het is niet verplicht, maar de gastheren vinden het fijn als je een van de diensten bijwoont in de kerk binnen het klooster. Daarom ga ik voor het avondeten naar het Vesper. In de kerk zitten ook de Fransman en de twee Helénes. De paters zingen alsof het een lieve lust is. Maar het klinkt in de kerk met de orgelmuziek heel bijzonder. Enig nadeel van de dienst is dat de gezangen van de Norbertijnen wel heel erg lang duren ☺.

Natuurlijk is het in het klooster, buiten de diensten en de maaltijden, erg rustig. Het is immers een plek voor rust en bezinning. Die regel wordt bij het opstaan de volgende ochtend door de paters zelf overtreden. Dit om te voorkomen dat je per ongeluk het ochtendgebed mist ☺. Om 6:45 schalt er namelijk keihard liturgische muziek door de gangen. Nu daar wordt je wel wakker van! Na het ontbijt bij de Norbertijnen vertrek ik voor mijn eerste volle dag in België.

Verder in België en weer slapen in een abdij, 10 en 11 april 2016 (dag 7 en 8)

De eerste week zit er op. Vandaag loop ik een hele dag in België: het is een vrij eenvoudige en soms saaie route. Mijn pad loopt langs lange rechte kanalen. En ik overnacht in de plaats Balen. Het gastgezin zijn geëmigreerde Nederlanders uit het Westland: Bertus en Francien. Ze hadden een eigen bedrijf van aansluitingen en flenzen van pijpen. Ze zijn nu gepensioneerd en actieve fietsers. Vandaag heb ik maar 18 kilometer gelopen: dus erg moe voel ik mij niet. Na een voedzaam ontbijt bij Francien, vertrek ik in de richting van Tongerlo. Daar is opnieuw een abdij.

Onderweg kom ik een echtpaar tegen dat geocaching doet met de GPS. Ze blijken vanaf Saint Jean Pied de Port naar Santiago te hebben gelopen. We praten even en ik ga verder. Verderop is de abdij van Tongeren: een grote abdij: opnieuw prachtig gerestaureerd en nog groter dan de abdij van Postel. Omdat ik gisteren weinig heb gelopen, loop ik verder naar de volgende abdij: die van Averbode. Onderweg loop ik Mieke tegen het lijf. Zij vraagt of ik een pelgrim ben en nodigt mij spontaan uit om iets te komen drinken in haar appartement.

Mieke is een paar jaar geleden van Saint Jean Pied de Port naar Santiago gelopen. Op haar tempo (rustig aan: 20 kilometer per dag) en heeft enorm genoten. Het lukte haar (66 jaar jong) om alles achter te laten. Ze zei tegen mij, iets als: *‘Vooraf voelde ik mij oud en het leven was vol zorgen. Maar op de Camino was ik was geen moeder, geen vriendin meer van iemand, geen oppas-oma. Nee, ik was weer gewoon het kind Mieke.’* Ze vertelt in korte tijd van alles en denkt nog regelmatig aan de *Camino*. Ho-ho Camino, wat is dat nu weer? Dat is de benaming die Spaanse wandelaars/pelgrims geven aan hun tocht naar bijvoorbeeld Santiago.

Ik heb mij een beetje vergist in de afstand en beland na 44 kilometer in de abdij Averbode. Het is opnieuw een supermooi gerestaureerd klooster. Groot met veel gebouwen⁹.

⁹ Foto's van: www.sites.google.com/site/homepageabdij/gemeenschap

De gastenbroeder is een beetje nors – hij lijkt op een oud-collega van mij (Anske) – en leidt mij rond. Ik heb in het hoofdgebouw een enorme slaapkamer. Met een even zo grote badkamer. Hij vertelt mij hoe de afstandsbediening van de verwarming werkt en wat het Wifi-wachtwoord is: *Augustinus*¹⁰. Het is een bijzondere overnachting in een gebouw dat oudheid uitademt, maar dus ook met moderne geneugten. De gastbroeder vraagt om mijn credential. Hij zal het naar de overste van het klooster brengen voor een stempel. Omdat een credential voor een pelgrim erg belangrijk is, wil ik eigenlijk het document direct terug: hoe moeilijk kan het zetten van stempel zijn? Dat kan toch iedereen, zo denk ik. Maar als ik vraag wanneer ik mijn credential terug krijg, zegt hij *‘als de overste tijd heeft en dat zal wel vanavond laat zijn. Ik leg uw credential wel bij uw kamerdeur’*. Kennelijk is het zetten van de stempel echt werk voor de *baas* van het klooster. Het is direct een oefening in geduld voor mij.

‘s Avonds eet ik met de gastenbroeder, pater Andreas en met twee andere gasten pizza. Het enige wat van mij wordt verwacht is te helpen met het neerzetten van de vuile vaat op een karretje. De rest wordt gedaan. Er blijkt namelijk burgerpersoneel te zijn voor het koken, schoonmaken, de keuken etc.

Bij het avondeten praten de paters over het nieuws. Over wereldse dingen zoals het terrorisme (de man met het hoedje bij de aanslag in Zaventem in maart 2016), overlijden van voetballer Cruiff etc. Wat ook grappig voorval is, is de *living* van de gasten. Het is namelijk de bedoeling dat het stil is in de kloostergebouwen. Maar in de living ontmoet je andere gasten, mag je praten, een telefoontje plegen en wat te drinken nemen.

Voor het slapen, wil ik nog even kletsen, dus ik ga naar de living. Als ik in de living binnen kom, zit daar pater Andreas te praten met een van de gasten. Je moet je dan voorstellen: een lange man met een lange witte pij aan in een leunstoel. Hij zit genoeglijk te praten en heeft een Belgisch biertje voor zijn neus staan. Ook ligt zijn smartphone op tafel. En op die smartphone komen (weliswaar staat de telefoon niet op geluid, maar op trillen) ook allerlei berichten binnen. Bovendien blijkt de broeder eerder getrouwd. Hij is priester geworden, nadat zijn vrouw overleden is. We praten ook over situaties als verliefde paters en hoe daar mee om te gaan. Nu dan blijkt men daar heel relaxed over te denken: als de liefde voor de ander zo sterk is, is het helemaal niet gek om uit te treden.

¹⁰ Ook dit klooster is van de Norbertijnen. De Norbertijnen leven volgens de regel van Augustinus (400 na Christus): een leven in gemeenschap en liefde.

Nog een leuk voorval is er als ik bel voor de komende overnachting bij een gastgezin van *Vrienden op de Fiets*. Ik zeg zoiets als *'U spreekt met Arie. Ik ben een pelgrim, wandelend onderweg naar Santiago en op zoek naar een slaappleats. Hebt u slaapgelegenheid voor morgen?'*. De gastvrouw Veerle antwoordt: *'Ik ben die avond weg voor een cursus en mijn man Bart is weg voor zijn werk.'* Ik denk ojee dat wordt bellen naar een ander adres. Maar Veerle vervolgt: *'Maar natuurlijk kun je bij ons logeren. Ik vraag mijn puberzoon wel of hij je rondleidt op de gastenruimte op zolder. En wat doe je trouwens met eten? Je bent welkom om met mij, mijn man, puberzoon en -dochter mee te eten.'* Op mijn vraag wat de kosten van het eten zijn, zegt ze: *'Nee je hoeft niets te betalen. We vinden gasten altijd gezellig'*. Dat is nog eens gastvrijheid!

Het hoofdgebouw spiegelt zich in de vijver

De volgende ochtend, ligt mijn credential natuurlijk bij mijn kamerdeur. Ik ga naar het ochtendgebed in de kloosterkerk. En ontdek dat ze heel vaak het volgende zingen: *'Zoals in het begin nu en altijd. In de eeuwen der eeuwen. Amen'*. Het zijn dezelfde gebeden als in de abdij Postel. Daarna eet ik met de twee andere gasten een licht ontbijt en vertrek.

Nog net in het Nederlands sprekend deel, 12 april 2016 (dag 9)

Het is opnieuw een prachtige wandeldag. Ik kom voorbij Diest en bedenk mij dat de ritmes van mij en mijn zoon Guus in Australië nogal uit elkaar liggen. Als ik klaar ben met wandelen is het in Australië nacht. En in de ochtend wil ik niet bellen, omdat ik juist wil gaan starten met wandelen. Ik kom op het idee om tijdens een wandelpauze in Diest te kijken of ik bij een middelbare school Wifi kan regelen. En inderdaad, nadat ik uitgelegd heb dat ik een pelgrim ben, krijg ik een leerling-Wifi-code. Voor een pelgrim gaan vele deuren open, zo zie je maar. Ik bel Guus via de WhatsApp en praat een beetje bij.

Inmiddels heb ik de eerste heuvels ontdekt: niet gek want ik ben best al een stuk in België. Ik overnacht vandaag bij gastvrije Bart en Veerle en hun kinderen. Het vinden van het adres was wel een dingetje. De straat begint hier met nummer 101. Ik moest bij 35 zijn. Dat zijn dan 65 huizen verder, dus dat valt wel mee. Jaja, zo denkt een eenvoudige Hollander. Ten eerste heb je in België te maken met lintbebouwing: huizen liggen in een langgerekt lint langs een *baan* (zo noemen Belgen een straat of weg). En soms zit er 200 meter tussen twee huizen. Ten tweede heb je soms 55a, 55b, 55c etc. Kortom, ik moest nog 2,5 kilometer extra stappen (Belgen wandelen niet, maar stappen ☺). Alles bij elkaar loop ik ook vandaag weer (te)veel kilometer (40 kilometer).

Het is bijzonder gastgezin. Veel creativiteit: er is in de benedenverdieping maar één grote ruimte, met daarin de keuken, huiskamer, een vleugel, een drumstel, een saxofoon en een professionele muziekinstallatie. Het is een leuk en hartelijk Belgisch gezin. We eten met elkaar (heerlijk: zalm met prei en rijst), daarna gaan Veerle en Bart op pad voor de cursus en werk. Ik ga lekker slapen.

Op naar de stad van het bier van Hoegaarden, 13 april 2016 (dag 10)

Gisteren ben ik – om mijn overnachtingsadres te vinden – van de route afgeweken. Het gevolg is dat ik bij vertrek verkeerd loop. Inclusief teruglopen, wandel ik acht kilometer extra. Best knap om de weg kwijt te raken met een GPS ☺. Na een tijdje loop ik door het dorpje Drieslinter. Op het Stationsplein 13 staat het café van Marcel (maar iedereen noemt hem Coco). Een man met een gekrulde grijze snor en erg joviaal. Hij ontvangt graag gasten. Zo heeft hij na de terroristen-aanslag in Zaventem ook onderdak aangeboden voor mensen. Hij biedt mij ook gratis een kopje koffie aan en maakt continue grapjes. We gaan samen op de foto.

Bij het stadje Tienen is het afgelopen met rustige wegen en wordt het drukker en industrieel. Ik zie een verschil tussen snelwegen in België en in Nederland. Tijdens de spits staat men stil in Nederland, maar rijdt men in België gewoon door: dat hebben die Belgen beter georganiseerd. Ik wandel deze dag weer bijna 40 kilometer. Ik wandel vervolgens

Hoegaarden in en overnacht in de pastorie van de Sint Gorgoniuskerk. Een vrouw doet de deur open: ik denk dat het de huishoudster is. En ik maak direct een enorme blunder: ik vraag om de pastor. Echter dat blijkt de vrouw zelf te zijn. De pastor (Liesbeth) is een vrouw die zich vlot kleedt van een jaar of vijftig. De kerk is groot en sfeervol. Het pastoriehuis zelf is oud, rommelig, ademt historie uit en is een beetje vies. De pastores vraagt of ik het Wifi-wachtwoord wil. Die pastores in België zijn best modern! In de ochtend, ontmoet ik de huisgenoot van Liesbeth. Hij is een medisch journalist en maakt TV-programma's en films over medische onderwerpen. Hij vertelt dat de talengrens nog steeds een scherpe scheidslijn is: zowel sociaal economisch als cultureel. We bespreken de zin en onzin klassieke talen Grieks en Latijn en besluiten dat het goed is voor de culturele bagage en dat het je helpt om andere talen je eigen te maken. Als ik weg ga bedankt hij mij voor het ontbijtgesprek en vertelt dat pelgrims altijd welkom zijn. Het zijn volgens hem namelijk alleen bijzondere mensen die zo'n tocht vanuit Nederland/België naar Frankrijk/Spanje ondernemen. Dat compliment kan ik in mijn zak steken.

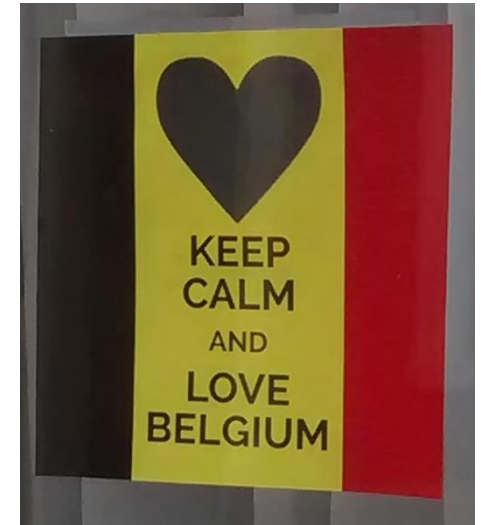

Weer een vlak stuk, 14 april 2016 (dag 11)

De volgende dag heb ik weer een eenvoudig recht stuk. Ik loop over een oude spoorbaan, richting Jodoigne. Daar spreek Adèle mij aan. Ze heeft vanuit België gelopen naar Saint Jean Pied de Port en is van plan om dit jaar het Spaanse deel vanaf Saint Jean Pied de Port te wandelen. Verderop kom ik nog een vrouw tegen en ze zegt iets, wat ik later vaker zou horen: ‘*Bon voyage*’ en ‘*Bon courage*’. Jaja, ik ben echt in het Franstalige deel van België.

Wat verder kom ik een kleurrijke Belg tegen: een soort *man-bijt-bond* figuur. Hij heet Robbie en is onderweg met een fiets. Hij woont in de buurt en is een rondje aan het fietsen. Hij woont vijf maanden per jaar bij zijn moeder op de boerderij en trekt zeven maanden per jaar door Europa op de fiets. Op een super low budget. Robbie (55 jaar) vertelt trots dat hij zijn leven lang niet heeft gewerkt. Hij zat eerst in de Belgische WW, maar toen men hem ‘*bedreigde*’ met werk (de economie draaide te goed), veranderde hij van tactiek en simuleerde hij vreemde ziektes. Hij heeft een *Krankenuitkering* van 930 euro per maand en komt daar dus al dertig jaar mee weg. Robbie is daar trots op. Als ik hem vraag, of hij dat niet scheef vindt tegen andere Belgische burgers die zijn uitkering onnodig betalen, antwoordt hij dat het Belgische systeem corrupt is en dat de overheid zijn ouders een *kunstje* hebben geflikt. Hij heeft een soort recht op niet werken (vindt Robbie).

Robbie is ook wat filosofisch ingericht en denkt dat elk systeem zichzelf vernietigt. Tussendoor vertelt hij allerlei leuke Nederlandse versjes over liefde en warmte voor mensen. Ondanks zijn schamele inkomen, staat hij erop om mij te trakteren op een kopje koffie. Hij fietst en ik loop een uur of twee naast elkaar. En het is erg gezellig. Wel een beetje vreemd is, dat als hij mijn telefoon even leent (de zijne is zonder stroom), hij een nummer belt, waar je vier euro per minuut voor betaalt. Dat is toch wel een beetje vreemde afsluiting van een hartstikke leuke ontmoeting met een bijzonder mens.

Een spreuk aan een gevel (een maand na de aanslag op vliegveld Zaventum in België)

Vandaag slaap ik in een trekkershut op *Camping Manoir de la Bas* in Aische-en-Refail. De camping ligt op het terrein van een oud kasteel en is min-of-meer verlaten en (door het slechte weer) ongezeellig. Van slapen komt niet veel: het bed is hard, het is koud in mijn slaapzak en de regen tikt op het dak. Af en toe moet ik in de nacht over het veld naar het toiletgebouw. Een ontbijt heb ik niet. Kortom geen prettige nacht. Bovendien is de camping vijf kilometer van mijn route af. Dus heen en terug is dat tien kilometer extra. Bovendien is de weg er naar toe saai en gevaarlijk. Ik besluit: dat ga ik niet meer doen. Een slaapplek moet min of meer op de route liggen.

En nu naar de stad, 15 april 2016 (dag 12)

Vanaf de camping in Jodoigne loop ik weer een dag over de saaie oude spoorweg richting Namen. Namen is grauwe stad, maar het is leuk om – na dagen in verlaten gebieden en kleine dorpjes – weer eens in een stad te zijn. Ik overnacht bij gastvrouw Annemarie. Ze is met pensioen en spreekt gelukkig ook goed Nederlands. Ze woont in een prachtige oude vrijstaande woning op een heuvel. Het huis is in oude staat, heeft karakter en kijkt uit over de stad. Er logeert ook nog een nichtje van Annemarie. Het is een jonge charmante Waalse vrouw – Vergenie – die bezig is met een cursus die ik samenvat als het *‘Bewust maken van het onbewuste’*. Vergenie heeft het figuur, het lachje en de gebaartjes die passen bij een Parisienne.

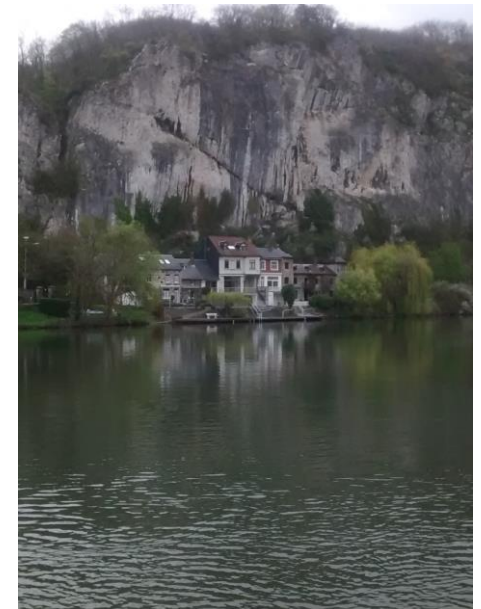
Vergenie spreekt geen woord Nederlands en nauwelijks Engels. Maar met vertaling van Annemarie, praten we gezellig over van alles en nog wat tijdens het avondeten: heerlijke soep en een voedzame pastamaaltijd. Het uitzicht in de huiskamer over de langzaam donker wordende stad, met onweersluchten, is ongeloofelijk mooi. Ondanks dat het huis in de stad is gelegen, is het toch erg rustig in het huis: je hebt helemaal geen hinder van verkeerslawaaï. Je kunt het vergelijken met de rust in een hofje in Amsterdam-centrum. Dus mij krijgen ze met geen tien paarden meer naar buiten. Mijn bed is heerlijk: opgemaakt met strakke lakens. Heel wat beter dan het campingbedje gisteren in de koude trekkershut. Ik slaap heerlijk.

De Compostela-verzorgers in Anheé, 16 april 2016 (dag 13)

De volgende ochtend wandel ik langs de Maas. Onderweg zie ik een picknicktafel langs de Maas: dat ik een mooi plekje om even te pauzeren en de route voor de komende dagen te bekijken. Frederique loopt voorbij en ze vertelt ze op bezoek is bij haar ouders om naar een begrafenis te gaan. Ze spreekt goed Nederlands en zegt dat ze een actief fietser is. Ze geeft nog de tip om te fietsen langs de Loire naar de Zwarte zee! Ook tipt ze de site www.trekkershutten.nl voor eenvoudige overnachtingsmogelijkheden in de Benelux. Ze wil graag in Nederland gaan fietsen en we wisselen e-mailgegevens uit.

Verderop stopt er een fietser voor mij, die vertelt dat hij naar Santiago heeft gefietst en later met zijn vrouw heeft gewandeld vanaf Le Puy. Hij zegt nog *‘Saint Jacques is met je’*. Saint Jacques, wie is dat nu weer? Franssprekende mensen spreken van Saint-Jacques-de-Compostele, terwijl Nederlanders het hebben over Jacobus. De graftombe van Saint Jacques (Jacobus) in de Kathedraal van Santiago is het eindpunt van mijn pelgrimstocht.

Uiteindelijk kom ik in het dorp Anheé aan de Maas, zuidelijk van Namen. Ik overnacht bij Christine en Jacques. Het zijn aardige mensen die hun leven hebben ingericht rondom het opvangen van Pelgrims. Ze spreken geen woord Nederlands, maar gelukkig kan de Mexicaanse schoondochter goed tolken tussen Engels en Frans. Ik kan daar gelukkig in de avond mee-eten: dus dat is erg handig. Ik ben de 328ste gast die zij ontvangen: dat is toch een serieus aantal!

Het huis heeft ook een tegel op de muur waarop staat: '*Chemin de Compostela*' (pad naar Compostela). De ontvangst van Christine en Jacques heeft een vast ritueel:

- Iedere pelgrim geeft met een gele marker (wandelaar) of een paarse marker (fietser) aan, waar hij vandaan komt.
- Iedere pelgrim gaat met Jacques en de hond op de foto, voor het huis.
- De gastvrouw belt voor de komende overnachtingen van de pelgrims en spaart moeizame telefoongesprekken in het Frans uit.

Opvallend is trouwens dat de woningbouw in België heel verschillend is met die in Nederland. Iedereen bouwt zelf maar wat hij/zij fijn vindt. Alles verschillend. Maar ook zie je veel vaker dan in Nederland vervallen woningen. Ook op mooie plekken. Het wandeltraject langs de Maas is hier vlak. Maar aan de zijkanten zie je forse rotsformaties. En die huizen hangen er aan: mooi om te zien.

Ik maak mij wel een beetje zorgen mijn schoonmoeder. Ze is deze week al twee maal onverwacht vanuit het verpleeghuis met de ambulance naar het ziekenhuis gegaan (midden in de nacht). Zo werd vanmorgen vroeg om 5 uur, Anja gebeld dat ze naar het ziekenhuis moest komen. Voorlopig lijken de klachten niet kritisch. Maar ja, ze is 93 jaar, licht dementerend en fragiel. Ook is ze vaker dan gewoonlijk uit haar hum. Een van mijn volgers App't: '*Misschien dat ze je aandacht mist en dat op haar eigen wijze toont*'.

De eerste keer de Franse grens over, 17 april 2016 (dag 14)

Vanmorgen ben ik uitgezwaaid door Christine. Dan langs de Maas naar Dinant: het is een prachtig gezicht en het is mooi weer. Na Dinant moet ik een soort bos in langs de Maas. Het terrein wordt steeds ruiger: smalle, gladde paadjes. Met grote boomstronken. En ik raak de weg kwijt. Mijn GPS werkt namelijk niet goed in bosgebied (te weinig signaal) en de paden zijn ruig en slecht aangegeven. Gelukkig wordt door jongeren geklommen tegen de rotswand. Die jongeren laten mij een beetje de weg zien en ik moet zo'n veertig meter omhoog klimmen. In zo'n geval is een wandelkar niet handig! Als ik op de top sta moet ik volgens de officiële route weer het bos afdalen. Daarom heb ik een alternatieve route genomen. Meer kilometers wandelen en saaier, maar de betere optie voor dit moment. Later blijkt 40 meter klimmen een peulenschilletje te zijn: Frankrijk en vooral Spanje heeft veel heftiger bergen!

Ik ga de grens over en wandel naar het Franse Givet. Ik slaap vannacht voor het eerst in mijn leven in een *refuge* (van monsieur Colin). Een refuge is een heel eenvoudig groepsonderkomen. Er is een ruimte met drie bedden, een soort keuken, een douche en een toilet. Maar goed dat ik een slaapzak bij me heb (dan hoeft ik de vieze lakens niet te gebruiken). De douche is lekker heet. De kosten? Monsieur Colin maakt in het Frans duidelijk dat 5 euro voldoende is om de kosten te dekken.

Weer twee dagen in België, 19 en 20 april 2016 (dag 15 en 16)

De route leidt mij opnieuw de grens over: ik ben terug in België: en kom om twee uur 's-middags aan in Mazeé. Het is nog een beetje vroeg, dus ik ga lekker in de zon op de kerktrappen, midden in het dorp, zitten. Vannacht slaap ik in een Chambre d'hotes bij mevrouw Lareppe. Ze is lokaal journalist & spreekt bijna geen Nederlands. Maar met handen en voeten komen we eruit.

De volgende dag wandel ik naar Oignies en thiérache. Ik overnacht in het '*Chalet de la Vallée des Prés*' in een *gite*. Wat is dat nu weer een gite? Een gite is in Frankrijk een eenvoudige groepsaccommodatie van particulieren voor pelgrims. Omdat ik de enige pelgrim ben, heb ik het hele huisje, het is een soort stacaravan, voor mijzelf. Ik wordt wegwijs gemaakt door de eigenaar. Er is een vriezer met allerlei diepvriesmaaltijden. En er zijn ook allerlei drankjes die je kunt kopen. Het huisje bevat dus eigenlijk een miniwinkeltje. Het gaat hier allemaal op goed vertrouwen. Dus je houdt zelf bij wat je verbruikt. En de volgende ochtend als de eigenaar het ontbijt brengt, reken ik af. Dat ik zelf eten kan opwarmen, komt goed uit. Want in het dorpje zijn alle cafés gesloten. Ook de winkels zijn hier afwezig. Als ik nog eens kijk, zie ik dat de accommodatie een *Vrienden op de fiets*-huis is. Ik doe weer eens een wasje. De zon (en de kachel) zorgen dat de was snel kan drogen. Want tsja, een pelgrim moet regelmatig zijn boeltje schoon maken. Ik merk steeds meer de Franse taalbarrière. Men spreekt bijna geen Engels, laat staan Nederlands.

En nu definitief in Frankrijk: Recroi, 20 april 2016 (dag 17)

De tocht voert de volgende dag naar Recroi. Een mooi vestingstadje. Ik ben dan definitief in Frankrijk aanbeland. De laatste dagen waren qua afstand een beetje kort. Maar wel zwaar. De wandelkar gaat super op verhard terrein. En ook verharde zandgrond gaat goed. Maar in de blubber en over omgevallen bomen heen is het zwoegen. En dan twijfel ik wel eens of dit nu leuk is. Ook raak ik in het bos een paar keer de weg kwijt. Eerlijk is eerlijk: dan mis je een wandelmaatje best wel. Twee hebben meer ideeën bij problemen dan één.

Ik kom de afgelopen dagen af en toe een *medelander* tegen: Wim. Wim is een aardige vent van mijn leeftijd die tot Vézelay een vergelijkbare route loopt als ik. Hij is op zoek naar antwoorden op zijn vragen over zijn leven en hoopt die al wandelend/ploeterend te krijgen. Wim heeft in Nederland een goede baan in de directie van een instelling en heeft, zoals hij het zegt: '*zijn prachtige leventje verkloot*'. Hij heeft namelijk enorme spijt van zijn vreemdgaan en zijn vriendin kan hem dat maar niet vergeven. Wim is sportief want, ondanks de koude nachten, kampeert hij meestal. Vanmorgen toen ik weg ging, stond het ijs op de tafel buiten. Gelukkig heb ik mijn multifunctionele Buff bij me. Dat ding kan dienen als shawl, pet, zonbescherming etc. Daarnaast gebruik ik 's morgens vroeg mijn handschoenen.

Frankrijk is een land wat het leven gemakkelijk neemt. Zeg maar *de Franse slag*. Zo zijn veel Fransen die doe-het-zelven snel tevreden en zijn veel huizen slecht onderhouden. Soms lijkt het alsof er al 50 jaar niet geschilderd is. Zeker in Noord-Frankrijk zie je veel armoede. Maar het lijkt de mensen niet te deren, ze zien er vrolijk uit. Frankrijk is ook een land van hekken om het huis en honden die het eigendom bewaken. Meestal altijd maken ze veel herrie maar doen niets.

Start van de Via Campaniensis, 21 april 2016 (dag 18)

In België liep ik de route naar Santiago langs de *Via Monastica*: de weg langs de abdijen. In Frankrijk gaat de route door de Champagne-streek. De route heet de *Via Campaniensis*. Vandaag lekker gelopen. Het was lekker weer en er is een veel betere routeaanduiding dan in België. Kan niet beter!

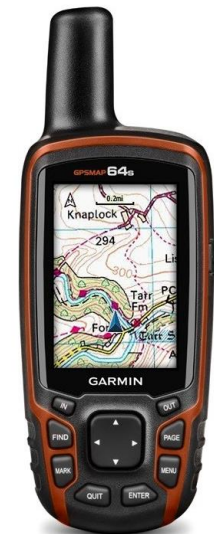
GPS: handig!

Ik heb een GPS Map 62s van Garmin. Voornaamste voordeel van mijn GPS vind ik dat ik niet hoeft stil te staan om in een routeboekje te kijken voor de route en dat je daardoor lekker kunt doorstappen. De weg kwijtraken, gebeurt bijna niet. Het scherm is in alle omstandigheden goed leesbaar. In fel zonlicht is het beeldscherm zelfs super goed leesbaar. Vergelijk dat maar eens met een mobiele telefoon. Dat komt omdat deze GPS geen touchscreen heeft, maar werkt met een andere schermtechnologie dan van smartphones. Echter daardoor is het apparaat minder gebruikersvriendelijk in gebruik (je hebt maar een paar knoppen voor de bediening) en het apparaat ziet er ouderwets uit. Aan de gebruikers(vriendelijkheid) wen je snel. Over regen en nattigheid, hoeft je geen zorgen te maken: het apparaat kan tegen regenbuien (en dat is wel wat anders met een routeboekje of een smartphone).

Het batterijverbruik van mijn toestel valt mee. Een opgeladen batterij doet het sowieso een dag. Een normale Duracell batterij kun je zelfs meerdere dagen gebruiken. Ik heb een GPS met een SD-kaart: is handig als je grotere wandel/fietskaarten wilt downloaden. Zo kun je bij OpenFietsmap¹¹ een kaart van West-Europa en zelfs delen van Australië downloaden. Het is wel een gedoe om dat op je computer te krijgen en vervolgens op je GPS. Maar als het klaar is, werkt het super. De GPS is gewoon een heel handig hulpmiddel tijdens het wandelen en fietsen.

Zijn er dan geen nadelen aan het gebruik van een GPS? Nu ja, je moet wel wennen dat je zeer regelmatig op je GPS kijkt. Zonder GPS doe je dat trouwens ook: je kijkt dan in je routeboekje. Het nadeel van een routeboekje is dat je steeds opnieuw moet uitzoeken, waar je precies bent (en de GPS geeft dat altijd aan). Je moet bij een GPS wel zorgen voor voldoende opgeladen batterijen. Maar dat vind ik geen probleem, je moet tenslotte ook je smartphone opladen, dus waarom geen batterijen voor je GPS? Een nadeel kunnen geheugenproblemen zijn bij een lange fietsroute (dus geen track). Maar ook dat is te ondervangen door tracks te veranderen met minder punten.

Nog twee extra tips. Ik heb bij mijn kaart de optie 'Koers boven' gekozen in mijn GPS (in plaats van 'Noord boven'). Bij 'Koers boven' zie je altijd bovenaan het beeldscherm de track die je nog gaat lopen staan en dat is handig. De noordpijl moet dan, als je vanuit Nederland naar Santiago loopt ongeveer naar beneden wijzen. Een andere tip voor een juiste richting naar Santiago vanuit Nederland is, dat de zon aan je linkerhand moet staan (en in de middag loop je de zon tegemoet).

Vanmiddag loop ik door een weiland en ben op het veld te gast (zonder hek dus) bij koeien. Van die grote en lompe beesten. De koeien denken dat ik ze aandacht wil geven en ze lopen allemaal enthousiast naar mij toe. Ik als *dierenvriend* wordt er een beetje angstig van. Maar van de wandelkar die een beetje piept bij het wandelen, worden ze gelukkig bang. De beesten vluchten weg en blijven op een veilige afstand van mij.

¹¹ www.openfietsmap.nl

Het plaatsje waar ik overnacht is Signy'Abbaye in hotel *Le Gibergeon*. De kosten zijn hoger dan gewoonlijk: 50 euro inclusief ontbijt en de ochtendmaaltijd, maar de verzorging is prima.

Een vrijgeveige Maire in Château-Porcien, 22 april 2016 (dag 19)

Voor vandaag heb ik niets geregeld voor de overnachting. In het routeboekje staat namelijk dat ik mij kon melden voor een slaappleats bij de Mairie van Château-Porcien. In de Mairie staat een charmante overheidsdienaar mij te woord. Ze zijn trots op de pelgrims en de gemeente heeft hier een pelgrimlokaal. Dat houdt in dit dorp in dat er drie bedden voor pelgrims zijn met een toilet en een douche. Het is de bedoeling dat de pelgrims de volgende ochtend hun slaappleats schoon achterlaten. De kosten voor dit paleisje zijn nul euro: dat is nog eens vrijgevig!

Voor warm eten, verwijst de Mairie naar het enige café van het dorp. Ik meld mij daar en inderdaad ik kan daar voor een zacht prijsje eten. Inspraak in de maaltijd zelf of het tijdstip van eten heb ik niet. Ik word gewoon verwacht om zeven uur 's-avonds en krijg dan wel te horen wat de pot schaft.

Ik ga terug naar het pelgrimslokaal en ga lekker douchen etc. Na een uurtje komt een oude bekende binnen: Wim. Hij blijkt zich ook gemeld te hebben bij het café. Hij weet dat er regen komt en kiest vandaag voor een dak boven zijn hoofd en gaat niet kamperen. Later eten we gezellig met elkaar. We hebben behoorlijk wat parallellen. Allebei zijn we op latere leeftijd vader geworden en vinden het leuk kinderen te hebben. En we hebben ook allebei ervaren dat het lastig kan zijn je kinderen op te voeden.

De kathedraal in Reims, 23 april 2016 (dag 20)

Vanmorgen ben ik om zeven uur alleen vertrokken. Wim loopt wel richting Reims en Vézelay, maar via een andere route. Ik begin met regen. Maar dat houdt snel op. Weer heel wat kilometers gestapt en ik belandt uiteindelijk in Reims. Ik bezoek daar de enorme kathedraal en wordt opgevangen door de Franse pelgrim-vereniging. Zij bemiddelen in het onderdak voor vannacht. De volgende dag bel ik tijdens mijn ontbijt zoon Guus in Australië. In verband met het tijdsverschil doe ik dat in de ochtend (dan is het in Australië-Sydney tegen de avond). Hij wordt over een paar dagen 21 jaar en we praten uitgebreid bij.

Mijn wandelkar de Wheelie: handig voor je rug, maar niet op ruig terrein

Ik gebruik naar Santiago geen rugzak maar een wandelkar: de Wheelie. De wandelkar is eigenlijk een rugzak op twee wielen, die je achter je aan trekt. De wandelkar zit vast aan je middel met een heupband (zoals een rugzak). Ik heb een extra accessoire aangeschaft: naast de heupband heb ik bretels. Al met al heb je na een tijdje lopen op verhard terrein niet meer in de gaten dat je bagage meentrekt. Ik loop dan met gemak 5 á 5,5 kilometer per uur.

Mijn bagage weegt tijdens het eerste deel van mijn pelgrimsreis (inclusief 2 liter water en 1 kilogram lunch/voedsel) zo'n 16 kilogram. Samen met het gewicht van de wandelkar is dat 23 kilogram. Mijn rug wordt nauwelijks belast en ik transpireer veel minder.

Alleen maar voordelen? Nee, bos- en graspaden met blubber zijn een ander verhaal, dan wordt het echt zwoegen door het bos. Soms kost het echt kracht om de wandelkar over een hindernis heen te krijgen. Als zo'n pad vlak langs een beekje of riviertje loopt, moest ik opletten dat de wandelkar (inclusief mijzelf) niet in het water komt. Immers bij een val van mijn wandelkar neemt hij mij mee (de wandelkar zit vast aan mijn lichaam). Ook nemen de wielen soms heel veel blubber mee: voordat ik bij een overnachtingplaats kom, maak ik eerst de wielen even een beetje schoon met een tak.

Mensen die samen lopen, adviseer ik niet om allebei een wandelkar te nemen. Het lijkt mij handiger om dan één wandelkar te nemen en één rugzak. Dan kan je maatje helpen bij het over een hindernis halen van de wandelkar. Bovendien kijkt men bij een overnachtingsplaats al vreemd op bij één wandelkar (neemt – ten opzichte van een backpack – meer ruimte in), bij twee wandelkarren, kan dat extra lastig worden.

Op naar Epernay, 24 april 2016 (dag 21)

Vandaag wandel ik van Reims naar Epernay. Dat is echt de streek van de Champagne. En dat merk je. Aan de wijngaarden, maar ook aan de huizen. Hier geen leegstaande en vervallen woningen. Nee, het ziet er hier allemaal prima verzorgd uit. Mooie grote woningen. Ook de wegen staan er hier veel beter voor. Hier wordt het grote geld verdiend. Het is een beetje jammer dat driekwart van de dag druilerige regen valt. En dan is door het bos lopen in modder geen pretje. In de grote stad Epernay is het lastig het hotel te vinden ^%&\$(*&^&*#\$. Maar goed ik vind het hotel en de beloning is er naar: de douche was echt heerlijk. Het was een middenklasse hotel, maar voor mij als pelgrim is een speciale prijs gerekend.

Een dingetje is wel om de overnachting van de volgende avond af te spreken. 1) ik spreek geen Frans. 2) De Fransen spreken alleen Frans. Het is toch gelukt..... hoop ik (dat merk ik morgenavond). Vandaag bel ik mijn schoonmoeder in haar verpleeghuis. Ze is hogelijk verbaasd dat je vanuit Frankrijk zomaar naar haar toe kan bellen en is heel blij. Als ze de volgende dag vertelt dat ik heb gebeld, gelooft Anja haar verhaal niet: *'Moeders is zeker in de war'*.

Een van mijn volgers in de WhatsApp-groep zegt: *'Met handen en voeten kom je ook heel eind in het Frans'*. Toch ervaar ik een lastige communicatie. Voor een overnachting bel ik van te voren en stel ik de goede vragen in de Franse taal. Maar dan krijg ik lange en snelle antwoorden in het Frans terug: en wat bedoelen ze daar nu mee? Iemand geeft het advies om een cursus Frans te doen. Goed advies, maar daar heb ik nu weinig aan.

Overnachten in Foyer de Charité Marthe Robin in Baye, 25 april 2016 (dag 22)

Het wandelen zelf gaat goed. Wel zijn de routes vermoeiender dan in Nederland. De route loopt namelijk vaak over grasland van boeren en onverharde paden. En dan natuurlijk het stijgen en dalen. Dan is 30 kilometer in Frankrijk heel wat anders dan diezelfde afstand in Nederland! Maar ik klaag niet, het is fijn om te merken dat mijn lijf dit fysiek aan kan. En het is bijzonder om zo lang wandelend onderweg te zijn, nieuwe landschappen te zien die langzaam veranderen en te overnachten op allerlei bijzondere plaatsen. Op zo'n bijzondere plaats slaap ik vandaag: bij *Foyer de Charité Marthe Robin* in Baye¹². Ik krijg een hartelijke ontvangst: direct na binnenkomst is er koffie met veel chocolade en stokbrood. Eerst denk ik nog dat dit mijn avondeten is, maar nee dit is alleen bedoeld voor de eerste honger. De gebouwen van deze gemeenschap zijn heel bijzonder. Ze zijn een beetje armoedig van binnen, maar de gebouwen ademen historie uit¹³. Ik eet in de avond, na het douchen, met een medepelgrim uit Italië (fietst naar Santiago) en 50 andere mensen.

Ik zit naast de pater die fungeert als *vader* van de gemeenschap. En aan de andere kant van mij zit een charmante katholieke zuster. Beiden doen erg hun best om het gesprek in het Engels gaande te houden. De 50 mensen waarmee ik eet, zitten aan het begin van een week stilte. Die begint de volgende dag, met als doel dicht bij jezelf en bij God te komen. Het is bijzonder om hier te gast te zijn.

Een dag zwoegen naar Barbonne-Fayel, 26 april 2016 (dag 23)

Het weer is van slag. Vandaag, net toen ik op mijn overnachtingsadres kwam, hagelde het. En op de paden is het vaak erg modderig. Gelukkig staat op bijna alle overnachtingadressen de kachel aan. Vandaag loop ik via Sezanne naar Barbonne-Fayel. De overnachting is behoorlijk duur (50 euro), maar het ziet er echt super uit. Ik kan hier niet mee-eten en het restaurant is dicht. Gelukkig biedt de eigenaar aan om mij te rijden naar een enorme supermarkt in Sezanne. Ik koop daar een diepvriesmaaltijd, een toetje en eten voor de volgende dag: heerlijk! De gastheer is een mini-wijngaardeigenaar die ook een goede doe-het-zelver is. Hij heeft een appartement geschikt gemaakt voor Bed & Breakfast en doet dat met veel creativiteit. Het wandelen is echt zwoegen: over velden met drassige ondergrond. Voor zover ik in Frankrijk trouwens automobilisten tegen kom, zijn ze erg hoffelijk. Ze wijken voor mij, als ik langs de weg loop, overdreven ver uit.

¹² De Foyer de Charité is een lekgemeenschap van mannen en vrouwen. Samen met een priester vormen zij een 'gezin', waarvan Maria de Moeder is. Zij willen de materiële en het geestelijke samen delen en het evangelie uitdragen. De mensen die in het huis van de Foyer zijn, delen mee in het gezinsleven. Er zijn Foyers de Charité over heel de wereld. Zie: Jaarprogramma 2015, Foyer de Charité, Thorn.

¹³ Zie ook <http://baye.foyer.fr/>

Op naar de broeders van de Marianisten in Méry-Sur-Seine, 27 april 2016 (dag 24)

De volgende dag ga ik naar Méry-Sur-Seine. Op mijn overnachtingsplek bij de broeders van Marianisten. kan ik mee-eten, dus dat is gezellig en prettig voor de portemonnee ☺. De Marianisten zijn een gemeenschap van broeders die zich richten op het stichten van geloofsgemeenschappen en richten zich, zoals de naam al zegt, sterk op Maria. Als ik aan het eind van de middag aanbel bij het parochiehuis (in een nogal triest dorp) wordt er opengedaan door broeder André. Het is een zeventiger die goed Engels spreekt. Ik word hartelijk begroet en krijg een kop koffie.

Deze gemeenschap bestaat nu nog uit twee broeders. Broeder Jean is in een trainingspak de tuin te verzorgen. De andere broeders zijn door gezondheidsproblemen verhuisd naar een rusthuis. We gebruiken het avondeten dus met zijn drieën. En daaruit blijkt dat de broeders ook erg zuinig zijn: de borden worden helemaal leeg gegeten en de restjes worden met stokbrood weggeveegd en opgegeten. Het tafelgesprek is vooral in het Duits (omdat broeder Jean alleen Frans en Duits) spreekt. De broeders hebben een fles wijn staan: maar ik sla af.

Het huis is weliswaar prachtig oud, maar de meubels en het tapijt ziet eruit als krijgertjes uit de jaren vijftig en zestig. Het sanitair is 'bijzonder'. Kortom de broeders ontberen iemand die eens flink het huis onder handen neemt. Ik slaap voor de zekerheid niet in het aangeboden bed, maar in mijn eigen slaapzak. De broeders vragen of ik in de morgen bij hun ochtendgebed willen zijn. Daarna ontbijt ik, geef de donativo en vertrek.

Troyes en de Maison Notre-Dame en L'Isle, 28 april 2016 (dag 25)

Vandaag is zoon Guus in Sydney 21 jaar geworden. Vreemd omdat ik voor het eerst in zijn leven hem niet een *bug* kan geven. Ik kom aan in de stad Troyes. Het is een mooie stad. Ik slaap in het vroegere seminarie Maison Notre-Dame en L'Isle. Het is nu nog steeds een aan de kerk gerelateerde instelling. Ik kan er als pelgrim voor een zacht prijsje slapen. Ik ben de enige slaper in een enorm gebouw. Ik word er heel vriendelijk ontvangen door de contactpersoon van de instelling.

Ik word rondgeleid, krijg sleutels en hoor hoe alles reilt en zeilt. Daarna verlaat iedereen die er werkt dit complex. De gebouwen voelen dan ook, als ik wandel door de gangen, een beetje *spooky* aan. Ik ben de enige gast deze nacht in dit grote complex. Ik koop een diepvriesmaaltijd in de supermarkt en kan in een ander gebouw in de algemene keuken koken, of beter gezegd ontdooien -;). Ik ga op tijd slapen en zie dat de gastvrouw mij als cadeautje nog een Bijbeltje meegeeft.

Ik maak mij zorgen over de route ná Vézelay. In het routeboekje dat ik meegenomen heb, blijkt namelijk alleen de route te staan maar niet de contactgegevens van de overnachtingsadressen na Vézelay. Nu is het al lastig om een overnachtingsplek af te spreken via de telefoon. Zonder adres en telefoonnummer, wordt het helemaal lastig. Ik ga proberen in Troyes of Vézelay een goed routeboekje te vinden.

Eindelijk twee medepelgrims, 29 april 2016 (dag 26)

Ik loop een stuk door de stad. Grappig is dat zo af en toe voorbijgangers spontaan de duim omhoog doen, je *'bon courage'* of *'bon route'* toeroepen. Ze gokken er op dan dat ik een pelgrim ben die op pad naar Santiago is.

Ik probeer tijdens mijn lunch nog een overnachting in een hotel voor over twee dagen te regelen. Als ik bel krijg ik iemand aan de lijn die mij duidelijk maakt dat hij aan het schoonmaken is. Maar ik krijg niet duidelijk of ik iemand op een ander nummer moet bellen of dat ik gewoon later moet bellen. Maar geen nood: wat zie ik daar? Twee andere pelgrims. Een bijzonder moment, want tijdens mijn wandeling, kom ik bijna nooit een medepelgrim tegen. Ik loop op ze af en het blijken twee Nederlanders te zijn. Het is een neef (Paul) en een nicht (Netty) en zij lopen elk jaar een week samen. Ze zijn vandaag gestart in Troyes. Ze willen wel bellen voor mij. Ze spreken super Frans en mijn overnachting voor zondag is rap geregeld! We nemen daarna afscheid en ik loop weer door. Na een vlak gebied, kom ik dan terecht in bosspaden. Behoorlijk op-en-neer en ook zwaar (keien en soms hoog gras). Maar na een uur of twee kom ik uit het bos en kijk uit over een prachtig dal met geel koolzaad. Dit uitzicht maakt de inspanning helemaal goed.

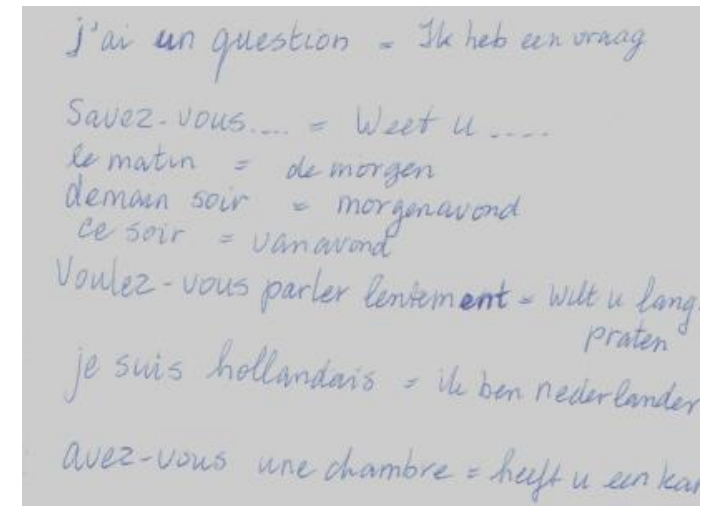
Uiteindelijk kom ik in Foret-Chenu: daar slaap ik vannacht. Het is weer een minidorpje, maar gelukkig hoef ik niet te zoeken naar een (niet-bestaand) restaurant want vanavond kookt de hospita Liliane voor mij. Ik overnacht in een soort vakantiewoning op het terrein van de hospita. Het is een open keuken met daarin twee bedden. Lianne vertelt mij dat ik deze vakantiewoning ga delen met twee andere pelgrims en dat ik moet slapen op een veldbed. Geen probleem, want na 25 nachten op vreemde bedden, slaap ik inmiddels op alles wel goed. De twee andere pelgrims blijken Paul en Netty te zijn. We hebben met zijn drieën een gezellige avond. We praten over ons werk, bureaucratie etc. Paul en Netty zijn, niet te spreken zijn over gastvrouw Liliane. Ze vinden dat zij vreemde regels heeft (zoals *Zet de boiler uit na het douchen*) en hadden een eigen kamer verwacht (geen groepsaccommodatie). Ook het eten vinden Paul en Netty niet erg smakelijk. Ikzelf vind de overnachtingsplek prima. Het is een warm huisje en het eten is eenvoudig maar lekker genoeg. Ik ben tevreden. Misschien ook, doordat ik inmiddels bijna vier weken gewend ben om eenvoudig te slapen en te eten. Terwijl mijn medepelgrims gisteren nog in het *overdadige* Nederland waren.

Op naar Roffey en weer een pelgrim, 30 april 2016 (dag 27)

De volgende ochtend vertrek ik en neem afscheid van Paul & Netty. Het is vandaag onvriendelijk weer: ik loop de halve dag in de regen. Maar de inspanning wordt beloond. De overnachtingaccommodatie ziet er piekfijn uit met een warme douche en een warm huis. Ik kan weer 's-avonds mee-eten. Ik deel de accommodatie met een Nederlandse medepelgrim: Coby. Het is een hartelijk vrouw van 70 jaar. Ze stort een waterval van woorden over mij uit. In principe wil Coby zo low-budget mogelijk de reis doen, daarom kampeert ze gewoonlijk. Omdat het weer tegen zit (regen, kou), overnacht ze regelmatig met een dak boven haar hoofd. Het is een interessant mens. Ze heeft ze vroeger bij de politie gewerkt, is al eerder naar Santiago gewandeld en loopt zo'n 20 kilometer per dag. Vroeger deed ze aan bergen beklimmen, motorrijden etc. Ik vind het heel bijzonder en krachtig dat je op je 70ste als vrouw alleen (klein van stuk) zo'n avontuur aangaat en dit ook kamperend doet. Alle kampeerspullen moet ze namelijk ook zelf meedragen in haar rugzak. Ze noemt zichzelf dan ook een *Grammenjager*: elk dingetje wat zij meeneemt is over nagedacht en weegt zo min mogelijk. Een andere uitspraak die ik grappig vindt is: *'Bij ons bij de politie zeiden we altijd: een vrouw zit op goud'*. Toen ik vroeg wat ze bedoelde zei ze, dat een vrouw altijd haar lichaam nog kon verkopen ☺. Ik krijg van Coby ook een paar handige zinnnetjes om mij beter verstaanbaar te maken in het Frans: ja aan pelgrim Coby heb je wat!

Onze gastvrouw is charmante Martine en spreekt alleen Frans. Maar dat is niet erg, Coby kan door met haar 4-jaar Mulo-Frans heel goed met haar praten en vertalen. We eten in de huiskamer van Martine. Het ziet er erg gezellig uit: de open haart brandt en we krijgen voor het eten wat te drinken. Martine heeft plezier in koken en mensen ontvangen: we eten alsof we in een goed restaurant zitten.

Het eten wordt mooi opgediend en het smaakt heerlijk. De avond verloopt erg gezellig en we praten over van alles en nog wat. Martiné vraagt ons om in de kathedraal van Santiago een kaars op te steken voor haar overleden zoon David en geeft ons nog een kleine schelp.

Feestdag vieren in Cravant, 1 mei 2016 (dag 28)

Vandaag heb ik een forse afstand voor de boeg: zo'n 40 kilometer. Het weer is opgeklaard. In de ochtend loopt er een Vlaamse meneer Firmol met mij op. Hij is ongeveer 65 jaar en wordt emotioneel. Hij zegt dat het leven moeilijk is en vraagt of ik in Santiago een kaars wil opsteken voor hem.

Later loop ik door het toeristisch stadje Chablis. Het is er druk: een 1-mei markt en ik kan er heerlijk koffie drinken. Op het eindpunt van de dag (Cravant) is er een drukke rommelmarkt rond de kerk en ik kan er nog iets te eten kopen. Ik neem heerlijke worstjes met friet. Omdat ik zo ongeveer de enige niet-Fransman ben, krijg ik zelfs nog een gratis tweede portie van een aardig Frans stel. Ik kan er weer tegen! Het hotel is matig: De kamer is koud en het bedspiraal heeft een kuil.

Aardige fransen geven mij een extra portie en

Druivenplanten rondom de kerk

Een mijlpaal: Vézelay, 2 mei 2016 (dag 29)

Vandaag loop ik naar Vézelay. Dan heb ik een derde deel van de hele tocht achter de rug. Vézelay is een verzamelplaats van pelgrimpaden. Hier komen de paden vanuit Nederland, België en Zwitserland samen. Vanuit Vézelay heb je verschillende mogelijkheden om naar Zuid-Frankrijk te wandelen.

Het weer is een beetje warm en ik ben halverwege de dag door mijn watervoorraad heen. Omdat hier vooral spookdorpen zijn, valt het niet mee om een huis te vinden waar ik mijn waterfles kan vullen. Het is een fysiek zware dag. Het dorpje Vézelay met de basiliek ligt namelijk op een heuvel. Tijdens het laatste stuk moet ik ongeveer 150 meter omhoog in iets meer dan 1 kilometer. Het dorpje Vézelay is heel schilderachtig. De basiliek is binnenin heel mooi gerestaureerd. Het routeboekje met overnachtings-adressen waar ik al sinds Troyes op zoek naar ben, is ook hier jammer genoeg niet beschikbaar.

In Vézelay is een ontvangst geregeld van de Franse vereniging van *De Vrienden van Sint Jacob*. Ik wordt geadviseerd om mijn gereserveerde Jeugherberg af te bellen en te overnachten in *Centre Sainte Madeleine*. Deze accommodatie ligt dichtbij de basiliek. Ik slaap op een slaapzaal met nog 15 man: ik ontmoet ineens veel meer pelgrims! Al met al een feestelijke dag.

Frankrijk: ook het land van Front National

Op naar Marigny-L'Eglise, 3 mei 2016 (dag 30)

Ik loop vandaag veel door het bos. De bospaden zijn slecht bewegwijzerd. Vaak loop ik over kei-paden met water: soms zijn het net beekjes waar je door heen moet waden. Mijn overnachting regelen lukt maar niet. Als ik de Mairie bel, krijg ik een bandje dat verwijst naar een ander telefoonnummer. Maar ik hoor niet alle cijfers goed. Ik ga maar op goed geluk naar het dorpje Marigny-L'Eglise en ga direct naar Mairie. Helaas is daar geen sterveling te zien. Als ik eens goed om mij heen kijk, zie ik een verwijzing naar een gite. Ik loop naar de gite toe, maar ook hier is niemand aanwezig. De burens geven mij het contactnummer: ik bel & er neemt niemand op. Ik spreek iets in en ga wachten. Na een tijdje, probeer ik of de deur open gaat. En ja hoor, de deur gaat open en ik zie een algemene ruimte met een keuken en bovenin een grote slaapzaal waar één bed in gebruik is. Ik ben zo moe, dat ik besluit hier hoe-dan-ook te overnachten.

Nadat ik gedoucht heb, komt er een volumineuze mevrouw langs. Zij blijkt namens de Mairie de gite te beheren. Met handen en voeten gaat ze mij allemaal overbodige dingen vertellen: Waar de douche is (had ik al gebruikt), hoe de koffiezetter werkt (ik had al koffie gezet) en waar het bed is (die heb ik al in gebruik genomen). Maar bovenal: het is een heel aardige vrouw. Mijn betaling voor het gebruik van de gite, gaat in een aparte envelop, waar ze mijn naam op zet: Adrianus. Tsja, de administratie van de Mairie moet natuurlijk op orde zijn. Ik loop even mee naar de auto voor een stempel. De auto is klein (voor zo'n omvangrijke vrouw) en is ook nog tjokvol met tassen met spullen. Uiteindelijk wordt de stempel en het stempelkussen uit een van de tassen gevist en ik ben weer een stempel rijker in mijn credential.

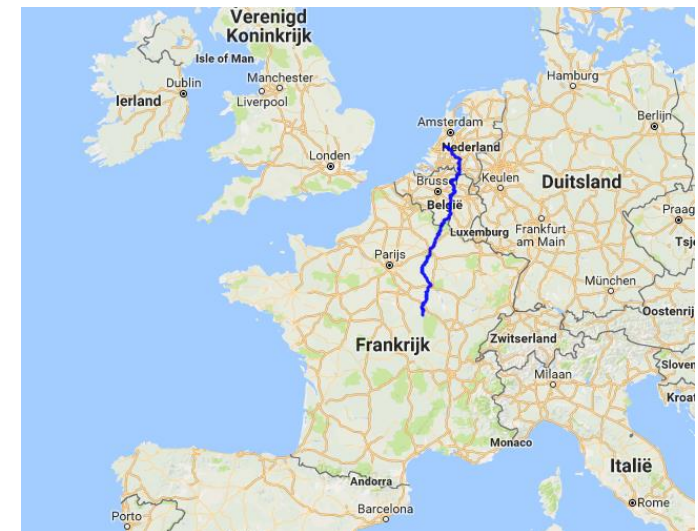
Laatste dag van eerste stuk: Lac des Settons (Morvan), 4 mei (dag 31)

De route van Marigny-L'Eglise naar Lac des Settons is een fysiek zware etappe. Ook moet ik een stuk omlopen omdat een oversteek over een beekje onbegaanbaar was geworden. Dus dat was nog eens 6 kilometer extra. Maar uiteindelijk kom ik dus aan bij het Lac des Settons. Dat is een stuwmeer dat is aangelegd in 1850. Tijdens mijn tocht vandaag, op het keienpad in het bos, merk ik dat mijn wandelkar helemaal gammel is geworden. Op mijn eindpunt bij het Lac des Settons, ga ik de wandelkar nog wat beter bekijken. Een van de vier bouten is afgebroken en ook de andere bouten zitten niet goed meer. Wat te doen?

Ik zit op het terras van het restaurant en zet mijn mogelijkheden op een rijtje. Lac des Settons is een toeristische plaats en ligt in het midden van Parc Naturel Régional du Morvan: dus ver weg van *de bewoonde wereld*. Winkels of nog beter een ijzerwarenwinkel (voor een nieuwe bout) is er in de verre omtrek niet te vinden. Bovendien is het geen normale bout. Ook begin ik te twifelen aan het gebruik van de wandelkar in dit soort ruig gebied (bosspaden, keien etc.). Daarbij komt dat ik niet over een lijst met overnachtinggegevens beschik voor het deel tot Le Puy. Dat maakt mij onzeker hoe ik mijn komende overnachtingen moet gaan regelen. Er zijn pelgrims die mij adviseren gewoon tijdig (rond drie uur) in een dorpje te zijn en je daar te melden bij het plaatselijke café, de Mairie of de pastor en daar te vragen naar een overnachtingsplek. Dat geeft natuurlijk ultieme vrijheid. Maar dat werkt als je een beetje Frans spreekt. En bovendien vraag je daarmee anderen mijn slaapprobleem op te lossen: dat is niet iets dat bij mij past.

Ik besluit mijn wandeling te onderbreken en naar Nederland te gaan. Aan de ene kant balen, maar aan de andere kant weet ik zeker dat dit een goed besluit is. Mijn wandelkar repareren hier is geen optie (ik zit ver weg van alles). En mijn tocht naar Santiago de Compostela moet leuk blijven en geen continue stress opleveren: *Blijft mijn wandelkar wel in orde?, Waar is er een slaapadres? en Hoe communiceer ik, zonder kennis van de Franse taal?* Bovendien geeft de onderbreking mij de tijd om de wandelkar te repareren, na te denken of ik verder wil met de wandelkar of de rugzak en eens te overdenken welke route ik in het vervolg naar Santiago de Compostela wil gaan doen.

Vandaag slaap ik in een huisje op een camping. De camping ligt ongeveer drie kilometer van de route af. De campingeigenaar haalt mij daarom met de auto vanaf het terras van het restaurant. Als ik in de auto zit, vraag ik hoe ik naar Nederland kan komen. Hij vertelt mij dat ik eerst 22 kilometer moet wandelen en in Saulieu de bus moet pakken naar Montbard. In Montbard gaan er treinen naar Parijs. Ik vraag hem of morgen (op Hemelvaartsdag) de bus wel gaat? Hij verzekert mij dat bus en trein morgen rijden.

Ik bel naar huis met mijn verhaal en Anja steekt mij een hart onder riem en zegt: ‘Dit is toch gewoon het eerste deel? Later ga je gewoon verder’. Ze begrijpt mij zonder veel woorden.

Wandelen: soms een eenzame bedoening & andere ‘hobbels’

De dagen van Noord- en Midden-Frankrijk zijn bijzonder. Bijzonder vanwege de uitgestrektheid van de velden: je ziet grote koolzaadvelden en wijngaarden (champagne, chablis). Ook bijzonder is dat de dorpjes echt minidorpjes of misschien beter gezegd: spookdorpjes zijn. Vaak niet meer dan 50 huizen, zonder winkels en ook geen café. Wat de dorpjes wel hebben? Sowieso een grote kerk en een Mairie (gemeentehuis) met een Maire (burgemeester).

Er zijn veel verlaten en vervallen huizen. Regelmatig loop ik door zo’n dorpje waar ik helemaal niemand tegen kom, of ik alleen een blaffende hond hoor. En kom ik wel iemand tegen, dan is door het taalprobleem het lastig een gesprekje te voeren. Het is ook moeizaam om een overnachting te regelen. Medepelgrims kom ik nauwelijks tegen. Kortom in Noord-Frankrijk is het wandelen een beetje eenzame bedoening. Wel leuk is de stilte en ik hoor bewust de geluiden van de natuur, zoals vogels, watervallen, beekjes met stromend water. Iets wat ik lang niet ervaren/opgemerkt heb.

Lastig is het knijtraken van de route in een bos bij Dinant en Recroi. In zo’n bos kom je niemand tegen en op een gegeven moment er ook geen pad meer zichtbaar. Als dan je GPS en je routeboekje geen houvast meer bieden, ontstaat er een lichte paniek. Door te kijken naar de stand van de zon en je gezonde verstand (en voldoende water en eten bij je te hebben), lukt het je wel om het bos te verlaten.

Vooraf is niet duidelijk hoe zwaar de tocht is. Hoeveel meter moet je klimmen en dalen? Wat is de toestand van de ondergrond: hard zand of is zand overgegaan in modder? Soms zijn bospaden echte blubberpaden. Dus natte schoenen en de wielen van mijn wandelkar zijn zwaar van de blubber. Af en toe vraag ik mij af, of ik wel toegelaten wordt op mijn overnachtingsadres: zo vies zien de wielen er uit.

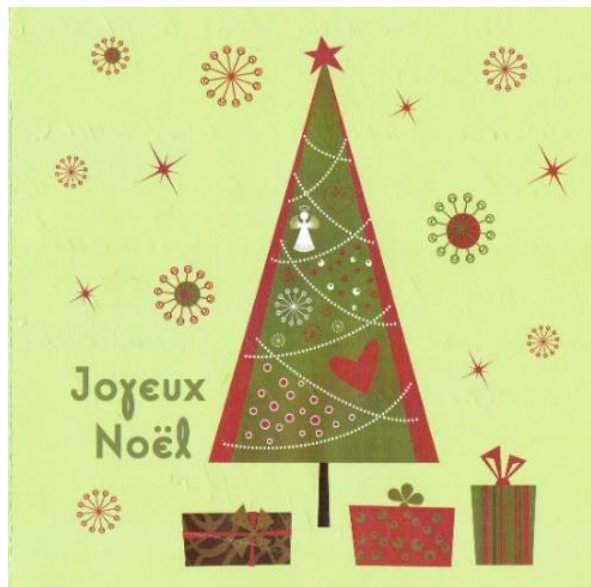
Een terugreis met hindernissen en oplossingen, 5 mei 2016

De frustratie dat ik mijn reis ga onderbreken, zorgt voor een slechte slaap. Ik ga daarom vroeg op pad. Het is lekker weer, maar de weg is saai en een beetje gevaarlijk. Weliswaar zijn er op deze Hemelvaartzondag weinig auto’s op de weg. Maar de slingerende weg, zorgt er voor dat automobilisten je soms laat zien. Na een kilometer of 10 krijg ik een lift van een superaardige Fransman: René. In de busstad Saulieu, drink ik samen met René koffie. Daar blijkt dat de bus op Hemelvaartsdag toch niet gaat. We besluiten dat René mij afzet op een plaats waar ik verder kan liften. Maar uiteindelijk heeft René speciaal voor mij die 60 kilometer om gereden: naar Montbard (voor hem dus 120 kilometer). Tijdens de autorit praten we heel wat af. Een vergoeding voor de benzine: die wil René absoluut niet hebben. In Montbard regelt hij een treinkaartje voor mij naar Parijs. En we nemen daar afscheid van elkaar. Viva La France, Viva René (en zijn vrouw Nicole)!

In Montbard blijkt de voorgaande trein naar Parijs vertraging te hebben. Dus ik zit om een uur of 11 op de zondagmorgen in de trein naar Parijs: Gare de Bercy. Trouwens René zorgt voor een treinkaartje en ik krijg volgens hem in Frankrijk als *oudere* reductie op de prijs van mijn treinkaartje. Ik hou van Frankrijk!

Ik kom na de lunch aan op Gare de Bercy en ga via Gare de Lyon naar Gare du Nord. Daar neem ik om half vier de Thalys naar Rotterdam. Het instappen in de Thalys in Parijs is vergelijkbaar met het inchecken in een vliegtuig, inclusief X-ray-apparaat. Als ik aan de security vertel dat ik een gasflesje in de wandelkar heb, blijkt dat gek genoeg geen probleem te zijn voor de veiligheid. Uiteindelijk kom ik rond zes uur aan in Rotterdam, waar ik opgehaald wordt door Anja, oudste zoon Joost en Daisy. Van mijn volgers krijg ik al snel reacties, zoals: 'Dat is wel een heel doorzichtige smoes om te verdoezelen dat je heimwee hebt'. 'Helemaal niet verkeerd om de reis in delen te lopen' en 'ik ben trots op je'.

Kaartje van mon ami René

je vous recevrais dans le Mosan,
ou à Paris, j'en serais très
heureux ainsi que ma femme
Nicole. En attendant j'ai vous
souhaité une très bonne santé,
à vous, et vos proches, et je
m'excuse de ne pas vous avoir
répondu plus tôt. A bientôt
j'espère.
Votre Ami René

Bonjour Pierre,
j'ai bien reçu le petit paquet
du 8 Mai 2016; Malheureusement,
je n'ai pas eu temps de répondre, trop
occupé par des soucis de santé...
Maintenant cela va mieux;
et je suis heureux de recevoir
vos bons vœux. J'espère que
nous nous reverrons et que

Terug- en vooruitkijken

Het was niet leuk om de wandeltocht te onderbreken. Maar uiteindelijk ben ik trots dat ik vanaf Moordrecht tot aan Lac des Settons ben gekomen: 850 kilometer. Een extra kick is dat ik dat in solo-lopend voor elkaar heb gekregen.

Ik ben iemand die niet erg avontuurlijk is. Zo ga ik dertien jaar op een rij naar hetzelfde eiland Texel en dezelfde camping op vakantie. Altijd met veel plezier. En nu ruik ik aan het avontuur. Ik ben 31 dagen in mijn eentje op stap gegaan. De laatste keer dat ik in mijn eentje op stap was, is veertig jaar terug. Destijds ging ik niet langer dan drie dagen weg! Alle dingen die ik nodig had, zaten in één zak in de wandelkar. Een hele maand nauwelijks op de hoogte van nieuws. Geen computer in de buurt, geen TV, geen krant. Alleen maar wakker worden, eten en drinken, wandelen, mensen ontmoeten en slapen. Uit meer dingen bestond mijn leven niet. Heerlijk! Ik heb in 31 verschillende huizen overnacht: soms heel mooi, soms vies maar vaak bijzonder. Veel leuke en interessante gastgezinnen. 31 verschillende bedden geslapen. Vaak schoon en netjes opgemaakt. Kortom het is super om dat mee te maken.

Ik ben trots dat ik zo'n onderneming fysiek aan kan: ik ben na 31 dagen niet extreem vermoeid. Wel ben ik bijna 7 kilogram afgevallen, maar dat was ook wel een beetje nodig ☺. Lang heb ik het idee gehad dat ik samen met mijn wandelmaatje zou lopen. Maar het alleen lopen is meegevallen. Het is helemaal niet erg om uren achter elkaar te lopen zonder gesprekken te voeren. Door het alleen lopen ontmoet je veel meer leuke en enthousiaste lokale mensen. Wat ook heel leuk van het wandelen is, dat je de landschappen langzaam ziet veranderen. Hoe verder ik kwam, hoe heuvelachtiger het werd. En ook de dorpjes werden langzamerhand steeds kleiner. Mijn idee dat je in elk dorp wel een bakker is, is in Frankrijk naïef.

Ik heb ook gemerkt dat het wandelen in Frankrijk door de bossen extremer is dan in Nederland. De paden liggen vaak bezaaid met grote keien, het pad gaat sterk op en neer & je moet niet bang zijn voor natte voeten. Soms loop je gewoon door een beekje heen met je schoenen en je wandelkar.

Het weer thuis zijn is in de eerste week gezellig, maar wel onwennig. Niet meer in je eentje, maar samen met Anja weer de dingen ondernemen. Ik bestel reserveonderdelen en repareer mijn wandelkar. Ik besluit in het najaar een introductiecursus Frans te gaan volgen. En ieder nadeel heeft zijn voordeel: we gaan in plaats van eind dit jaar, eerder (juni) naar mijn jongste zoon Guus in Australië.

Ik kijk na de eerste week thuis, al weer naar het vervolg naar Zuid-Frankrijk en Spanje uit. Ik neem een andere route in Frankrijk (minder door bosgebied) en zorg vooraf voor een lijst van overnachtingsmogelijkheden. Ik neem minder spullen mee. En het contact met het thuisfront ga ik anders organiseren. Een WhatsApp-groep met volgers is leuk: iedereen is vol interesse. De andere kant van de medaille is dat ik mijzelf min-of-meer dwing om dagelijks iets te schrijven voor de volgers. Het zorgt er voor dat de band met Nederland teveel in tact blijft. Het bijzondere van een pelgrimstocht is juist het onthechten met je thuis. Kortom ik heb in het vervolg alleen contact met mijn gezin. Geïnteresseerde volgens informeren bij Anja naar het wel en wee van pelgrim Arie.

In shape blijven

Om komend jaar de tocht voort te zetten, betekent ook wandelend fit blijven. Daarom oefen ik regelmatig met wandelen. Dat oefenen klinkt misschien als iets *moeten*, maar ik vind wandelen gewoon leuk. Begin oktober kom ik een wegwerker tegen en we maken een praatje. Hij vindt mij maar gek: *Wie gaat er nu zo'n stuk lopen?*. Ik antwoord *Voor sportiviteit en spiritualiteit. Voor spiritualiteit heb je rust nodig*. Mijn wegwerker zegt: *Ik snap dat wel van die spiritualiteit. Maar dat kan ook thuis in een stoel. De rust kun je krijgen, door de vrouw het huis uit te sturen*. Tsja zo kun je er ook tegenaan kijken. Hij wenst mij in ieder geval veel succes. Tijdens diezelfde oefentocht drink ik koffie in een restaurant van de golfbaan in Nieuwerkerk. En de serveerster van een jaar of 25 is vol ontzag voor mijn onderneming: *Cool zeg, zo backpacken door Frankrijk en Spanje*.

Vorbereiding tweede deel

Ik twijfel lang of ik de wandelkar/Wheelie weer ga gebruiken. De Wheelie is prettig bij harde ondergrond. Maar lastig in modderig terrein (en bergachtig gebied). Maar als ik alle tijd optel, waar de wandelkar veel handiger was dan een rugzak, is het antwoord duidelijk: ik gebruik de wandelkar weer. Maar ik neem wel reservebouten mee: een ezel stoot zich maar één keer aan een steen ☺.

Kaart van de nieuwe route

Ik krijg van mensen die ik spreek te horen dat ik ook echt moet bezuinigen op de kilo's. Dat hoor ik ook van Santiago-ganger Ilona. Bij haar thuis – in een charmant huisje in Vlist – drinken Anja & ik een keer koffie. Ze vertelt over haar motivatie om te wandelen en zegt: *Ik wist dat ik dat één maal zou doen in mijn leven en heb er een zo lang mogelijke tocht van gemaakt*. Ze was onderweg van april tot september. Ilona heeft fysieke last gehad en meerdere keren op het punt gestaan om naar huis te gaan. Maar ze heeft de tocht uiteindelijk in één keer volbracht en heeft volop genoten. Ze zegt achteraf: *Het was zo leuk en ik durfde veel. Maar nu het leven weer zijn gewone gang gaat, is ook de durf om zo maar te gaan op de bonnefooi een beetje weg*. Ilona zegt dat 10 kilogram bagage genoeg is: *Alles is te koop onderweg*.

Dus ik verander het een en ander aan mijn bagage. Mijn gasbrander, tent, slaapmatje, thermo-ondergoed, e-reader en mijn 2^e paar wandelschoenen blijven thuis. De knijpers vervang ik door multifunctionele veiligheidsspelden. De slaapzak vervang ik door een lichter exemplaar. Het zware zakmes vervang ik door een mesje en licht bestek. Als extra neem ik een stukje ducttape mee. Alles bij elkaar heb ik dan 3 kilogram minder dan voorheen: 13 kilogram netto gewicht. Niet de *gewenste* 10 kilogram, maar het is minder. Inclusief wandelkar weegt alles 20 kilogram.

Is dit nu de standaardbagage van een pelgrim? Zoveel pelgrims, zoveel ideeën over bagage. Net voor mijn vertrek kreeg ik een lijstje van een *Voorbeeld-Pelgrim*, met een bagage van 7 kilogram¹⁴. Waarom heb ik dan zoveel meer?

- ✓ De wandelkar, slot, wielhoezen en opbergzak (voor in het vliegtuig) (7 kilogram).
- ✓ Ik heb medicijnen mee (0,7 kilogram).
- ✓ De pelgrim had geen eten in haar rugzak, de bagagelijst is namelijk bedoelt voor Camino Francis. Daar zijn inderdaad restaurantjes. In Frankrijk is dat niet zo en is extra voedsel nodig (0,7 kilogram).
- ✓ Er zijn weinig restaurantjes, daarom heb ik een thermosfles met oploskoffie bij mij (0,7 kilogram).
- ✓ De pelgrim heeft geen routeboekje mee: de Spaanse route is zeer goed aangegeven met paaltjes, pijlen etc. Voor Frankrijk is dat anders. Ik heb ongeveer 1,5 kilogram aan routeboekjes en daarnaast zorgen een GPS, oplader & batterijen voor nog eens 1 kilogram.
- ✓ Omdat ik voor langere tijd ga, heb ik daardoor ook iets meer spullen heb en omdat mijn spullen meer wegen dan van de pelgrim (1 kilogram).

Sowieso moet je opletten bij het vergelijken van het gewicht van de bagage. De een neemt er eten en drinken bij. De ander rekent zijn jas en stokken als bagage, de ander niet. Dus let op bij het maken van vergelijkingen. Op de volgende bladzijde zie je de bagagelijst van Voorbeeld-Pelgrim en het verschil met die van mij (cursieve regels zijn onderdelen die de Voorbeeld-Pelgrim niet meeneemt en ik wel). Deze lijst, ga ik wel in de toekomst nog een goed bekijken: hier kan ik van leren!

¹⁴ Facebook groep Camino de Santiago – NGSJ, 27 maart 2017 <https://www.facebook.com/groups/genootschap/795579680592757/>

Categorie	Paklijst Camino - Item	Voorbeeld Pelgrim	Mijn gewicht	Verskil	Toelichting/Verzorg je voeten al voor vertrek en knip je teennagels NIET vlak van tevoren
Algemene uitrusting	Backpack + regenhoes	1.580	7.150	5.570	Probeer rugzakken uit in de winkel mét gewicht erin. Kleiner = lichter, maar hebben vaak ook minder padding (pijnlijk)
Algemene uitrusting	SIGG 0.6L 2 x, inclusief 1.2 L water	1.500	1.500	0	Je kunt ook gewoon een fles water kopen en een paar keer hergebruiken.
Algemene uitrusting	Eten		500	500	Extra
Algemene uitrusting	Noodrandsoen		240	240	Extra
Algemene uitrusting	Thermosfles, soepjes, beker		675	675	Extra
Algemene uitrusting	Zitmatje	24	20	-4	Om te kunnen zitten als je het nodig hebt maar er geen bankje is of alles nat is.
Algemene uitrusting	Zakmes	34	80	46	Het liefst eentje met een kurkentrekker voor die fles wijn.
Algemene uitrusting	Lichtje	26	120	94	Voor in de slaapzalen (aub niet voor 7 uur in de ochtend). Voor op donkere toiletten met een lichttimer.
Algemene uitrusting	Carabijnen 2 x	16		-16	Veelvuldig gebruikt om dingen aan je rugzak te hangen.
Algemene uitrusting	Waslijn + plug	56	120	64	Essentieel als je in een pension zit of als het regent en toch iets moet droog krijgen voor de volgende dag.
Algemene uitrusting	Silk Liner slaaphoes	150	780	630	Slaapzak weegt aanzienlijk meer maar is ook wat warmer. Ga je in hoog zomer: geen slaapzak nodig. Er zijn ook fleaze lakenzakken.
Algemene uitrusting	Ear plugs & Oogmasker	32		-32	In slaapzalen heb je ze nodig vanwege snurkers. Met een oogmasker kun je lekker vroeg gaan slapen of lekker lang uitslapen.
Algemene uitrusting	Kleine hamamdoek	75	170	95	Lichter en droogt sneller en prettiger dan een sport/reis handdoek van microvezel.
Algemene uitrusting	Toiletpapier	66		-66	Half rolletje voor als je de natuur in moet.
Algemene uitrusting	Powerbank, oplader, kabeltje, batterijen	78	770	692	Als er een keer geen stopcontact in de buurt is.
Algemene uitrusting	Vuilniszak (groot genoeg voor je rugzak)	15		-15	Om je spullen tegen waterschade te beschermen maar ook om je rugzak in te doen als je moet behandelen tegen bedwantsen.
EHBO	Veiligheidsspel 2 x	2		-2	Om je sokken aan je rugzak te hangen (die worden soms niet droog de vorige dag) of om iets tijdelijk te repareren.
EHBO	EHBO set inclusief blarenkit	185	220	35	Neem er genoeg mee voor een aantal dagen. Als je meer nodig hebt kun je in apotheken onderweg terecht.
EHBO	Calendula creme	25		-25	Te gebruiken bij allerlei huidperikelen zoals uitslag, verbranding.
EHBO	Care plus desinfect gel	40		-40	Als je van hygiëne houdt: er is niet altijd water en zeep beschikbaar.
EHBO	Medicijnen, algemeen of persoonlijk	10	753	743	Pijnstillers: een halve strip is genoeg. Er zijn overal apotheken.
Kleding	Regenjas of Regenponcho	260	460	200	Blijf warm en droog.
Kleding	Gamachen		250	250	Extra
Kleding	Onderbroeken (2x)	50	130	80	2 mee, 1 aan. Drie is echt genoeg. Je wast toch om de drie dagen.
Kleding	Sokken (2 x)	80	100	20	2 mee, 1 aan. Drie is echt genoeg. Je wast toch om de drie dagen.
Kleding	BH (1 x)	48		-48	2 mee, 1 aan. Drie is echt genoeg. Je wast toch om de drie dagen.
Kleding	Broek 1 x lang	200	380	180	Het liefst afritsbaar tot capri of kniehoogte.
Kleding	Hamambroek 1 x (voor de avond)	275		-275	Een makkelijk zittende én lichtgewicht broek.
Kleding	Shirts kort 2 x	200	330	130	Twée korte shirts: lichtgewicht en sneldrogend.
Kleding	Slaapshirt longsleeve/broek/pyjama	317		-317	Een lange mouw kan prettig zijn in de nacht en is gelijk je extra laag mocht het een keer erg koud worden overdag.
Kleding	Fleece	475	450	-25	De temperatuurverschillen zijn groot. Het kan fris zijn in de ochtend en laat in de avond.
Kleding	Slippers (douche)	163	230	67	Denk eraan dat het in de avond koud kan zijn; teenslippers zijn dan erg onhandig omdat je dan geen sokken aan kan.
Kleding	Open schoenen (avond)		400	400	Extra
Kleding	Schoenpoets		120	120	Extra
Kleding	Dun jasje		200	200	Extra
Verzorging	Zip-it zakje voor airport	2		-2	Voor de vloeistoffen op de luchthaven maar is meteen ook je super lichtgewicht toilettas.
Verzorging	Voor de dames: tampons/maandverband	160		-160	Tsja, we proberen er omheen te plannen maar dat lukt niet altijd
Verzorging	Feetcream Gehw ohl	42	280	238	Verzorg je voeten goed. Daar hangt de hele Camino vanaf.
Verzorging	Nagelknipper	17		-17	Voor met name je teennagels.
Verzorging	Zonnebrandcreme	80	100	20	Je rugzak en kleding kunnen helse pijn veroorzaken als je verbrand bent.
Verzorging	Tandenborstel	94	25	-69	Deze is zwaarder dan een gewone tandenborstel, maar hij is dan ook electrisch.
Verzorging	Minitandpasta	30	120	90	Je hebt geen hele tube nodig, dus dat scheelt weer wat gewicht.
Verzorging	Camino zeepjes (2)	80	70	-10	Je kunt er alles mee wassen, dus we kunnen de shampoo en douchegel thuis laten.
Verzorging	Scheermesje	4		-4	Zowel voor dames als heren een zeer licht en bruikbaar item op de camino.
Verzorging	Vijl, teenbescherming/rondjes		190	190	Extra
Verzorging	Zakdoekjes		50	50	Extra
Verzorging	Deo minirol	26	80	54	Gebruik deo. Je hoeft niet te stinken als pelgrim. Wij hebben navulbare mini-flesjes gebruikt.
Verzorging	Wax/gel potje	12		-12	Je kunt heel lang doen met een piep-klein potje haarwax
Verzorging	Aloe gel 60ml	60		-60	De redder als je verbrand bent. Het kan het verschil maken tussen fijn wandelen of een schurende rugzak vervloeken.
Verzorging	Parfumpe	10		-10	Weer in zo'n handig super-mini spray flesje
Verzorging	Gezichtscreme potje	21		-21	Je gezicht heeft extra verzorging nodig als je de hele dag buiten loopt.
Verzorging	Scheerapparaat		190	190	Extra
Verzorging	Papier+pen+bemoedingskaarten		220	220	Extra
Verzorging	Routeboekjes		1.500	1.500	Extra
	Totaal gewicht inclusief rugzak:	6.620	18.973	12.353	

	Aan / niet in rugzak:	Voorbeeld Pelgrim	Mijn gewicht	Verschil	Toelichting
Aan	Wandelschoenen	886	1.000	114	Pas ze goed, loop ze in.
Aan	Wandelstokken	463	280	-183	Voor iedereen een wijs besluit. Ze verminderen de belasting op je gewrichten met wel 30%.
Aan	Hoofddeksel	76	100	24	Essentieel om vermoeidheid door de zon, uitdroging en een zonnesteek te voorkomen.
Aan	Zonnebril	26	210	184	Bescherm je ogen tegen de zon en voorkomt vroegtijdige vermoeidheid.
Aan	Heuptas	126		-126	Prettig om je waardevolle dingen bij de hand te houden.
Aan	Onderbroek	25	65	40	Zo heb je er dus in totaal 3 bij.
Aan	Sokken	40	33	-7	Zo heb je er dus in totaal 3 bij.
Aan	Sportbh 1 x	48		-48	Zo heb je er dus in totaal 2 bij.
Aan	Broek 1 x	200	380	180	Zo heb je er dus in totaal 2 bij.
Aan	Shirt 1 x	100	165	65	Zo heb je er dus in totaal 3 bij.
Aan	Buff	26		-26	Heerlijk om druiwend nat van het koude bronwater over je hoofd en nek te dragen. De originele Buff biedt UV-bescherming bovendien.
Aan	Parakito armband anti-mug	12		-12	Houdt met een citronella luchtje de muggen op afstand
Aan	Telefoon + lader	237	160	-77	Camera, telefoon, whatsapp, facebook: alles-in-één tenslotte is lichter.
Aan	GPS		280	280	Extra
Aan	Portemonnee + cards/geld	110	110	0	Genoeg plaatsen om te pinnen. Niet teveel cash bij hebben.
Aan	Paspoort of ID kaart	39	39	0	Anders kom je Nederland niet uit en Spanje niet in.
Aan	Credential	23	80	57	Het pelgrims paspoort om de stempels te verzamelen voor je Compostela en om in de pelgrim albergues te kunnen overnachten.
Aan	Jacobsschelp	20	50	30	Tsja, die moet natuurlijk mee!
	Totaal extra 'aan':	2.457	2.952	495	

Om mij op het goede pad te houden: routeboekjes

Ik gebruik primair de GPS om mij de weg te wijzen. Daarnaast heb ik routeboekjes voor als de techniek mij in de steek laat. voor de overnachtingsmogelijkheden en voor interessante routeinformatie.

Andere pelgrims op weg & slaappleatsstress

Tijdens mijn wandeltochten kom ik regelmatig dezelfde mensen tegen. Zo ken ik Marijke & Bertie van de Larense Vierdaagse: zij gaan een paar weken eerder dan ik op pad. Ze vertrekken vanaf de Belgische grens. Het eerste deel van woonplaats Hoofddorp naar de Belgische grens hebben zij in het najaar al gelopen. Het was direct een mooie manier met ontbering: kou, regen etc. Maar dat heeft ze niet van het plan afgebracht.

Ook viel mij ook een berichtje op van Facebook-groep *Sint Jacobs Route*. Daar zie ik dat iemand tien dagen onderweg is en al heel België heeft doorkruist. Ze loopt tegen vergelijkbare dingen op als ik. Het loslaten van de controle is moeilijk: *Is er aan het eind van de dag wel een slaappleats?* In de praktijk is die er altijd, maar de onzekerheid erover maakt het lastig om *relaxed* te blijven lopen. Hoe gaat dat eigenlijk in de praktijk zo'n slaappleats regelen? Nu daar zijn verschillende manieren voor:

- ✓ Avontuurlijke mensen gaan in Frankrijk op de eindbestemming van de dag, op zoek naar een slaappleats. Ze zijn een tikkeltje brutaal aangelegd, vragen voorbijgangers om raad, gaan naar het stadhuis, het café, de kerk, de pastoor etc. en vinden altijd een slaappleats.
- ✓ Andere mensen – die controle willen houden en zekerheden zoeken zoals ik – willen vooraf duidelijkheid. Ze zoeken in hun routeboekje naar mogelijkheden: bij particulieren, kerkelijke instellingen, chambre d'hotes, hotels etc. Maar helaas, de telefoonnummers kloppen niet altijd, mensen zijn niet thuis, hotels zijn gesloten, de gemeente (voor de slaappleats in de refuge) is alleen bereikbaar op maandag tot vrijdag, etc. Dan moet er teruggegrepen worden op andere manieren. Dan kom je als niet-avontuurlijk aangelegde pelgrim toch bij de aanpak van de avontuurlijke mensen. Dat is dan ook een echt leermoment voor mensen zoals ik. Het is leren loslaten, leren vertrouwen dat het goed komt: *de weg* geeft je wat nodig is. Het komt altijd goed voor een pelgrim. En in Frankrijk en Spanje, wordt graag iets gedaan voor de pelgrim. Stel je open en durf te vragen. Trouwens in Spanje is het zoeken naar een slaappleats een peulenschil. Daar liggen de herbergen zo dicht op elkaar, dat je gewoonlijk kunt lopen totdat er één vrij is.

Bijna zover

Eind maart krijg ik op allerlei manieren suc6 toegewenst. Wandelmaatjes wensen mij een goede wandeltocht: zij zeggen dan *Buen camino of Bon courage*. Mijn vriend van het werk (Menno) schrijft een bemoedigingsmail. De yoga-groep van dinsdag neemt enthousiast afscheid, is vol met vragen en ik ontvang zelfs nog een overlevingspakket van Corrie (die met haar man de Camino heeft gelopen). Ook van familie krijg ik App'jes en telefoontjes. Dan mag ik ze zeker niet teleurstellen hé.

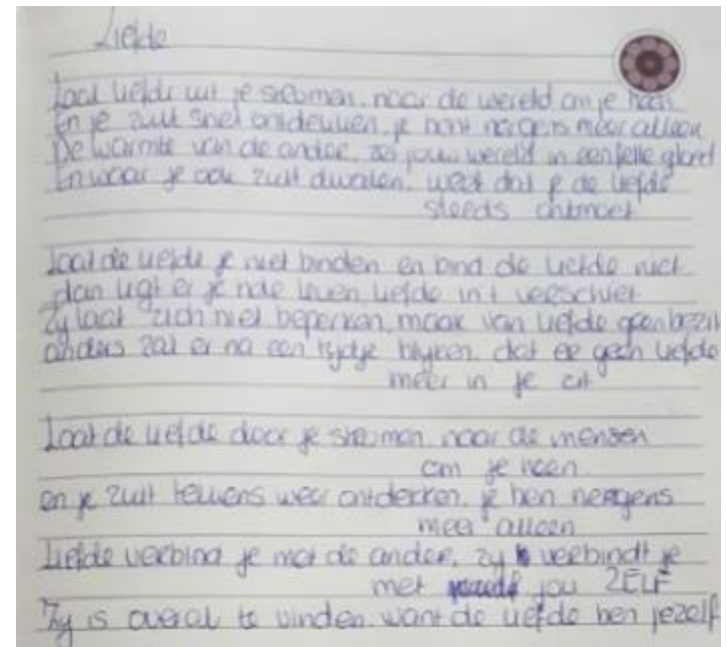
Wat erg bijzonder is was mijn gesprekje met mijn schoonmoeder op de laatste dag dat ik Nederland ben. Ze was vorig jaar bang dat ik niet terug zou komen door een ongeluk of zo. Nu heb ik vaak gezegd tegen haar gezegd dat ik weer ga wandelen en dat ze niet bang hoeft te zijn: vorig jaar ben ik toch ook gewoon terug naar huis gekomen?

Mijn schoonmoeder is het afgelopen jaar achteruit gegaan. Soms weet ze niet wie ik ook al weer ben. Maar aan het eind van mijn bezoek, op de laatste dag in Nederland, is ze erg helder en gaat het gesprek als volgt: 'Nu moeders, ik ga wandelen hé'. Moeders denkt hard na en zegt dan: 'Oh ja, je gaat naar die Fransen. Let je op? Doe je voorzichtig?'. Ik vind het fijn dat ze op dat moment een beetje in de gaten heeft wat ik ga doen. Het is niet blijvend, want later hoor ik van Anja, dat mijn schoonmoeder mij tijdens de camino toch regelmatig ziet in haar woning.....

Als ik op voor de tweede keer voor de Camino op pad ga, neem ik neer dan voorheen afstand van het *gewone* leven. Ik heb geen WhatsApp-groep meer en probeer zo min mogelijk mail te lezen etc. Ik zie de tocht als een cadeau om een tijd lang uit het *gewone* leven te kunnen stappen door gewoon onderweg zijn, de natuur ervaren (waar ik eigenlijk lang geen oog voor had), het eenvoudige dagelijkse ritme, de fysieke uitdaging, de ontmoetingen, het alleen zijn en steeds je eigen keuzes maken.

Op de laatste les voor mijn vertrek leest de Yoga-docente een mooi gedicht voor over liefde. Ik stop het in mijn tas om onderweg nog eens na te lezen.

Eef Lamers (www.irismeditatiepagina.nl)

9 Verder op pad van Vézelay naar Santiago de Compostela

Aanreisroute en vertrek 30 maart – 1 april 2017

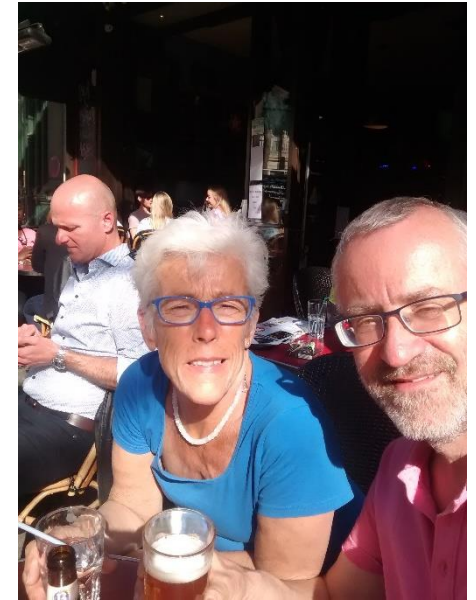
Ik ben vorig jaar twee dag etappes na het dorpje Vézelay gestopt. Omdat ik een andere wandelroute neem, begin ik dit jaar opnieuw in Vézelay. Ik wandel de *Voie Historique*, ook wel de *Voie de Vézelay*. Mijn reis gaat met de trein via Parijs. Daar kan ik overstappen en trein verder naar het dorpje Sermizelles. Vandaar is het nog tien kilometer lopen naar Vézelay.

Omdat Anja en ik graag in Parijs zijn, reizen we samen op donderdag 30 maart naar Parijs. We komen om 10 uur aan in Parijs en het weer is super. We lunchen samen op het gras aan de Seine. We dwalen weer als vanouds door de stad en blijven ons verbazen over de historische kern van Parijs. We eten 's avonds heerlijk op het terras.

Het leuke van een wereldstad als Parijs is dat je heel wat extravagant geklede mensen ziet. Veel vrouwen met heel hoge hakken. Ook zie je veel (meer dan in Nederland) mensen rokend op straat. We zien ook mensen fietsen dan voorheen. Wat ons ook opvalt, is dat we meer clochards lijken te zien. Niet alleen de *traditionele* clochards (man, slecht uitziend/verzorgd, baard), maar ook hele (Afrikaanse) gezinnetjes en ook redelijk verzorgd uitziende 50plus-vrouwen.

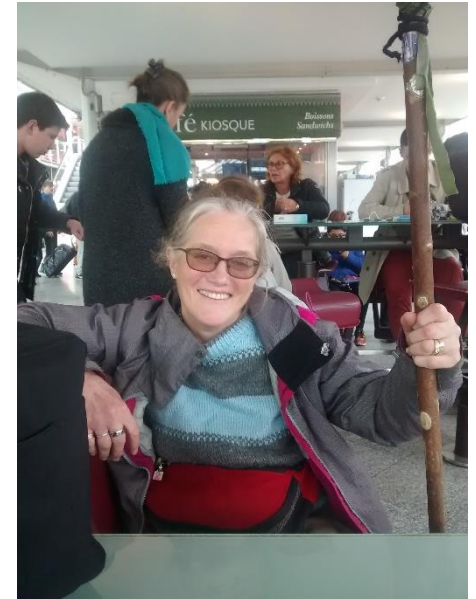
BemoedigingsApp van mijn pelgrimspad-wandelgroep: leuk!

Op naar Vézelay, 1 april 2017 (dag 32)

Op zaterdagochtend vertrekt Anja met de Thalys terug naar Nederland. Ik zwaai haar uit en ik wandel vanuit Gare du Nord, dwars door Parijs met mijn wandelkar, richting Gare de Bercy. Omdat ik te vroeg ben, pauzeer ik op Gare de Lyon. Het is druk omdat de schoolvakanties vandaag starten. Ik bemachtig een stoel aan een tafel. Na een kwartiertje komt er een vrouw aan, die haar bagage laat brengen door een kruier van het station. Ze heeft een lange stok bij zich en kijkt mij en mijn kar eens aan en we raken aan de praat. Zij (Jacqueline) blijkt een enthousiaste wandelaar te zijn en heeft al heel wat pelgrimsroutes belopen. De lange stok is haar pelgrimsstaf, die gerepareerd moet worden. Ondanks dat Jacqueline geen Engels spreekt, wisselen we toch heel wat met elkaar uit. Zoals het heilig jaar in Santiago de Compostela, waar we wonen, leeftijd etc. Het is een mooi mens, de levensvreugd spat van haar gezicht. En als ze op de foto gaat, is het natuurlijk een echte vrouw: even het haar goed doen! Na een uurtje nemen we afscheid en ga ik naar Gare de Bercy en neem daar de trein. De Franse NS (SNCF) werkt nog ouderwets met stationschefs, kruiers etc. Aan mankracht geen gebrek! Een ding is wel hetzelfde als in Nederland: aan kaartjes controleren doen ze hier ook niet ☺.

Bij het uitstappen kom ik Paul tegen. Hij vertelt dat hij één dag te laat begint. Hij is namelijk beroofd in Parijs. Beroving volgens *het boekje*. Eén persoon botst tegen hem op, de ander haalt zijn portemonnee uit zijn broek. Hij is geld, pasjes en creditcard kwijt. Gelukkig heeft hij nog wel zijn paspoort. Paul is zijn goede humeur niet kwijtgeraakt: dat vind ik knap. Ik zou een maand lang chagrijnig zijn. Vézelay zien we al van verre af: de basiliek staat op een heuvel: dat betekent in korte tijd 150 meter stijgen. Later in Spanje blijkt dat het nog heel wat heftiger wordt.

Ik overnacht net als vorig jaar in *Centre Madeleine* dat is verbonden aan de prachtige basiliek. Ik ga eerst even naar de basiliek zelf en in een kapel begint zojuist een dienst van zingende nonnen en paters. Hoge stemmen van nonnen aangevuld met zware stemmen van paters. Ik snap natuurlijk niets van de gezangen maar het klinkt heel sereen. Uiteindelijk ga ik terug naar het Centre Madeleine. Jean schrijft mij in en geeft mij – omdat ik vandaag start – een talisman (een beeltenis van Madelaine). Na de douche ga ik het gekochte eten opwarmen in de keuken. Ik maak kennis met Brooke, een aardige Amerikaanse vrouw van in zeventig uit Californië. Zij draagt een anti-Trump button. Geen fan dus. Brooke loopt regelmatig in Europa, want in de VS hebben ze dit soort voorzieningen niet (fijnmazige overnachtingen voor pelgrims). In de slaapzaal zie ik de Fransman Maurice, iemand die ik later vaak terug zie.

De Bénédiction en dan op weg naar L'Esprit du Chemin bij Anthien, 2 april 2017 (dag 33)

Ik heb enorm slecht geslapen. Er waren heel wat mannen die erg hard snurkten: kwestie van wennen denk ik. Ik ga voor het ontbijt naar de *Bénédiction*: de pelgrims en anderen krijgen de zegen. De bijeenkomst is imposant: mooie gezangen. Het valt mij op dat er ook jonge paters/nonnen zijn en ook onder het 'publiek' zijn aardig wat jonge meiden en jongens.

Daarna ontbijt ik in de keuken en praat wat met een charmante Française van begin veertig. Ze is hier voor een soort spirituele training. En vraagt: 'Wil iemand nog vers brood van de bakker?' Ze haalt een *Baguette* voor mij, maar wil niets van geld zien. Zie het als een bemoediging voor je reis. 'Bon route' wenst ze mij toe. Een lief mens!

Gedurende de dag kom ik François tegen. Het is een zwaarlijvige Luxemburger, die blij is om mij te zien. Hij loopt namelijk al twintig dagen vanuit Luxemburg en is geen pelgrim tegengekomen. Later zien we ook Paul en de Duitser Thornsten. Het is een zware dag door heuvels, warm weer en baggerpaden.

Ik overnacht in de herberg *L'Esprit du Chemin* bij Anthien. De herberg was een vervallen boerderij die nu stukje-bij-stukje wordt gerestaureerd. De herberg is van twee Nederlanders: Arno en Huberta. Het zijn alternatieve mensen van rond de 60. De herberg houden ze draaiend met vrijwilligers. De *L'Esprit du Chemin* is volgens hun 'Een herberg voor en door pelgrims, die gastvrijheid en onderdak biedt in een traditie van eenvoud, kwaliteit en inspiratie'. Het stel woont de helft van het jaar in Frankrijk en de andere helft in Gouda. Het zijn dus een soort burens van mij dus -;).

Huberta komt uit een kunstenaarsfamilie en Arno heeft gewerkt bij een voorloper van mijn oud-werkgever UWV (Arbeidsvoorziening). Hij is dus een soort oud collega van mij. Ze hebben al bijna 20 jaar een herberg. Eerst in, het aan de voet van de Pyreneeën gelegen, Saint Jean Pied de Port. En sinds een paar jaar deze veel noordelijker gelegen herberg die veel minder druk is. Ze zijn eens naar Jeruzalem gewandeld en leven van weinig geld. Ze zien zichzelf als tijdelijke bewoners van de aarde en hebben er geen in om de pelgrim bij te staan. En om een oud gebouw te restaureren. Huberta is iemand van de ideeën over restaureren & opknappen van de boerderij en haar man is meer iemand die op mij lijkt (de uitvoering). Als ze een idee heeft en dat deelt, dan zegt haar man soms 'oh jij wil dit of dat'. Maar dat klopt dan regelmatig helemaal niet. Gek hè zegt Huberta '....dan leef je al zolang samen en toch snapt hij niet wat ik bedoel'. Nu, ik vind dat helemaal niet gek, eerder heel herkenbaar.

In de herberg is het best koud. Daarom wordt snel de open haard aangemaakt. We eten gezellig in de mooi gerestaureerde keuken. Zelfs de cous cous zonder vlees, vind ik heerlijk! En dat is wel bijzonder voor een slagerszoon! Voorafgaand aan het eten vertelt iedereen wat over zichzelf en het doel van zijn/haar Camino. Huberta zegt vooraf iets als *'Am essen sprechen wir Deutsch auf Holländisch'*. Dan begrijpt iedereen elkaar ondanks de verschillende talen denkt ze. Uiteindelijk praten we heel wat af in een mengelmoes van Duits, Frans, Engels en Nederlands. Het is een smakelijke en gezellige maaltijd. Tijdens het eten wordt duidelijk dat Paul op dezelfde MTS en HTS heeft gezeten als ik: wat een toeval. Naast een paar pelgrims is ook Hans op bezoek. Hij is een vriend van Arno & Huberta en is een filosoof.

Met Hans hebben we een gesprek over zin/onzin van rooms-katholieke rituelen. Aan de ene kant wordt er door nonnen en paters de hele dag gebeden. We denken dat als God bestaat, hij/zij het vast niet nodig heeft om hele dagen te worden bezongen en bewierookt te worden door nonnen en paters. Die paters en nonnen kunnen misschien beter iets anders doen voor een behoeftige medemens. Aan de andere kant geven die gebeden, zoals tijdens de *Bénédiction*, een gevoel alsof je deel uitmaakt van historie van eeuwen.

Huberta blijkt ook te wandelen met een wandelkar in verband met artrose. Bij het weggaan, ziet ze dat mijn band verkeerd zit met kans op losgaan van stiksel. Bedankt Huberta voor het voorkomen van een ramp, want dat stiksel had vast geen 1.700 kilometer overleefd.

Naar Saint-Réverin, 3 april 2017 (dag 34)

Vandaag loop ik met Paul. François en vaak komen we Tornsten tegen. De laatste komt uit Keulen. Maar heeft een lage tolerantiegrens. Als François te lang over een foto doet klaagt hij op een zeurderige manier *'Wieder ein Bild, verdammt'*. Onderweg komen we een restaurant tegen waar we koffie drinken. Binnen zitten op maandagochtend om 11 uur een werkmans aan de wijn op en een vrouw met een Heineken flesje bier. Dat doet een Hollander deugd. Ze gaat gewillig op de foto.

L'Esprit du Chemin

Le Chemin
58800 Anthien – Franc
Voie de Vézelay (via Nevers)
www.espritduchemin.org
(0033) – 0 386 220 285

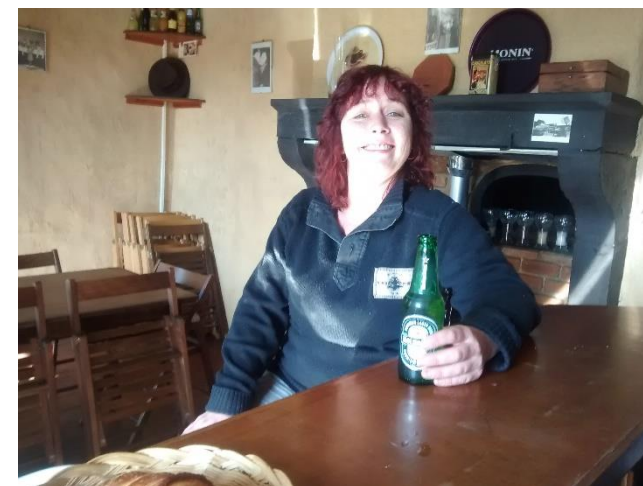
Wandelaar, jouw voetstappen
zijn de weg, niets meer;
Wandelaar, er is geen weg,
de weg maak je al lopende.

Al lopende maak je de weg,
en als je omkijkt,
zie je het spoor,
dat je nooit meer zult
bewandelen.

Wandelaar, er is geen weg,
alleen de rimpelingen
van de zee.

Antonio Machado

Buen camino
Huberta Wiertsema
Arno Cuppen

De refuge Saint Révérien is super. De beheerder, monsieur Thionnet helpt ons, haalt brood - pardon *Baguette* - en we kunnen hier wat drinken kopen, eten opwarmen tegen een zeer schappelijk prijsje. De refuge ligt aan het plein met het gemeentehuis. In de avond komt de burgemeester ook nog naar het gemeentehuis en ik maak een praatje en een foto van hem.

Lekker solo lopen, 4 april 2017 (dag 35)

Omdat ik een wat grotere afstand wil lopen, wandel ik vandaag alleen. Als ik opsta om zes uur is het nog donker. Monsieur Thionnet heeft gevraagd hoe laat ik vertrek en wil een baguette brengen. En verdraaid om half zeven komt hij met de baguettes. Hij probeert mij ook uit te leggen hoe ik op mijn volgende bestemming (Quérigny) aan de sleutel kom van de gemeenteherberg. Komt vast wel goed. Als ik vertrek komt de heer Thionnet weer bij de refuge om te zien of er al andere pelgrims wakker zijn. En direct stapt hij in zijn auto om verse baguettes te halen. Hij kon natuurlijk niet die baguettes gelijk met die van mij kopen, want dan heb je 'oude' baguettes: die Fransen zorgen goed voor hun pelgrims!

Vandaag dus een lange dag gelopen. De stadsherberg in Quérigny is een groeps-accommodatie, maar ik ben vandaag de enige gebruiker. Voor de overnachting morgen wil ik reserveren in het hotel in La Grenouille, daar wordt geen telefoon opgenomen. Toevallig had ik kort geleden via de Facebookgroep *Camino de Santiago – NGSJ* contact met René Heinrichs. René en zijn vrouw hebben een herberg iets verder op. Hij biedt mij aan om mij morgen op te halen in La Grenouille en daarna te slapen in zijn herberg. Hij brengt mij de volgende morgen weer terug naar La Grenouille. En dan loop ik naar hun herberg en slaap voor de tweede keer daar. Dat is nog eens service!

Slapen in Nos Repos in La Croix in Augy-Sur-Aubois, 5 april 2017 (dag 36)

Vandaag vertrek ik om negen uur. Het is fris, maar het is super wandelweer. Ik kom voor het eerst weer een stad tegen: Nevers. Vandaar verder over de brug over de Loire naar La Grenouille. Ik overnacht dus in de herberg van René Heinrichs en Hannie. René is een theoloog en zijn verhalen over zijn kinderen zijn bijzonder. Deels herkenbaar doordat een van zijn kinderen AD(H)D heeft. Wat voor hem moeilijk is, is dat zijn kinderen geen groot plan hebben. Geen ambitie etc. Het is duidelijk dat ze een goede band hebben met hun kinderen, maar René twijfelt of hij wel een goede vader is geweest. Zijn kinderen zeggen van wel: dus René heeft geen reden voor twijfel. René is volgens mij iemand die voor de eigen familie teveel met zijn hoofd denkt en te weinig met zijn hart. Terwijl hij het omgekeerde doet bij zijn werk als pastoraal werker.

Wandelen naar Nos Repos, 6 april 2017 (dag 37)

In de ochtend brengen René en Hannie mij naar de eindplek van gisteren. Vandaar weer lopen, maar het is een saai traject. Een lange weg door bos en een lang stuk langs kanaal. In de avond eet ik heerlijk bij René en Hanny. Een stukje paté, wortel soep, kipfilet, boontjes en rijst en nog iets toe. Ik deel vanavond de refuge met Philippe, een Fransman die ook naar Santiago loopt maar dan steeds in stukken van een week.

Slapen in een stadskasteeltje in Charenton-du-Cher, 7 april 2017 (dag 38)

Vanmorgen ontbijt ik met Philippe, René en Hannie. Ik ga later weg dan gedacht, maar ja gezelligheid kent geen tijd. Het is prachtig wandelweer, zonnig maar niet te warm. Mijn huisgenoot Philippe is trouwens een beetje een vreemde vogel. Van helpen met de afwas, heeft hij niet gehoord. Gisteren was hij *fed up* door de lange rechte weg door het bos: dus heeft hij gelift en een deel met een auto afgelegd. En vandaag loopt hij een heel stuk mee met mij, maar ineens is hij verdwenen. Hij klaagde al dat hij het lange kanaal saai vond, dus misschien is hij weer op zoek gegaan naar een lift. Ieder loopt de route op *zijn* manier. Overdag ben ik nog twee enge honden tegengekomen. Tot nog toe zitten enge honden altijd achter een hek. Maar nu lopen ze vrij en bewaken *hun* boerderij. Ze lopen een heel stuk mee en blaffen hard. Ik kijk stoïcijns vooruit en na een tijdje druipen ze af.

Vandaag overnacht ik bij oude chique. In een oude villa, dat veel weg heeft van een stadskasteeltje, maar waar al 50 jaar niets aan gedaan is. Vervelozе verrotte kozijnen. Behang dat loslaat. Alleen de benedenverdieping, waar de vrouw des huizes woont, ziet er beter uit. Mevrouw Mativon is in tweede helft van zeventig en ziet er uit als een *vrouw van stand*. Ik zeg zeventig, maar in werkelijkheid is ze misschien wel over de tachtig. Ik heb namelijk een vuistregel dat Franse vrouwen er tien jaar jonger uit zien dan ze in werkelijkheid zijn.

Het hele huis ademt historie uit. De inboedel is honderd jaar en ouder. De vloeren zijn van ingelegde steen en de oude planken en de eiken trap kraken ouderwets als je erop loopt. En natuurlijk is het 's avonds en in de nacht koud in het kasteeltje. Want aan verwarming doen ze niet: dat is voor de verarmde chique niet te betalen. De kasteeldame vertelt dat het huis al zes generaties in handen is van de familie. Of er een zevende generatie gaat wonen, daar twijfel ik aan. Ze heeft één dochter en ja die zal toch enigszins luxe willen hebben.

De kasteeldame zorgt voor diner en petit dejeuner. Het eten is simpel, maar heerlijk. Ze heeft al veel gasten ontvangen hier. In het seizoen vaak dagelijks meerdere pelgrims. Ik ben alleen vandaag en ik eet samen met de kasteelvrouwe, ze gebruikt allemaal schalen en de afwas hoopt zich op, maar ik mag niet helpen bij het opruimen. Alles voor de schappelijke prijs van 30 euro.

Een diner met prettig gezelschap in Loye-sur-Arnon, 8 april 2017 (dag 39)

Ik zit een beetje in de zenuwen of ik wel onderdak kan vinden. Monsieur Gravost neemt steeds de telefoon niet op. Maar als ik mij trakteer op een kop koffie heb ik binnen 5 minuten een slaapplek geregeld. Het wandelweer is super: 20 graden en veel zon. Heerlijk. Op de slaapplek zelf, is monsieur Gravost niet aanwezig. Maar de schuur waar de refuge is, is niet op slot. Dus ik ga maar gewoon naar binnen. Dat blijkt vaker de bedoeling, hier in het Franse land. Monsieur Gravost komt later aan en vertelt dat hij ooit met zijn vrouw een Bed & Breakfast begonnen is. Toen bleek dat hij aan de *Voie de Vézelay* woonde, is hij in de schuur een refuge begonnen. Hij maakt van iedereen een foto met een toestel dat er uit ziet als 20 jaar oud.

Ik deel de refuge met een Frans stel. Nicolai en Stephanie. Gelukkig spreken die goed Engels. Ze hebben hun kinderen van 12 en 14 jaar ondergebracht bij oma en opa en gaan samen negen dagen wandelen. Ze doen dat elk jaar en verwachten over een jaar of tien in Santiago aan te komen. We zijn hier ver van alles vandaan. Maar de kok van het dichtstbijzijnde restaurant komt de pelgrims hun diner brengen op slaapplek. Want ja, je kan niet verwachten dat die vermoeide pelgrims nog eens extra kilometers gaan wandelen voor *repas* ☺. We eten heerlijk in de tuin in de zon.

Nicolai blijkt samen met zijn vader tien slagerijen te hebben. Ik veronderstelde naïef dat Nicolai slager is van origine, maar dat is fout. Nicolai is een advocaat. Ik krijg de indruk dat het niet eenvoudig is, om samen met je vader eigenaar van een bedrijf te zijn. Er zijn regelmatig zakelijke (verhitte) discussies, maar die zegt hij in de privésfeer bij zijn moeder gemakkelijk te laten rusten. Zijn vrouw brengt balans in het gezin. Ze is het tegenovergestelde van de zakenman Nicolai: Stephanie is kunstschilder. Ze ziet er charmant uit en het is moeilijk te begrijpen dat ze een jaar of 12/14 terug tweemaal bevallen is. Nicolai en Stephanie zeggen het eenvoudige pelgrimsleven leuk te vinden, maar hun vrienden vinden hun maar zonderling. We hebben een heel gezellige avond met zijn drieën.

Slapen in een paleis in Châteaumeillant, 9 april 2017 (dag 40)

Ik ga even na zevenen op pad om te genieten van de stilte van de zondagochtend en het koele weer. Na een kilometer of twaalf zie ik een kerk waar mensen voor de kerk hun Palmpasen-struikjes laten zegenen. Mijnheer pastoor geeft mij ook een hand, nat van het wijwater. Ik wordt aangestaard door veel kerkgangers, ik zie ze denken: *‘Wat is dat voor vreemde man met een kar achter zich aan’*.

Het wandelen gaat lekker snel vandaag. Ik heb zelfs in de berm een tukkie gedaan. Ik ben namelijk pas om vier uur welkom op mijn overnachtingsadres. Mijn schoondochter vraagt zich af, of ik zo niet het risico loop om als zwerver te worden opgepakt. De gastvrouw is een klein vrouwtje dat mij omstandig alles uitlegt. Ze heeft volgens mij vanmiddag alles voorbereid. Ik heb de beschikking over een hele stacaravan in hun tuin. De deur van de stacaravan staat open en om je welkom te heten staat zelfs de radio met rustige muziek aan. De tuin staat vol met bloeiende bomen en bloemen. Ook prettig: ik krijg een schoon bed met lakens en een schone handdoek. Vaak slaap ik op een bed waar ik niet zeker ben of de lakens niet al door iemand anders zijn gebruikt. Of waar er geen bovenlaken is. In dergelijke gevallen gebruik ik mijn slaapzak, dus een opgemaakt bed is een traktatie. De stacaravan is heerlijk koel onder de bomen. Vergeleken met de refuge waar ik normaal in slaap, is dit zeer luxe. Mijn was droog ik in de zon en er is koffie in de caravan. Er is in het dorp een pizzeria. Het leven is prima! Uiteraard krijg ik stempel en ik betaal voor dit paleisje 15 euro.

Oh ja, als ik iemand tegenkom willen ze vaak weten waar ik vandaan kom, dan zeg ik meestal iets van '*Ik woon in een klein dorpje bij Rotterdam*'. Maar dat is een omschrijving die verwarring oplevert. Het begrip *klein dorpje* heeft in Frankrijk namelijk een andere betekenis. Van mijn Franse medepelgrim (Nicolai) hoor ik dat er in Frankrijk 36.000 dorpen zijn. Ofwel een gemiddeld dorp heeft 1.700 inwoners. En elk dorp heeft een eigen Mairie (gemeentehuis) en een eigen Maire (burgemeester)¹⁵. Ik vergelijk dat met Nederland. In Nederland zijn er 400 burgemeesters voor 17 miljoen inwoners. Dus 1 burgemeester op 42.000 inwoners. Misschien schieten we in Nederland door met schaalvergroting, maar Nicolai vindt het Franse systeem ook niet in de haak.

In Montgarni wacht een gastvrouw uit Nederland, 10 april 2017 (dag 41)

Vandaag wandel ik naar een gite op een camping. Omdat ik niet weet hoe het met eten zit, eet ik een *plate du jour* in het plaatsje la Châtre. De mevrouw die mij begroet op de camping, waar ik slaap, is heel erg on-Frans. Dat is ook niet gek want de camping is van Nederlanders. Ze is gekleed om te werken in de bouw en haar haren zijn lang en wapperen in de wind. Ze zijn hier 15 jaar geleden komen wonen. Zij werkte lang in de psychiatrie en het laatst als crisismanager. Zij en haar man dachten '*is dit alles*' en besloten te emigreren. Ze zijn volop aan het klussen. Ze hebben een boerderij en houden schapen en koeien. De kippen lopen over het erf en ook leuk - voor mij als hondenliefhebber - er lopen drie honden los. Maar ze doen helemaal geen kwaad.

¹⁵ Zie ook https://nl.wikipedia.org/wiki/Franse_gemeente. Het mediane dorp (dat is het middelste dorp, er zijn dan net zoveel dorpen met meer inwoners als minder inwoners), dan is het aantal inwoners zelfs minder dan 400. Dat wordt veroorzaakt doordat een klein aantal steden (Parijs etc.) heel veel inwoners heeft.

Opnieuw heb ik de gite alleen voor mijzelf. Ik trakteer mij op de luxe van schone lakens. De kosten zijn dan 27,50. Koffie en thee zijn inclusief en ik krijg ook nog 3 eieren om op te eten. Morgen een verre wandeling van 37 kilometer. Dus ik ga vroeg slapen.

Schilderachtig Gargilesse, 11 april 2017 (dag 42)

Na mijzelf te hebben verzorgd, alles weer in de wandelkar te hebben gedaan en ontbeten te hebben ga ik om kwart over zeven op pad. Het is fris, maar prima wandelweer.

Wat mij opvalt, is dat er in Frankrijk mooie huizen zijn, maar vaker zijn het huizen waar ik niet in zou kunnen (of willen) wonen. Heel veel achterstallig onderhoud, soms gaten in het dak. Of gewoon verlaten huizen en boerderijen. Zoiets is in Nederland een bijzonderheid, maar hier is het regel. Feit is dat de Fransen erg aardig zijn voor wandelaars. Soms hebben mensen in hun tuin zelfs een route aanduiding gemaakt. En ook wordt onderweg soms ook geïnformeerd of ik wel voldoende water bij mij heb.

Gisteren had ik een vreemd telefoongesprek met iemand van het *Office du Tourisme* in Gargilesse. Ze begreep wel dat ik wilde slapen en zou het regelen. Maar in Gargilesse aangekomen bleek het *Office du Tourisme* gesloten. Wat nu? Dan maar kijken of de Mairie open is. Daar bleken ze inderdaad op mij gerekend te hebben. Betalen en anderhalve kilometer lopen en ik heb een chalet. Komt alles toch goed!

Het is trouwens een cultuur minnend dorpje. In de Mairie zat iemand harp te spelen. Onderweg zag ik een mooie sculptuur en in de chalet naast mij was een meisje op de cello aan het oefenen. Wat ook grappig is dat het elektriciteitsnet hier bovengronds is. Iets wat we in Nederland minder vaak zien. Maar in Frankrijk ook wel logisch denk ik. Want zo kan eenvoudiger glooiend landschap worden overbrugd. Ook bijzonder is dat ik vandaag over een lang en hoog viaduct wandel dat alleen voor wandelaars is bedoeld. Ja, ik zei het al eerder, die Fransen zorgen goed voor hun pèlerins.

Het chalet staat op een camping. En op de camping is een restaurant. Ik vraag op mijn beste Frans of ik iets kan eten. Daarop antwoordt de Afrikaanse uitzijnde serveerster *'Praag maar gewoon Nederlands hoor dat praat gemakkelijker. Ik ben Angela'*. Ze blijkt samen met man en kinderen uit Nederland geëmigreerd te zijn naar Frankrijk. Daar sta je dan met je 18 lessen Frans!

Nog meer romantische dorpjes: Éguzon en Crozant, 12 april 2017 (dag 43)

Vandaag bijna geen vervallen dorpjes gezien. Maar ik loop juist door mooie schilderachtige dorpjes: Éguzon en Crozant. Wel een zware etappe. Niet door de kilometers, maar door klimmen en dalen. In Crozant ben ik zelfs door alle haarspeldbochten even de weg kwijt. Maar uiteindelijk ben ik op mijn slaap adres aanbeland in La Chapelle Baloue. Het is een soort café, waar ze ook overnachtingsfaciliteiten voor pelgrims aanbieden.

Jean Claeys: Séduction

De uitbaters van het café zijn de Fransman Michel en Elaine. Omdat Elaine spreekt met die typische vriendelijke Engelse tongval, denk ik dat ze Engelse is. Nou nee zegt ze, ik ben Schots! Het is heerlijk weer en ik zit lekker op het terras in de schaduw. Zelfs de honden van Elaine zijn lief. Ze genieten van mijn gezelschap en liggen rustig bij mijn voeten. Elaine is erg gastvrij en vraagt regelmatig of ik iets wil. Ze is erg in de weer met de planten. Op de achtergrond klinkt uit de boxen George Michael. Enig minpuntje is dat Elaine een zakenvrouw is: ik moet 50 euro betalen.

Elaine zegt voor vrijdag mijn overnachting te hebben geregeld bij de Mairie. Maar dat blijkt later niet juist: ze heeft een bandje ingesproken, maar de Mairie is drie weken gesloten. Mobiel bellen is hier trouwens niet vanzelfsprekend: er is op mijn overnachtingsplek wel een mobiel internetnetwerk maar geen werkend telefoonnetwerk. De natuur is hier echt overweldigend. Met grote dalen en stijgingen, de meren en de schilderachtige dorpjes. Oh ja, ik kwam ook nog twee ervaren Franse pelgrims tegen. Was leuk even te kletsen, als je zo alleen je dagen doorbrengt.

Behulpzame Mairie en een aardige medebewoner, 13 april 2017 (dag 44)

Na gisteren heb ik een makkelijke wandeldag. Wel is het regelen van *hébergement* een heel gedoe om niet te zeggen stress. Uiteindelijk heb ik voor morgen toch een adres gevonden. Voor de dag erop heb ik, na veel misverstanden, ook een soort reservering: ik kan mij melden bij het *Office du Tourisme*.

De Mairie van de plaats waar ik overnacht (Saint Priest La Feuille) probeert mij te helpen bij het regelen van de overnachtingen, ze hebben wel een kwartier voor mij rond gebeld, zonder resultaat overigens. Maar via hun begreep ik in elk geval de tekst van de verschillende antwoordapparaten. Vanmorgen kwam ik Samir tegen. Een man van een jaar 35-40 die meer tot zichzelf wilde komen. Hij is Fransman, maar heeft Algerijnse wortels. Hij trekt een maand drie voor uit. Hij is erg relaxed en slaapt af en toe gewoon de berm in zijn tentje.

Ik overnacht bij *Christofe et Marjorie*. Op hun terrein zijn wat huisjes gebouwd. In een daarvan woont een oudere persoon. Het geslacht is moeilijk te bepalen, maar later blijkt dat het een man is. Hij probeert contact te maken en ik ga even bij hem aan de picknicktafel zitten en geef hem een stukje mandarijn dat ik aan het eten ben. Daarna maakt hij mij duidelijk dat ik twee kleuren moet kiezen. Daarna maakt hij spontaan een armbandje voor mij. Hij spreekt geen woord Engels en ook door gemis van tanden kan ik er geen touw aan vastknopen wat hij allemaal bedoeld. Hij laat mij een nepsmartphone zien die muziek maakt. Hij en drie andere geestelijk beperkten hebben een eigen mini-huisje op het terrein van mijn gastvrouw en gastheer. Ik bel een tijdje met zoo Joost om bij te praten. Marjorie kookt lekker en veel voor mij. Eindelijk geen friet als avondeten maar macaroni met een kaassaus.

Oefenen voor de Pyreneeën op weg naar Châtelus le Marcheix, 14 april 2017 (dag 45)

Vandaag drink ik koffie in Benevent l'Abbye koffie. Ik raak aan de praat met een Fransman die én Engels én Nederlands spreekt. Hij vertelt dat het erg droog weer is. Het water niveau in zijn bron is 10 meter lager dan normaal. Niet dat je mij hoort klagen, die bagger in Noord-Frankrijk van vorig jaar mis ik helemaal niet. We kletsen wat en ik ga weer verder. Ik koop zoutoplossing voor mijn neus en twee stokbroden voor de lunches van vandaag en tijdens de paasdagen. Vandaag heb ik een lange tocht en een ware bergbeklimming: naar Saint Goussaud. Een klim van 270 meter achter elkaar. Nu klim ik tegenwoordig elke dag wel 300-500 meter of meer. Maar achter elkaar klimmen is toch wel een uitdaging. Het kost moeite, maar ik kom toch redelijk eenvoudig aan de top. Ik wandel verder naar mijn overnachting adres in Châtelus le Marcheix. De gastvrouw is er niet, maar er hangt een briefje op de deur. Ik mag een kamer nemen in het gastengedeelte. Ik ga op zoek naar een restaurant, maar dat is in dit dorp met 80 huizen geen optie.

Dan komt er een aardige Engelse mevrouw mij tegemoet lopen. Ze blijkt ook aan pelgrimopvang te doen en zegt: *'Kom gezellig koffiedrinken met de andere pelgrims'*. Die andere pelgrims zijn Chantal uit Lyon en Philippe uit Nice. Chantal is tengere vrouw van 70 jaar, maar ze loopt in dit heuvellandschap grote afstanden (20 a 35 kilometer) en Philippe is een man van circa 45 jaar. Ze hebben elkaar vorig jaar ontmoet toen ze van Le Puy naar Santiago liepen en lopen nu weer samen van Vézelay naar Lourdes. Ik krijg een lekkere bak koffie van hen en we kletsen een beetje.

Dan ga ik naar mijn kamer toe. De oude gastvrouw en haar man is er dan ook. Als ik vraag om ontbijt om zeven uur, zet ze een gezicht op van ‘*Dat is een belachelijke vroeg tijdstip*’. Uiteindelijk begrijp ik dat ze, na het avondeten, een blad zal meegeven met ontbijt. Later blijkt dat ze dan ook koude koffie meegeeft ☹.

Wandelen naar Saint-Leonard de Noblat, 15 april 2017 (dag 46)

Ik wandel naar Saint-Léonard-de-Noblat. En kom *mijn* pelgrims Philippe en Chantal tegen. We lunchen samen en ze zeggen dat morgen (paaszondag) in Limoges alles vol zit. Daar schrik ik van. Maar Philippe kijkt snel naar [booking.com](https://www.booking.com) en zoekt de website van een goedkoop hotel op. Chantal belt voor mij op & het is geregeld. Fijn zulke Franse pelgrims die mij even bijstaan: een pak van mijn hart. Ik ben zo geschrokken van *alles vol* dat ik snel nog twee overnachtingen voor de komende dagen regel.

We vervolgen ieder apart onze weg. Ik moet mij vandaag dus melden in Saint-Leonard de Noblat bij het *Office du tourisme*. En maar afwachten of er een slaapplek is. Daar aangekomen zie ik Philippe en Chantal. Ook zie ik Maurice (Fransman) die ik de eerste dag in Vézelay heb ontmoet. Ik maak kennis met nog twee andere mensen: Lou (een Limburger van begin 60 die heeft gewerkt in het bankwezen, maar nu met pensioen is) en Anne (Duitse, zij is psychiatrisch verpleegkundige, super vriendelijk en erg sociaal). Anne heeft 10 jaar geleden van Le Puy naar Santiago gewandeld en wil nu in vakantieweken vanaf Vézelay naar Santiago lopen.

Lou is hobby-kok en neemt het initiatief voor het koken. De refuge heeft namelijk een uitgebreide voorraadkast. Iedereen koopt nog wat bij, zoals kaassaus, eieren, brood, rode wijn en zelfs een gebakje. Ikzelf zorg voor fruitsalade. Lou kookt echt lekker en we eten gezellig, maar van het tafelgesprek (Franse taal) snap ik weinig.

Lou is een aardige voorkomende kerel. Wat minder leuk vind ik dat hij ongevraagd zijn mening duidelijk weten over keuzes van anderen. Zo vraagt hij een paar keer of zo’n wandelkar wel een goed idee is. Alsof ik 2.500 km met zo’n ding ga lopen omdat het zo lekker onhandig is! Als ik zeg dat zoon Guus in Australië studeert, adviseert hij met klem om toch vooral Europees accountant te worden, Australische accountants zijn volgens hem van een soort tweede rang. Beetje vreemd dit soort adviezen te geven aan iemand die je een dag kent.

Deze refuge is de beste die ik tot nog toe heb gezien, je kunt zelfs gratis gebruik maken van de wasmachine en droger!

Philippe, Lou en Maurice

Weer eens een grote stad: Limoges, 16 april 2017 (dag 47)

De volgende ochtend ontbijten we gezellig met zijn zessen en daarna pakken we in en iedereen gaat op pad. Natuurlijk komen we elkaar regelmatig tegen. En de Fransman Maurice trakteert ons op koffie. Het is een chique restaurant. Omdat het een beetje fris is, wordt de open haard aangemaakt. De koffie maken is een hele operatie. Dat gebeurt in een apart apparaat, waar je het water door de filter heen duwt. Niet dat door deze geavanceerde manier van koffiezetten het resultaat beter is ☺.

Ik slaap vannacht in Limoges in een 1-ster hotel en ik ben blij dat ik onder dak ben. Het nadeel van reserveren in de grote stad, is dat je behoorlijk moet zoeken in de stad. Daarom probeer ik zoveel mogelijk in dorpjes te overnachten. In een klein dorp is het eenvoudiger zoeken.

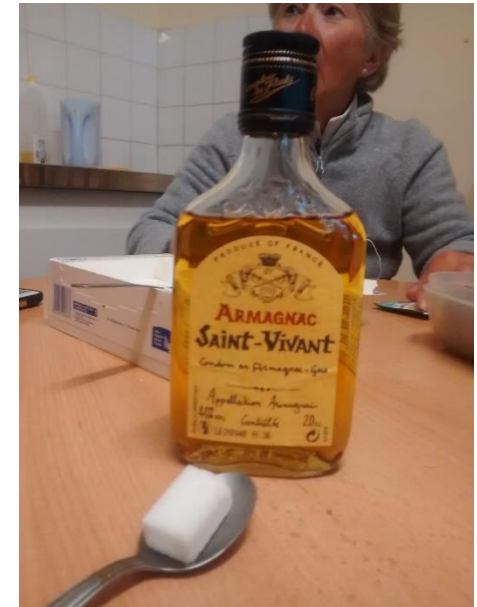
Ik verander trouwens mijn tactiek voor het reserveren van slaapmogelijkheden. Ik zie dat Franse pelgrims een of twee dagen vooruit reserveren en niet avontuurlijk op het einde van de dag in het dorp onderdak gaan regelen. Daarom ga ik ook vooruit plannen en reserveren. Dat geeft mij rust.

Naar het dorp met niets open: Flavinac, 17 april 2017 (dag 48)

De stad Limoges is best groot, maar is als ik ga wandelen op deze tweede paasdag nog niet ontwaakt. Ik loop in alle rust de stad uit. Onderweg gaat mijn telefoon. Het blijkt Joke van het Camino-voorbereidingsweekend te zijn. Ze zit in de lappenmand. Ze doet een wandeling in Gouda en denkt: *'Ik ga op de koffie bij Arie'*. We kletsen wat en spreken af later bij te praten.

Ik kom vroeg bij de refuge aan. Daar staat Evelyn (Franse vrouw van 70 jaar). Ik doe uitgebreid de was, want het weer is nog steeds goed. Even later sluiten ook Philippe en Chantal weer aan. Dan is de refuge vol. Er is in het dorp geen magasin of restaurant open, dus we moeten het doen met wat er in de refuge is en wat iedereen in de rugzak heeft. We eten brood, soep, macaroni (uit de refuge-keuken) met een plak kaas en we delen een mandarijn. Daarna drinken we thee van Philippe. Hij en Chantal hebben een soort ritueel. Ze laten een suikerklontje sterke drank opzuigen. Evelyn doet ook mee en vinden het maar raar dat ik niet mee doe.

Ik regel de overnachting voor vrijdag. Als ik aan de gastheer het adres vraag, kan hij geen straatnaam en huisnummer geven. Hij is verbaasd door mijn vraag en zegt: *'It is just the château'*. Nu ik ben benieuwd! Als ik mijn verslag buiten heb afgemaakt en als de zon minder krachtig wordt, ga ik om zeven uur weer naar binnen. Ik zie dat iedereen al op bed wat ligt te lezen. Voor de sfeer zet ik een slaapliedje op van Anne Sofie Von Otter.

Een leuke gastheer Jean-Paul in La Coquille, 18 april 2017 (dag 49)

Ik heb lang op bed gelegen, maar slecht geslapen. We ontbijten sober (het eten was op) en ik ga weer op pad. Af en toe met pauzes kom ik Evelyn tegen. Het is prima wandelweer. Wat een fijn gevoel om dit op maandag te kunnen doen! Gewoon de vrijheid om leuke dingen te doen en niet meer naar kantoor te hoeven gaan. Dit is een gevoel dat ik zelfs nu ik ruim een jaar niet meer werk, nog steeds koester.

Evelyn heeft ook een GPS van Garmin, maar haar track (het wandelpad wat je volgt) is kapot/corrupt. Ze vraagt of ze tracks van mij mag kopiëren. Ik vind het prima, maar ik weet niet hoe. Ze leert mij snel hoe je super eenvoudig van de ene Garmin naar de andere Garmin, draadloos tracks, routes, etc. kan overzetten. Ja, deze man van 61 jaar kan nog wat leren op ICT-gebied van een 70 jarige vrouw!

In la Coquille stop ik en ga eten en slapen in de refuge. Daar zie ik ook Anne, Louis, Maurice en natuurlijk Evelyn. Onze hospitalero (dat is een vrijwilliger die zelf eens naar Santiago gelopen heeft) kookt voor ons. We scheuren allemaal van de honger.....maar we eten pas om half acht. Uiteindelijk mogen we toch om zeven uur aan tafel. Het is een heerlijke maaltijd. Verse tomatensoep met kaas en crème fresh. Worstjes met verse doperwten. Kaas toe met koffie.

Onze gastheer is gepensioneerd en was eerder docent in de onderbouw van het basisonderwijs. Hij genoot ervan om kinderen in te weiden in *'De geheimen van het lezen'*. Het lezen ziet hij als het begin van alle hedendaagse verwerving van kennis. Hij ging op zijn 56ste met pensioen en werd toen een soort wethouder publieke werken. Ik zit 's avonds alleen met hem aan tafel. De andere pelgrims slapen al. Hij zegt een paar keer *'Je bent moe, dus je wilt vast wel slapen'*. Maar onze hospitalero Jean-Paul is een echte docent: die willen graag praten en doceren. En hij vertelt honderduit over zijn pelgrimstocht naar Santiago.

Naar Sorges, 19 april 2017 (dag 50)

Beetje saaie tocht vandaag. We lopen allemaal apart, maar zien elkaar later in een café in het stadje Thiers. Mijn schoenen hebben weer het bekende probleem, namelijk afgesleten hakken. Ik loop de Mairie binnen voor raad: *'Is er een sportshop in de stad?'*. Nu die is er niet, maar wel in de volgende stad (Périgueux) die ik morgen bereik. Ja, de Mairie is een belangrijke instantie voor slaappleatsen en het oplossen van problemen van pelgrims. En ze doen dat zonder morren en met veel enthousiasme.

We overnachten in Sorges met de bekende vier personen. Wel laat Lou blijken dat hij last heeft van het vroegere opstaan van Evelyn en mij (doordat zijn bed gisteren bij de deur was). Ik bied hem aan vandaag als eerste het bed te kiezen. Maar dat hoeft dan weer niet.

Onze Spaanse hospitalero Enrique kookt natuurlijk paella. Hij woont in Brussel en is werkloos. Hij zegt: *'Je leeft maar een keer'* en neemt zijn werklozenbestaan losjes op. Later duikt er ook nog een Duitser op. Een pelgrim op de fiets en hij is enorm dik. Ik schat hem op 170 kilogram. Toch fietst hij door heel Europa en is hij al tig keer naar Santiago gefietst.

Nieuwe schoenen kopen in Périgueux, 20 april 2017 (dag 51)

In Périgueux ga ik achter nieuwe schoenen aan. Dat is nog niet eenvoudig. Ik heb twee adressen gekregen (Go-sport en Declatlon), maar beiden hebben geen goede schoenen voor mij. Uiteindelijk kan ik Meindl-schoenen kopen in een zaak voor jagers en vissers. Het kost tien kilometer extra, want deze winkels stonden in het *Centre Commercial* buiten de stad.

In Périgueux is de hospitalero Michael uit Québec. Een man van midden vijftig. Hij heeft al zijn aardse goederen verkocht. En is nu voltijsd een pelgrim en hospitalero. Een man met veel verhalen over de Camino. Hij zoekt complete vrijheid zonder zich te hechten aan bezit. Een alternatieve en aardige vogel. Een van zijn uitspraken als je pijn aan je voeten of knieën hebt: *‘The Camino is testing you’*.

We eten weer met zijn allen: Lou maakt een lekkere maaltijd. Pelgrim Evelyn zegt tijdens het avondeten nog iets om over na te denken: *‘Ook al ben je getrouwd, leef ook je eigen leven’*. Dat klinkt misschien egocentrisch, maar zo is het niet bedoeld door Evelyn. Het gaat er vooral om, om zelf iets van je leven te maken en niet te verwachten dat anderen je leven *‘goed’* maken. Als je dat ziet als eigen verantwoordelijkheid, dan kun je daarna iets voor de ander doen. Zo las ik ergens:

‘Denk nooit dat een ander jou gelukkig kan maken of je problemen kan oplossen. De allerbelangrijkste relatie in je leven is die met jezelf. Pas als je blij bent met jezelf kun je ook gelukkig zijn in een relatie. Je zult altijd eerst jezelf iets moeten leren voordat je een ander kunt helpen. En je kunt pas echt liefhebben als je jezelf liefhebt.’ Bron: <http://www.famme.nl>.

Overnachten in Château de Puyferrat in Saint-Astier, 21 april 2017 (dag 52)

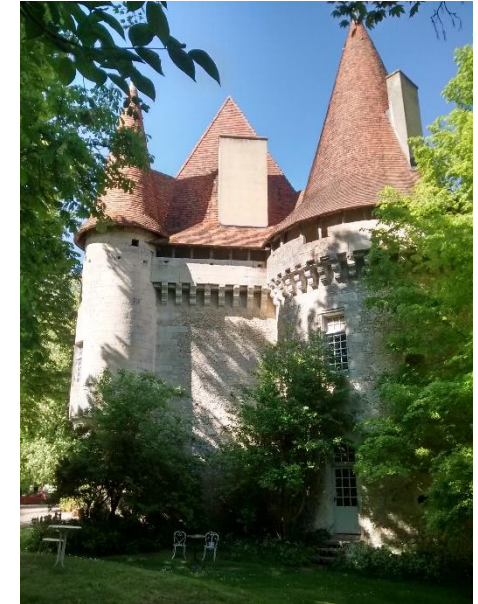
Ik slaap vannacht in een echt *fokking* kasteel! Heel mooi gerestaureerd. Met houten balken van 60 centimeter hoog. Stenen muren van dezelfde dikte. Prachtige natuurstenen trappen. En voor pelgrims (daar is in Frankrijk veel ontzag voor) is er een speciaal tarief voor overnachten: 17 euro. Het kasteel staat op een heuvel en heeft rondom prachtig uitzicht. De kasteelheer is een man van in de 40 en behoorlijk alternatief. Een prachtige markante kop met een wilde grijze haardos. Ondanks dat het prachtig weer is, is het binnen koel of zelfs koud. Daarom is in de huis/eetkamer de enorme open haard aan. Wat zal ik vanavond lekker slapen!

Evelyn en ook Nouril slapen hier. Nouril is gisteren in Périgueux aangekomen en start vandaag met zijn twee weken wandeltocht. Hij is geluidsman bij theaterproducties en is halverwege de veertig. Ondanks dat we aanbieden samen te delen wat we aan eten hebben en gezamenlijk te eten houdt hij zich afzijdig. Hij heeft ook een grappige mening over de bekostiging van de pelgrimstocht. Hij vindt eigenlijk dat er een sociale uitkering voor zou moeten bestaan. Immers door zo'n pelgrimstocht tocht wordt je een beter mens en dat slaat ook neer op maatschappij, zo redeneert hij. Een subsidie is dus heel logisch volgens hem.

Nadat we geslapen hebben ontbijten Evelyn en ik in de eetkamer van het kasteel. Evelyn is een ervaren pelgrim en daarom vind ze het niet gek om te kijken of er in de keuken wat eetbaars is, als aanvulling wat wij zelf hebben. Uiteindelijk eten we lekker met wat we zelf hebben aangevuld met de jam en sinaasappels uit de keuken. De slaapgelegenheden en de eetkamer en andere kamers zijn echt mooi en

schoon. De keuken zelf is echter niet schoon, maar je mag nemen wat een pelgrim nodig heeft.

In de keuken in een refuge staat trouwens vaak een bakje waar je geld (donativo) in kan doen voor wat je gebruikt.

Mussidan: het stadje met de 'big tree', 22 april 2017 (dag 53)

Ik kom ook steeds meer in aanraking met 'gevaarlijke' dieren. Naast imposant blaffende honden die meelopen, ben ik een stier tegengekomen die agressief gromde tegen mij. Grappig is wel dat een dun draadje een grote stier tegenhoudt. Maar ook sprinkhaantjes zie ik regelmatig. Vandaag zie ik een grote slang, die vlak voor mij het fietspad overstak. Ik schrok mij de 5€&43€-7-€##€%.

Onderweg klim ik een heuvel op en zie een oude man, die in de tuin bezig was. Hij heeft zin een praatje en ik stop even. De man heeft veel last van de ziekte van Parkinson. Hij beeft enorm, maar uit zijn ogen straalt veel levenslust.

Verderop in een bijna verlaten dorpje zie ik een café en ik koop een kop koffie. Ik vraag of er een épicerie is. Die is er niet, maar de mevrouw maakt zich bezorgd over mijn welzijn op deze warme dag en geeft mij daarom een banaan. Vervolgens gaat ze mij omstandig de weg uitleggen (die ik wel weet: hij staat op mijn GPS).....aardige mensen daar in Frankrijk.

Oh ja, ze houden hier in Frankrijk van vage telefonische afspraken. Zo overnacht ik vandaag in Mussidan. Daar word ik om vier 's middags opgehaald door Corola bij de *'big tree'*. Van daaruit word ik naar de refuge worden gebracht. Beetje vaag allemaal. Ik loop op tijd Mussidan binnen en zie bij de Mairie een *big tree*. Oké, daar wachten dan. Maar wie ik ook zie, geen Corola. Als ik aan een paar pubers vraag waar de refuge is, staan ze mij een beetje raar aan te kijken: vreemde zwerver met een wandelkar achter zich. Maar deze pubers zijn wel bezorgd om mijn wel-en-wee: *'Heb ik het niet te warm in de zon? U mag wel bij ons op de bank in de schaduw zitten'*. Ze maken intensief gebruik van google translate.

Uiteindelijk blijkt het stadje twee *'big trees'* te hebben en ik kom een half uur te laat aan, maar Corola heeft op mijn komst gewacht: dat is aardig! Ze int het geld en geeft een stempel en weg is ze. Vandaag ben ik de kok voor Evelyn en Anne, die ook weer opduikt. Ja, die afleveringen van *Master chef* betalen zich nu wel uit: ik maak lekkere spaghetti en we eten ook een toetje en chocolade van Evelyn. Nouril kookt zelf, maar we eten gezellig met elkaar.

Naar refuge paroissial in Port-Sainte-Foy, 23 april 2017 (dag 54)

Vandaag neem ik afscheid van Duitse Anna. Ze spreekt goed Frans en Engels en is altijd erg bescheiden en voorkomend. Haar Duitse accent was grappig. Haar wandeltijd van 14 dagen zit erop. In september pikt ze de draad weer op richting Santiago de Compostela. Ze neemt vanochtend de trein vanuit Mussidan naar Bordeaux. En dan van daaruit een vliegtuig naar München.

Ik loop vandaag wat verder dan gewoonlijk: 35 kilometer. Het is ook extra uitdagend door veel klimmetjes. Een beetje oefenen voor de Pyreneeën denk ik maar ☺. Het weer is prachtig. Vorig jaar rond deze tijd, waren de druivenplanten in Noord-Frankrijk nog in *winter-stand*: ze zagen er dood uit. Maar hier zie je de druiven planten al weer groeien. Enerzijds door het weer in april dat dit jaar mooier is en anderzijds omdat je hier een stuk zuidelijker zit. Trouwens de boeren zijn hier aardig. Ze laten wandelaars vaak toe op hun gebied. Je loopt dan in de sporen van hun tractoren. Het voordeel is dat je minder op asfalt loopt en meer natuurgevoel hebt. En ook dat je op die manier stukjes kunt afsnijden.

De refuge is weer prachtig: een lekkere badkamer, ruime slaapzaal en mooie keuken. En alhoewel er veel mensen in kunnen, zijn we maar met zijn drieën: Nouril, Evelyn en ik. We maken wat eten klaar in de keuken en trakteren ons op een heerlijk taartje als nagerecht.

Heerlijke maandag wandelend naar Port-Sainte-Foy en Saint-Ferme, 24 april 2017 (dag 55)

Vanmorgen neem ik afscheid van Evelyn. Een afscheid op zijn Frans, met twee kussen. Ze wandelt de komende dagen meer kilometers omdat ze op eerder thuis wil zijn. Haar moeder van in de negentig ligt in het ziekenhuis en ze wil niet haar zus alleen met de zorg van moeders belasten. Evelyn is een efficiënte vrouw. Ze doet altijd twee dingen tegelijk. Een Duitse kennis van haar noemt haar 'snelle frau'.

Het is nog vroeg als Evelyn vertrekt, daarom besluit ik vers brood en een kopje koffie te drinken op een plein hier dichtbij: Ik voel mij bevoorrecht om op deze maandagochtend om half acht, vijf graden boven nul, schuin in ochtendzon een *café au lait grand* te drinken en bel met Guus in Australië. Ik ga op weg en het weer wordt steeds mooier. Ik overnacht vandaag in Saint-Ferme. De hospitalero is vandaag Anne-Marie. Ze is zesenzestig jaar en heeft echte pretogen. Anne-Marie spreekt goed Engels, nog beter dan de twintig jaar jongere Nouril. Ze woont ergens in de buurt van Parijs en heeft tien jaar geleden naar Santiago gelopen. Nu loopt ze veel minder omdat ze een aandoening heeft aan haar spieren.

's Avonds komt er iemand uit het dorp op bezoek in de refuge. Hij geeft Nouril en mij een *special tour* door de abdij. De kerk is fantastisch van binnen. Hij vertelt allerlei details over het galmen en de handtekening die houters zetten op de stenen waaruit de kerk is opgebouwd. Hij heeft sleutels bij zich van 20 centimeter lang.

Nouril vertelt dat hij jaarlijks een stuk van de Camino naar Santiago de Compostella doet. En dat hij in die periode dan geen alcohol en sigaretten gebruikt. Hij mist dat dan niet. Maar later, als de stress op zijn werk groter wordt, begint hij weer. Hij vindt het maar stoer dat ik helemaal niet drinkt of rookt en is jaloers dat ik in één keer naar Santiago de Compostela ga. Hij stopt na twee weken en reist dan met een deelauto naar huis. Hij doet dat via de App *Blablacar*. Via Blablacar bieden automobilisten die een langer traject gaan rijden aan dat je (tegen vergoeding) mee kan reizen. De App is heel populair in Frankrijk. Want de treinen gaan als een ster naar Parijs. Maar van oost naar west reizen (ten zuiden van Parijs) is lastiger en openbaar vervoer is duur.

Anne-Marie kookt super. Lekkere soep, draadjes vlees, wortelen, aardappelen, komkommer, yoghurt, kaas en een toetje. Nouril heeft liever vis en rijst en ook daar maakt ze een lekkere maaltijd voor. Als ik de volgende morgen, na het *petit déjeuner* vertrek, krijg ik van deze hartelijke vrouw als vanzelf twee Franse kussen van haar. Alsof we elkaar al lang kennen.

Gastvrije Michel en Nicole in Pondurat, 25 april 2017 (dag 56)

Het weer is omgeslagen. Na 24 dagen van mooi weer, regent het vandaag de hele dag. Fijn voor de boeren maar niet voor de wandelaars. Er is geen overdekte pauzeplek te ontdekken, dus ik pauzeer na bijna vier uur lopen, onder een afdak bij een supermarkt. Ik loop verder en merk dat de bouten van mijn wandelkar los getrild zijn. Potverdorie, die heb ik geborgd met lijm (tegen los trillen). Dit vind ik echt 7&€5-€&-65. Dat betekent dat ik bij-tijd-en-wijle de bouten moet controleren op los trillen. Dit *geintje* doet mij denken aan vorig jaar. Toen was dat de aanleiding om te stoppen met de tocht. Gelukkig ben ik er nu op tijd bij!

Ik kom voorbij een *encluse* (sluis). Daar staat bij een huis een foodtruck met tafels en stoelen er om heen. Omdat het regent, vraag ik of ik binnen kan zitten voor koffie. Ik mag van de eigenaresse van de foodtruck in haar huis zitten. Ze vraagt of ik op pad ben naar Santiago de Compostela en is vol ontzag. Ze maakt een heerlijke warme bak koffie en geeft mij er een heel stelletje koekjes bij. Ik zie er zeker een beetje mager uit ☺. Tussendoor komt haar man binnen. Die is ergens ontevreden over. Als hij weg is geeft ze mij een blik van verstandhouding en schud met haar hand. Ze reddert druk door het huis en als ik vraag of ik de wc mag gebruiken, spoelt ze die preventief nog een keer door: een aardige gastvrouw.

Ik kom, doordat ik maar weinig pauze heb gehad, erg vroeg aan in Pondaurad. Ik besluit even op een bankje onder een afdak wat te eten. Na een paar minuten stopt er een auto. De man erin maakt mij, zonder dat ik een vraag heb gesteld, in het Frans met handen en voeten duidelijk dat ik naar het huis verderop moet gaan. Grappig is dat ik mij eerder nog druk maakte over het precieze adres van mijn gastvrouw Nicole Jamain. Want toen ik daar naar vroeg, kreeg ik een vaag antwoord. Zoiets als '*Je ziet het wel bij de Mairie*'. Maar inmiddels weet ik dat zoiets altijd goed komt. Oké, ik loop dus naar het huis en op de oprit komt er iemand aan met een geestelijke handicap. Het blijkt Sam, een van de zoons van Nicole, te zijn.

Nicole is een verhaal apart. Ze komt een soort van aangewaggeld en geeft zonder omhaal twee kussen en vraagt ook hoeveel kussen wij Nederlanders elkaar geven. Ze is klein, vrolijk en een druk vrouwtje. Als ik mijn natte vieze schoenen uit wil doen bij de entree, gebaard ze *laat maar*. Een van de kippen loopt met mij mee de bijkeuken in. Nicole jaagt de kip weg en laat mij de kamer met eigen wc en douche zien.

Aan de muur is een hele fotocollectie van haar en haar familie te zien en ze vertelt er enthousiast over. Ik begrijp er niet alles van (Nicole spreekt alleen Frans), maar duidelijk is dat ze trots is op haar kroost. Als ik haar op de foto wil zetten, doet ze nog even haar haar goed: het blijft een vrouw hé. Ook Sam wil graag op de foto, dus dat doe ik natuurlijk. Na een tijdje krijg ik koffie met cake, chocolade en een appel: neen, hier kom ik niet om van de honger. Wat een hartelijke vrouw! Maar ook Michel, de gastheer doet erg zijn best. Hij vertelt allerlei dingen en probeert mij op mijn gemak te stellen. Om half acht gaan we eten. En om zeven uur klopt hij aan en vraagt of ik een aperitief wil. Daar zie ik ook twee vrienden van Nicole en Michel: Marie en haar man.

Nicole is druk met het eten, maar eet zelf niet mee. Hoeft niet volgens haar, want haar honger is weg door alle geuren in de keuken. We eten uitgebreid: soep, pizza, omelet, koud rundvlees met eigengemaakte mayonaise, asperges en lekkere zoete aardbeien. En koffie na. Hartstikke lekker en gezellig gegeten. Daarna krijg ik met Nicole en haar zoon een privé rondleiding door de kerk. De tweede dag op rij. Ook laat ze met de auto zien, hoe ik morgen een stukje kan afsnijden. Ik krijg in donker nog een hele rondtoer. De hele tijd hoor ik *tout tout*, gevolgd door de gulle lach van Nicole.

Nicole is 70 jaar, maar door het leven op het platteland leidt ze een *oud* leven. Het lijkt alsof Nicole en Michel het leven lijden van mijn vader en moeder. Traditionele verhouding: moeders in de keuken, Michel en zijn vriend praten over politiek en het nieuws (Le Pen doet mee met de presidentverkiezingen in Frankrijk). Het zou mij niet verbazen als ze nog nooit op vakantie zijn geweest. Maar het zijn heel hartelijke lieve mensen.

Drie bijzondere ontmoetingen op weg naar Bazas, 26 april 2017 (dag 57)

Vandaag loop ik richting Bazas volgens de verkorte route van Nicole. Zij heeft 's morgens vroeg de kerk open gedaan en vraagt of ik iets wil schrijven in het boek. De verkorte route is inderdaad minder kilometers, maar ook gevaarlijker want ik loop langs de weg. In de buurt van een meertje, ga ik even eten. Ik zie daar op een meter of dertig een grote truck staan, die omgebouwd is als woning. Aan de trekhaak hangt nog een caravan. Uit de truck komt aan de bovenzijde rook uit de schoorsteen. Net als ik wil vertrekken, gaat de deur open. Een vrouw vraagt of ik thee wil. Ik heb wel zin in een praatje en een kopje thee is ook lekker.

Als ik dichterbij kom zie ik pas dat ik uitgenodigd ben door een mooie vrouw. Ik kom binnen in de truck en ik zie een hartstikke mooi degelijk gemaakte inrichting. De kachel brandt (vandaar de rook) en we staan in haar keukentje te kletsen in het Engels. Op de achtergrond staat lekkere rustige alternatieve muziek aan. Ik krijg thee en de vrouw snijdt stukjes cake. Ik zie ook nog een shaggie liggen, dat verdacht veel weg heeft van een wiet-shaggie. De vrouw, Emilie, is een heel alternatief persoon.

Emelie leeft al zestien jaar (alleen) in een soort woontruck. Ze wilde destijds geen werk en zocht naar vrijheid. Ze maakt nu zelf juwelen die ze verkoopt op muziekfestivals. Ze bouwt haar woontruck (vanuit een vrachtwagen basis) zelf die ze na een tijdje met winst verkoopt. Ze zet haar woontruck gewoon ergens neer waar ze niemand stoort. Ze ziet er niet de logica van in om voor een staanplaats te moeten betalen. Ze is zo volledig mogelijk zelfvoorzienend. De caravan achter haar woontruck dient als winkel voor de verkoop tijdens muziekfestivals. Televisie kijkt ze al jaren niet meer en sinds een tijdje volgt ze ook het nieuws niet meer: *'Het nieuws geeft toch een verkeerd beeld van de werkelijkheid'*. Ik ben het helemaal met haar eens: er gebeuren in de wereld veel mooie dingen, maar het *nieuws* laat vooral de rotte dingen zien. Ik vermoed dat Emelie het meer als bad/douche gebruikt. Ik kan mij maar moeilijk voorstellen dat zo'n kleine iele vrouw de enorme woontruck met caravan kan besturen. En dat Emelie (ze zet haar woontruck neer in de natuur) niet bang is voor ongere types. Maar ze zegt dat ze in Parijs meer risico zou lopen. En ze neemt bij gevaar haar voorzorgen (ze heeft een mes). Als ik zeg dat ik haar bewonder om haar keuzes op jonge leeftijd, zegt ze *'Ik ben ook al veertig jaar hoor'*. Nu dat geef ik haar helemaal niet. Maar ja, bij Franse vrouwen geldt de *tienjaarsformule*: ze zien er altijd tien jaar jonger uit dan hun werkelijke leeftijd is. Ik vertel haar over mijn werkzame leven *van nine-to-five* naar kantoor en dat alles gestructureerd was. Emelie kan zich zo'n leven niet voorstellen.

Na een half uurtje, ga ik verder op mijn pad en kom in het stadje Bazas. Daar bezoek ik de kathedraal. Ik wil mijn dagboek bijwerken en dan maakt iemand een praatje met mij. Het blijkt de Nederlander Ben te zijn. Hij wandelt samen met een andere man en twee vrouwen in een groep vanuit Périgueux. De groep wordt begeleid door Mieke. Ik word spontaan gevraagd om iets mee te gaan drinken. Mieke regelt terloops de overnachting voor mij in Captieux. Nu ja regelen, een slaapplek reserveren ze daar niet, maar Mieke kan bij de Mairie

wel het aantal in haar gezelschap verhogen. Mieke was financial controller, totdat ze van haar hobby (wandelen) haar werk maakte. Mooi dat iemand op die manier haar leven kan inrichten. Heerlijk om weer eens Nederlands te spreken. Ze vinden het maar stoer dat ik in mijn eentje en met mijn gebrek aan Frans, toch deze onderneming doe.

In Bazas kom ik Nouril weer tegen en hoor ik dat Evelyn eerder stopt vanwege de ziekte van haar oude moeder. Dan is het tijd om terug te gaan naar het plein voor de kathedraal. Bij het afspreken van de overnachting, had ik een soort James Bond afspraak: *‘Op 26 april zou iemand met mij een rond vijf uur een rendez-vous hebben op het plein voor de kathedraal’*. Lekker vaag allemaal. Maar natuurlijk komt er iemand: Vincent, een man van een jaar of zestig. Aanvankelijk zegt Vincent geen Engels te spreken en ik probeer natuurlijk Frans te spreken. Als ik er niet uitkom en toch uitwijk naar Engels, blijken hij en zijn vrouw best goed Engels te spreken. Dat maak ik vaker mee. Ik denk dat Fransen bang zijn om fouten te maken in een andere taal en dat veel Fransen beter Engels spreken, dan ze in eerste instantie zeggen. Vincent en zijn vrouw hebben, alhoewel het huis aan de voorzijde relatief bescheiden oogt, een prachtig groot huis achter de kathedraal. Dat het huis zo bijzonder is, komt ook door zijn vader die architect was. Er hangt abstracte kunst aan de muur en de verlichting is mooi (Vincent heeft een Electrobedrijf) en alles ziet er picobello uit. Het balkon aan de achterzijde kijkt uit over mooi groen. Zijn vrouw Isabelle is een dokter dat zich toelegt op preventie. Isabella wil volgend jaar stoppen met werken. Ze vindt het vroege opstaan voor haar werk maar niks. Ze verontschuldigen zich verschillende keren dat ik alleen eet. Want juist vandaag is er van zeven tot tien uur een oefening met samenzang georganiseerd in hun huis. Ik vind het niet erg, want ik ben moe. En de samenzang klinkt prachtig als ik later boven in de slaapkamer mijn dagboek bijwerk. Het is de bedoeling dat ik een donativo achter laat: *‘Maar niet te veel hoor’*, zeggen Isabelle en Vincent. Ze doen het opvangen van pelgrims, zuiver en alleen om mensen in staat te stellen een lange pelgrimsreis te maken en zo spiritualiteit te kunnen ervaren. De volgende ochtend ontbijt ik met Vincent. We geven als afscheid elkaar een omhelzing en hij nodigt mij en Anja nog uit als we een keer fietsend in de buurt zijn.

Wat een bijzondere ontmoetingen in de afgelopen vierentwintig uur .

Een Mairie die niet consequent is in Captieux, 27 april 2017 (dag 58)

Vandaag loopt ik een *halve* etappe naar Captieux: een leuk plaatsje. De daarop volgende overnachtingsmogelijkheid is namelijk na nog eens 35 kilometer: veel te ver voor mijn voeten. We verblijven uiteindelijk met zeven mensen in een refuge voor zes personen: ik deel de herberg met Mieke en haar groep en Nouril die een beetje humeurig is. De Mairie zegt namelijk tegen mij en Nouril *‘pas une réservation’*. Maar de Mairie reserveert wel voor Mieke en haar groep. Beetje tegenstrijdig. Bij iemand met een zuidelijk temperament zoals Nouril (hij kwam als tweede in de herberg, maar kreeg te horen dat de refuge vol was) valt zoiets niet goed. Maar met een bijzet bed, lukt het allemaal wel. Het kiezen van de plaats van het extra bed is nog een heel project: iedere bewoner van de refuge heeft er wel een idee over.

Overnachten in Roquefort, 28 april 2017 (dag 59)

Guus is jarig: een feestdag voor mij. De benjamin van de familie Vreeburg uit Moordrecht wordt 22 jaar. Vandaag loop ik naar Roquefort. Een saaie weg met lange rechte stukken. Ik zie Nouril steeds meer als een vriend. Hij heeft veel dezelfde ideeën, bijvoorbeeld over vakantiesouvenirs. Hij blijkt – net als Anja – zand te sparen van stranden. Hij is tegen de meer-meer-economie. Ik maak hem ook enthousiast voor de vierdaagse in Nijmegen. Hij zou graag stoppen met zijn werk en een echt lange pelgrimstocht maken. We maken steeds vaker samen eten in de refuge en kletsen heel wat af. Nouril heeft een grappig Frans accent als we samen Engels spreken. De andere pelgrims gaan vaak naar het restaurant, maar het zelf met Nouril rotzooien in de keuken van de refuge is toch meer *pelgrimsachtig* en minstens zo gezellig.

De hospitalero hier is Len. Ze is Nederlandse en is hier twee maanden vrijwilliger in de refuge. Ze is een jaar of zestig en vertelt dat ze ongewenst kinderloos is. Ze was daar zuur over, want ze wilde tijdens haar eigen bestaan op deze aarde, leven doorgeven. Ze kwam op de Camino een Franse man, die praktisch analfabeet is, maar over levenswijsheid beschikt. Hij zei zoiets als ‘*Blijf niet hangen in het negatieve, maar doe er iets aan*’. Len besloot een nier van haar te doneren voor een niertransplantatie en zegt ‘*Zo geef ik leven door*’. Die Len is een pittige tante: ze wilde persé mijn wandelkar niet binnen hebben. Die moest maar beneden – uit het zicht – in de hal staan. Gelukkig wordt ‘s avonds de deur op slot gedaan.

Ben, van het groepje van Mieke, heeft allerlei lange afstandspaden gelopen en gaat graag met een tentje op pad. Toch kiest hij voor begeleiding in het Franse deel van de Camino (voor hem vanaf Périgueux). Dat lijkt toch een beetje tegenstrijdig. Als ik hem er naar vraag, vertelt hij dat hij vorig jaar tijdens een galoperatie met zijn neus op zijn sterfelijkheid werd gedrukt en dat hij alleen op pad gaan in Frankrijk toch een soort risico vindt. Daarbij is ook zijn vrouw ongerust over het alleen op pad zijn. Ben vindt het wel gemakkelijk dat de begeleider de organisatorische zaken doet. Want Ben heeft moeite met Frans. Als ik hem hoor, ben ik extra trots op mijzelf.

De verwende pelgrim

In veel refuge's kun je voor een appel en een ei douchen en slapen. Vaak is er ook een keuken waar je eten op kunt warmen. De kosten daarvan: een donativo (circa 10 euro). Het is de bedoeling dat je alles schoon achterlaat. Op een ochtend heb ik in de refuge zo veel mogelijk schoon gemaakt. Ik was startklaar om te gaan wandelen, maar de anderen waren nog aan het rommelen in de refuge. Daarom vroeg ik of de laatste de vloer even wilde vegen. Dat was men niet van plan: 'De refuge was al vies bij aankomst'. Dat was zo: de vorige gebruikers van de refuge waren óf vergeten schoon te maken óf gewoon minder sociaal. Maar wat is er nu erg aan om het geleende onderkomen iets schoner achter te laten, dan dat je het aangetroffen hebt? Je bent dan een gast die iets terug doet voor de gastheer. Er is soms ook commentaar over de grootte (te laag gebouw voor stapelbedden) of te tochtig. Tsja de pelgrim is blij met elke hulp en accepteert de omstandigheden. Maar sommige 'moderne' pelgrims verwachten hotel faciliteiten.

Overnachten in een badhuis in Mont-de-Marsan, 29 april 2017 (dag 60)

Een tweetal kilometers na de start vandaag, loop ik langs een huis, waar iemand (Samuel) zijn auto aan het repareren is. De bierflesjes van de vorige avond staan nog op de tafel op het terras. Spontaan biedt hij mij koffie met cake aan. Dat is aardig! Samuel is onderhoudsmonteur bij de Franse luchtmacht. Het huis is een enorme troep. In de hal staat de wasmachine en droger met allemaal wasgoed op de vloer. Keuken, woonkamer slaapkamer zijn één ruimte. Overal staan etenswaren, kleren en spulletjes. Zijn vrouw zorgt voor de koffie en het dochtertje probeert contact te maken met die vreemde pelgrim. Dit is een heel vriendelijk gezin en zijn heel belangstellend naar mijn project. Samuel heeft als jong volwassene een keer gefietst van oost naar west Frankrijk om geld voor een goed-doel op te halen. Iedereen zei tegen hem *'Dat lukt je nooit'*. Maar hij deed het toch maar!

Later kom ik in Bostens. Voordat ik de kerk bereik, stopt een auto en de Fransman maakt mij duidelijk dat ik bij de kerk even kan (beter gezegd: moet) stoppen en koffie/thee kan drinken. Er is door de lokale bevolking namelijk een gezellige huiskamer bij de kerk ingericht speciaal voor pelgrims. Om daar *Even op adem te komen*. De huiskamer heeft een bank, tafel, haard, keuken etc. En ook belangrijk voor pelgrims, er is een wc. Bij weggaan uit het dorp stopt er opnieuw een auto met nu een Française die vraagt: *'Heb ik echt wel koffie genomen in de huiskamer bij eglise?'*. Aardige mensen die Fransen.

Ik slaap vandaag in een voormalig badhuis in Mont-de Marsan van het *Refuge Associatif Les Amis de St-Jacques des Landes*. Ik deel de refuge weer met Nouril. Hij loopt ongeveer dezelfde afstanden als ik. Maar we lopen nooit samen: we zien elkaar in de refuge. We eten steeds vaker samen en steeds uitgebreider. Hij houdt van koken. En maakt net zo'n rotzooi in de keuken als veel koks. We kletsen over van alles en nog wat. Zoals het consumentisme, de ratrace in het werkzame leven etc. Hij zou graag zijn leven omgooien, maar weet nog niet hoe. Als ik vertel dat veel Nederlanders om 17:30 eten, kan hij dat bijna niet geloven: *'Eten jullie 's avonds niks meer dan'*, vraagt hij vol ongeloof. Ook grappig is dat hij door pelgrims zoals ik langzamerhand een steeds vroeger ritme heeft ontwikkeld. Hij vertelde vol trots aan een vriend dat hij al om zeven uur wakker is (zijn vriend geloofde hem niet). Het is Nouril zijn laatste wandeldag. We eten nog samen en als ik de volgende dag vertrek ligt er een aardig briefje van hem voor mij klaar (want nu zijn wandeltijd erop zit, slaapt Nouril uit).

Drijfnaat aankomen in Hagetmau, 30 april 2017 (dag 61)

Het is een lange tocht van 37 kilometer. Na het middaguur betreft het weer en wordt het ouderwets zeikweer. Ik kom in het stadje aan en moet mij, voor de sleutel van de refuge, melden bij het zwembad. Ik wandel al een halfuur in het stadje in loop al lang in de stromende regen. Nergens een zwembad te bekennen. Daarom maar aangebeld bij een huis. De mevrouw kijkt een beetje raar op als ze de deur open doet. Een volledig natte man in een rode cape. Maar na wat uitleg (Pèlerin, piscine, refuge), wordt zoonlief verordend om mij naar het zwembad te brengen. Hij brengt mij die laatste kilometer met moeders auto. Hagetmau heeft een groot zwembad met olympische afmetingen, zo vertelt de zoon. Hij is zelf heel sportief en traint voor de triatlon. Hij nodigt mij nog uit om later met hem in het zwembad te gaan zwemmen. Heel aardig van hem, maar ik wil alleen maar uit de regen, droog worden en een hete douche. In het zwembad moet ik mij inschrijven als pelgrim, maar mijn handen zijn zo koud dat ik niet leesbaar kan schrijven. Vervolgens krijg ik een onbegrijpelijke uitleg hoe ik in de refuge kan komen, die nog een heel stuk terug ligt (ik was er eerder al bijna langs gekomen).

In de refuge is een Frans echtpaar, een Franse vrouw Isabella (spreken alle drie nul woorden Engels), Ronny de Belg en Conny vanuit Alaska. De Fransen gaan eten in de stad. Maar Ronny, Conny en ik delen eten wat we hebben en wat er in de refuge nog is. We eten lekker en gezellig. Conny maakt *Lentilles-soup* (linzen) klaar.

Ronny is een aardige vent. Hij had op zijn 55ste een burnout en kon met pensioen. Ronny is nu gelukkig en veel aan het rondtrekken met rugzak etc. in de Ardennen en nu dus de Camino. Die Belgen hebben een leuk spraakgebruik, zo spreekt hij van 'WhatsApppekes'.

Overnachten bij Clarissen-nonnen in Orthez, 1 mei 2017 (dag 62)

Het regent nog steeds als ik de volgende dag ga lopen. In de loop van de dag klaart het gelukkig op. Na een uur of drie lopen, is er op deze speciale dag (1 mei is een feestdag in Frankrijk) zelfs een restaurant open voor de koffie. Ronny wijst mij erop dat we vanaf hier de contouren van de Pyreneeën kunnen zien. Die liggen op 70 kilometer afstand. Die Pyreneeën zien er imponerend hoog uit.

Ik zou overnachten in hotel Terminus. Met een vage afspraak over de sleutel, want het hotel is eigenlijk gesloten. Bij aankomst zie ik een vervallen hotel. Ik ben de enige gast (=ongezellig). En er is geen *eigen* keuken waar je goedkoop zelf eten kunt brouwen is (=duur). Ik wijzig mijn overnachtingsplannen.

Bron: <http://clarissesdesenlis.fr>

Eerder vertelde Conny en Ronny namelijk dat zij bij de *Sisters of the Clarissen* overnachten¹⁶. Ik loop naar het adres en vraag aan zuster Marie van de Clarissen of dat mogelijk is. Na heel wat spraakverwarring is alles oké. Zuster Marie is een oudere vrouw van een jaar of tachtig en een beetje nors. Ze kijkt vol interesse naar mijn wandelkar. Als ik voordoe hoe ik wandel, ontdooit zuster Marie en verschijnt er een lach op haar gezicht. Ze is erg aardig, want ondanks dat ze zelf al niet meer goed kan trappenlopen, wil ze meehelpen met de wandelkar te dragen. Natuurlijk sla ik dat aanbod af. Ik meld de hoteleigenaar in mijn beste Frans: *‘Désolé, en raison de circonstances, ne viennent pas ce soir. bonjour, Adriaan’*.

Vanavond eet ik daarom gezellig en lekker met Ronny en Conny. Lekker, want Ronny is een enthousiaste hobby-kok. Voor het eten ga ik naar het Vespers uit respect voor de nonnen. En wat ook fijn is? Ik slaap voor het eerst in tijden weer tussen schoon gestreken lakens. Bedankt zusters van Clarissen! Na het eten verschijnt Veron. Een bijdehande meid van 22 jaar uit Moskou. Haar naam had ik al zien staan in de aanwezigheidsadministratie bij andere refuge's. Ze is ergens blijven hangen omdat ze wacht op een vriend uit Rusland, die zijn papieren maar niet op orde krijgt. Het is een mooie en super enthousiaste jonge vrouw. Ze praat veel en in goed Engels en ze is idealistisch. Ze heeft ondanks haar jeugd al in de gevangenis gezeten omdat ze in Rusland protesteerde voor de vrijheid van meningsuiting. Maar ze wil niet emigreren omdat ze niet zonder haar familie en vrienden kan en wil proberen Rusland vooruit te helpen. Een inspiratie deze jonge vrouw.

Heerlijk eten bij Pascal in Osserain, 2 mei 2017 (dag 63)

Voordat ik vertrek uit Orthez om zeven uur in de ochtend en ik drink in een bar-tabak koffie om Guus te bellen (in het klooster kon dat niet (in verband met stilte)). Maar Guus neemt niet op. Ik vertrek met regen en het blijft gedurende de dag regenen. De tocht is zwaar door de bagger in het bos. Soms is het pad veranderd in een beekje. Ik passeer Sauveterre de Béarn. Een prachtig stadje¹⁷. Van ver af zie je de vesting en de kerk. Het pad leidt ook langs een hoge trap, dan is mijn wandelkar niet handig. Net voor ik bij mijn eindpunt kom, zie ik een verkeersbord met daarop *St Jean Pied de Port*. Voor mij een emotioneel moment. Dit is een iconisch dorp voor Camino-gangers. En voor mij speciaal: het betekent het voorlopig einde van mijn worsteling met de Franse taal.

¹⁶ <http://clarissedesenlis.fr>

¹⁷ <https://fr.wikipedia.org/wiki/Sauveterre-de-B%C3%A9arn>

Ik loop verder en overnacht in Osserain bij monsieur Pascal. Het is een prachtig mooi huis. Goed onderhouden, mooie krakende vloeren van eikenhout, een prachtige trappenhuis en schoon. Ik slaap met Ronny in de kamer waar Pascal zo'n zeventig jaar geleden is geboren. Pascal vindt het leuk om gasten te ontvangen in zijn huis en zorgt voor een feestelijke tafel en we krijgen een aperitief aangeboden. Daarna heerlijke groentesoep, eenden-poot, heerlijke tomatensaus met macaroni. Gevolgd door een lekker toetje van vruchten. Ook het petit dejeuner is goed verzorgd.

Twée bergtoppen op weg naar Ostabat, 3 mei 2017 (dag 64)

Het is heerlijk weer en er staan twee bergtoppen op het programma. De eerste berg gaat door het bos, met glibberige paadjes en hekken waar ik de wandelkar over moet tillen: dat is zwaar. Ook het stijl omhoog klimmen, zo'n 200 meter bij de eerste berg, is inspannend. Gevolgd een stevige heuvel in open gebied, over rotsplaten. Maar de vergezichten vergoelijken veel. Want het uitzicht vanaf de bergen is fenomenaal. Achteraf blijkt dat het nog veel zwaarder kan in Spanje.

Ik overnacht in een refuge met Conny en Ronny. Bij de refuge is bij aankomst niemand, maar mijn naam staat op een geeltje en de deur is open. Dus we gaan naar binnen en douchen. Een paar uur later komt de beheerder onze credentials stempelen en de huur innen. Ook neemt hij twee flessen mee voor een aperitief. Er komen twee jonge Franse vrouwen van een jaar of 25 bij. Een van de twee loopt uit Le Puy en gaat via Santiago naar Fatima. Een schoolvriendin van haar loopt korte tijd mee. De meiden doen dat uit religieuze overwegingen: bij een van beiden hangt de rozenkrans uit de zak. Ronny, Conny en ik gaan in een superkleine supermarkt (de enige winkel in het dorp) inkopen doen. Daarna maakt Ronny een heerlijke maaltijd en we eten gezellig met zijn vijven. Conny is een bijzonder mens. Het ene moment is ze heel ruimdenkend en is er alle ruimte voor een andere afwijkende levensstijl en op het andere moment is ze juist restrictief en normerend. En of ze ruimdenkend of normerend reageert, lijkt af te hangen van de mening van de ander. Het is alsof ze graag confronteert en precies het tegenovergestelde beweert, wat de ander zegt. Ze heeft af en toe ook een bijzondere visie, zoals *'De VS is geen democratie'* en contact met haar man heeft ze één keer per week *'We hebben elkaar niet veel te vertellen'*.

Op naar Saint-Jean-Pied-de Port en Huntto, 4 mei 2017 (dag 65)

We gaan vroeg, bij het licht worden, op pad: het is mooi om de zon op te zien komen. Het zijn prachtige vergezichten. Na twee uur zien er een soort café. Er staan onder een afdak bekers, koffie, cake etc. Een vaste prijs voor dit lekkers is er niet. Het is de bedoeling om een donativo in een pot te doen. Zo legt de eigenaar uit. Later komt ook een aardige vrouw ons welkom heten. En, ook belangrijk, je kunt naar de wc. Doortrekken kan niet, je doet gewoon een beetje zaagsel in de pot.

Ik kom aan in Saint Jean Pied de Port. Dan komen de emoties los en ik krijg een dikke keel. Ik ga eerst naar de *Amis du chemin de Saint-Jacques*: het pelgrims kantoor. Daar krijg ik te horen dat het veilig is om de Pyreneeën over te steken (qua weer), waar de overnachtingsmogelijkheden in Spanje zijn en hoe het eerste traject er uit ziet. Het is er heel druk want er zijn veel pelgrims die starten in Saint Jean Pied de Port: ik schat in het seizoen wel dagelijks een paar honderd. Ik word te woord gestaan door een goed Engels sprekende Franse vrouw met Aziatische wortels. Ik krijg tranen van emotie, misschien omdat ik besef dat ik het hele Frankrijk nu doorkruist heb. Ze vraagt bezorgd of het wel gaat. Ik zeg zoiets als *'Frankrijk is zo verrekte groot, maar ik ben er nu doorheen'*.

Ik wordt rustiger en vraag of ze ook een doos hebben, want ik ga spullen die ik weinig gebruik terugsturen. Ik trakteer mijzelf op een hamburger en bel Anja om dit moment te delen. Daarna loop ik verder naar Huntto. Het is niet eens een gehucht te noemen. Ik denk dat er 3 huizen staan. Maar dan heb ik het eerste hoogteverschil van 200 meter alvast gedaan. Dat was een tip van pelgrim Evelyn. Vanuit het terras op mijn slaapkamer heb ik een fantastisch uitzicht over het dal (Saint Jean Pied de Port). De volgende ochtend vroeg zie ik de mist boven het dal hangen: prachtig.

Een bijzondere dag: de Pyreneeën bedwingen en op weg naar Espinal, 5 mei 2017 (dag 66)

Na het ontbijt vertrek ik om half acht. Het is prachtig weer en na vijf minuten doe ik mijn trui uit en rits mijn broekspijpen er uit. Dat doe ik voor het eerst na Vézelay. Het is warm en ik zweet om kwart voor acht al stevig. Dat belooft wat voor de rest van de dag.

Ik voel mij met die wandelkar onhandig. Mensen kijken mij een beetje meewarig aan: ‘*Die is gek*’. En aan het begin hijg ik als een paard. Waarom heb ik de *Route Napoléon* genomen? En niet de veel lagere alternatieve route via *Valcarlos*. Later krijg ik mijn ademhaling onder controle en gaat het beter. Maar het blijft werken! Ik moet namelijk 1.200 meter klimmen: 1,2 kilometer omhoog!

Het weer slaat onverwacht om. De zon verdwijnt en het gaat waaien. Ik zorg dat ik in de buurt van andere pelgrims blijf (voor mijn veiligheid). Het waait steeds harder, het lijkt wel storm. Soms moet ik even stilstaan en mij stevig op de grond vastzetten om niet omver geblazen te worden. Het is soms een soort van eng. En het is af en toe behoorlijk steil. Maar de uitzichten maken alles goed. Prachtig, wat mooi! Als ik weer een foto maak, zie ik na een paar meter, weer een mooier uitzicht. Je ziet die plaatjes op televisie of op een ansichtkaart. Maar in het echt zijn de bergen in de Pyreneeën veel en veel meer imponerend. Op de top heb je een fantastisch uitzicht.

De tocht is nu heel anders: liep ik in Frankrijk steeds in mijn eentje, nu zijn er steeds andere pelgrims. Ze komen overal vandaan. Ik ontmoet vandaag mijn naamgenoot Adriaan uit Heemstede. Maar ook Margaret en Mel uit Canada. Mensen uit de VS en Tsjechië. Drie jongens van 25 jaar uit Engeland, maar ook twee dames uit Australië. Leuk om onderdeel te zijn van zo'n grote familie. Na de top is het natuurlijk afdalen. Mijn plan is om te overnachten in Roncesvalles. Een prachtig klooster, met 180 bedden voor pelgrims. En daarnaast is er nog een hotel met 200 bedden: dus plaats genoeg. Maar ik zit vol met energie en het weer is aan deze kant van de Pyreneeën weer heel anders en mooier. Bovendien trekt mij een herberg met 180 bedden mij niet. Dus ik plak er nog eens zes kilometer aan vast. Ik overnacht in Espinal.

En dat gevoel over die wandelkar? Dat is aan het einde van de dag helemaal anders. Ja, ik ben misschien door vijf of zes mensen ingehaald. Maar ik heb het tienvoudige aantal ingehaald. Zeker bergafwaarts liep ik als een zonnetje! Neen, die wandelkar is zo gek niet. Oh ja, er zijn ook allerlei mensen die alles zogenaamd goed weten. Zoals *'De pas is dicht vrijdag'* en *'Je komt met die wandelkar niet over de Pyreneeën'*. Kortom niet teveel luisteren naar de *allesmeters*.

Bij het eten raak ik in gesprek met Maria en Roland. Ze zijn beiden begin 50 en komen uit Scandinavië: Maria uit Finland en Roland uit Zweden. Ze praten met elkaar Engels, want de talen Fins en Zweeds verschillen erg veel. Ze vertellen over hun vergelijkbare motief om de Camino te lopen. Maria doet de Camino omdat ze geen lol meer in het leven en Roland heeft een zware depressie achter de rug inclusief zelfmoordgedachten. Roland snapt er zelf ook weinig van: goede baan, een goed huwelijk en fijne kinderen. Zij vertellen heel openlijk over hun motief en willen dus allebei weer plezier in het leven krijgen.

Er is ook een Amerikaans stelletje van begin dertig in de albergue (Spaans pelgrimsonderkomen). Hij ziet er typisch Amerikaans uit (een beetje vadsig uiterlijk). Zij zijn waarschijnlijk onvoldoende voorbereid en de vorige dag te laat in de ochtend vertrokken vanuit Saint Jean Pied de Port. Daardoor kwamen ze gisteren pas tegen het donker aan in Roncesvalles. En natuurlijk zijn alle pelgrimbedden bezet en ook het bijbehorende hotel is vol. Daarom werden ze in een taxi gezet naar een *casa rural* voor een overnachting. Het meisje is ziek geworden,

waarschijnlijk van de inspanning. Vandaag doen ze het rustig aan: met de taxi naar Roncesvalles terug en dan lopen naar Espinal (6 kilometer). Zoiets doen (bijna in donker lopen) lijkt stoer, maar is gevaarlijk in berggebied, ze zouden niet de eerste zijn die iets overkomt tijdens de Camino. Ik heb genoeg gedenktekens tijdens mijn reis gezien voor mensen die tijdens de Camino wat overkomen was. Ze kunnen overleden zijn door een ziekte die iemand al bij zich droeg bij het begin van de Camino, maar ook door een ongeluk tijdens de Camino. Veel wandelaars voegen dan nog iets toe: een lintje of leggen een steentje erbij.

Bijzondere overnachting in Zabaldica, 6 mei 2017 (dag 67)

Vandaag is het minder heuvelachtig, maar toch zwaar doordat de paden bezaaid liggen met grote keien en er steile afdalingen zijn die ook nog eens glad zijn. Ik ga tussen door ook kijken bij een kerk die gerestaureerd wordt: *The Abbey/La Abadia*. Daar wordt ik op foto gezet en op facebook gezet. Hij zegt: *'Een speciale pelgrim als jij vind ik leuk om op de facebookpagina te zetten'*¹⁸.

Onderweg begroet ik mensen bij het inhalen als *Hola, Bonjour, Hello* en ik zeg er natuurlijk vaak achteraan *Buen Camino*. Dit is vaak een reden voor een kletspraatje. Ik kom een aardige jonge vent uit Turkije (Koerdistan) tegen en bespreek zijn idealen. In de albergue ontmoet ik Maria en Roland weer. Het is gek hoeveel nationaliteiten je ziet. Vandaag een groep van vier Braziliaanse

schonen gezien, die een foto wilde van mij (of was het van mijn wandelkar? ☺). Trouwens onderweg heb ik een pelgrimsnaam aangenomen en heb mijn naam Arie verandert in Adriaan. Ik merk namelijk dat mijn eigen naam moeilijk begrepen wordt en een naam als Adriaan spreekt meer aan.

Ik slaap vandaag in de prachtige albergue *Paroquial* in Zabaldica. In een YouTube-filmpje krijg je een indruk van het pelgrimsonderkomen¹⁹. Het oorspronkelijke zusterhuis is omgebouwd tot opvang van pelgrims. Er is een soort rondleiding door de kerk die uitmondt in een heilige mis.

Aan de muur van de albergue een poster met vertalingen van het woord Liefde

¹⁸ <https://www.facebook.com/theabbey.es/photos/a.265992973587120.1073741830.265666156953135/688363164683430/?type=3&theater>

¹⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=0-iaDXEf2s> ook mooi is het volgende filmpje over Zabaldica: <https://www.youtube.com/watch?v=IJ560R5o5k0>

Ik bezoek de klokkentoren, daarna hebben de hospitaleros ons eten klaargemaakt. We eten pasta, friet, tonijn salade en kipsticks. Na het eten krijgen we - voor wie het wil - een pelgrimsbijeenkomst. De bijeenkomst vindt plaats in het koor van de prachtige kerk. Het is al een beetje donker en het is er sfeervol: er is kaarslicht en er zijn fleecedekens voor mensen die het koud krijgen. Iedereen vertelt over zijn/haar beweegredenen om de Camino te lopen en met de mooie muziek van de zuster erbij is het een kippenvelmoment. De zuster van de leefgemeenschap vertelt dat in de Bijbel staat dat je niet bang hoeft te zijn en dat je lol mag hebben in het leven. Maar dat verlies in het leven er ook bij hoort en je sterker maakt. De zuster vindt dat de Camino zorgt dat je dichter bij jezelf komt en verder komt van alle onnodige ballast van het leven.

De pas over naar Muruzabal, 7 mei 2017 (dag 68)

Vanochtend ontbijt ik met de tien andere pelgrims en de twee hospitaleros. Veel gezelliger dan gisteren toen ik in mijn eentje ontbeet. Bij het afscheid kreeg ik van een van de hospitaleros een omhelzing en natuurlijk een '*Buen Camino*' toegewenst. Ik ontmoet een Duitse jongen van een jaar of 20, Florian. Hij studeert botanische tuinen en heeft het niet op steden zoals Pamplona waar we samen door heen wandelen. Ook kom ik weer twee van de Engelse jongens tegen: Theo en Will. Zij hebben de beest uitgehangen in Pamplona, dus ze starten twee-en-een half uur na mijn begin van de dag. De derde van het stel loopt niet omdat hij iets heeft aan zijn heup. Maar het kan ook zijn dat hij niet loopt omdat hij gisteren teveel sangria heeft gedronken. Er was namelijk een groot feest in Pamplona.

Ook kom ik opnieuw de vier Braziliaanse schone tegen. In een dorpje vraagt een Duits meisje Emolie of ik een foto wil maken met haar camera. Ze draagt vrolijke kleuren en ik maak van haar ook een foto. Ze zegt dat ze van kleuren houdt en dat ze kleurige kleren kan kopen omdat ze klein is, zodat ze op de kleurige kinderafdeling terecht kan. Van zo iemand wordt je vrolijk.

Het is een stevige wandeling, want ik moet de Perdónpas pas over. Dat is zo'n 350 meter klimmen en dalen over rotsformaties en keien. Op de top, bij de silhouetten bij het pelgrimsmonument, is het uitzicht super. Met de wandelkar omhoog is echt hard werken. Maar de afdeling gaat super. Ik haal alleen maar mensen in. Waarschijnlijk zijn backpackers doordat hun gewicht hoger ligt dan normaal, meer instabiel dan ik. Want mijn gewicht is door de bagage juist lager dan gewoonlijk.

De Spanjaarden zijn trots op de Camino. En ze bieden de pelgrim betaalbare faciliteiten. Voor 25 euro slaap je en heb je avondeten en ontbijt. Soms zelfs voor minder. Bovendien zijn de albergues in Spanje veel mooier dan de refuges in Frankrijk. Ook zijn de route aanduidingen in Spanje erg goed. In het centrum van Pamplona zie je ze soms om de 20 meter. Ook de albergues staan super goed aangegeven. Het lijkt alsof mensen uit alle hoeken van de wereld bijeen zijn. Je krijgt een gevoel van vrede. Iedereen is aardig voor elkaar en de neuzen zijn allemaal diezelfde kant opgericht. Je vraagt je af waarom er zoveel afgunst is in de wereld als het zo ook kan. Het heeft misschien ook te maken dat mensen voelen dat ze onderdeel zijn van een traditie die meer dan 1.000 jaar teruggaat en dat er miljoenen pelgrims je voor zijn gegaan.

Ik slaap vandaag in een hartstikke nette albergue. De eigenaresse is vriendelijk: *Welcome in my casa*, maar ook beslist: de wandelkar mag niet in huis. Maar dat is vergeven, want het eten is super en ook de sfeer is heel gemoedelijk. Later komt er nog een Spanjaard die de Camino te paard doet. Naast het paard dat hij berijdt, heeft hij ook een paard dat de last draagt. Ik kom hem de volgende dagen regelmatig tegen en we groeten elkaar enthousiast, ondanks dat we geen woorden kunnen wisselen (hij spreekt alleen Spaans). Deze man met paarden, doet aan de televisieserie *Zorro* denken.

Op weg naar Ayequi, 8 mei 2017 (dag 69)

Vandaag viel mij op dat er heel wat mensen mankementen hebben. Misschien ook logisch, want de meeste mensen starten vanaf Saint Jean Pied de Port. En als je dan fanatiek aan de wandel gaat en niet goed getraind bent, dan krijg je na een paar dagen problemen. Zoals Duitse Iris van een jaar of vijftig. Haar beide hielen liggen open. Een schoenmaker in Pamplona heeft die stukken uit haar schoenen gesneden. Ik hoop dat het werkt. Trouwens die Duitse medepelgrims waren gisteren behoorlijk irritant. Er waren twee mannen van zestig die heel hard praten. En met de wijn tijdens het avondeten ging het volume nog wat hoger. Duitse Iris vond daarna nodig om in slaapzaal (nadat er al mensen (bijna) sliepen) op zijn Duits, dus keihard, een *Muppet*-grap te vertellen. Gelukkig lopen deze Duitsers een stuk langzamer dan ik, dus ik heb ze na die avond niet meer gezien.

Je ziet hier trouwens opvallend veel jongeren van in de twintig en veel Amerikanen. Een van die Amerikanen zei tegen mij over de Camino-film *The way*: *'My favorite character was Joost of Amsterdam'*. Dat was inderdaad een grappig figuur in de film. Ik krijg van Amerikanen vaak reacties als *'I love your trailer'*. Ook zien mensen dat ik rap loop met de wandelkar en hoor ook: *'The fast dutchman'*. Trouwens als je de Camino gaat lopen en je zit verlegen om aandacht? Neem dan een wandelkar: Je valt op en veel mensen willen een praatje met je maken. Ik overnacht een paar kilometer voorbij de stad Estella, namelijk in Ayequi in de gemeente herberg *San Cipriano*. Het ziet er super uit en de ontvangst is erg vriendelijk. Alleen is er, door de grootte van het complex, weinig sfeer. Ik eet wat ik zelf maak: maaltijdsalade, chili, yoghurt en fruit.

Torres del Rio, 9 mei 2017 (dag 70)

Vandaag weinig bijzonders. Het weer is goed. Ik kom voorbij de bron die wijn spuit. Er is bij de wijn-sputtende bron al veel toeristische activiteit. Ik wist dat de Camino in Spanje druk is, maar het is af en toe een beetje te veel van het goede. Vooral Amerikanen zijn er veel en ze zijn ook behoorlijk *'aanwezig'*.

Ik kom regelmatig een vriendelijke jonge Italiaanse man tegen. Hij spreekt geen Engels maar we weten inmiddels elkaars naam. Hij heet Georgino. Het is een expressieve vent. Zo zingt hij soms met een Italiaans meisje luidkeels een opera mee. Ook kom ik regelmatig een oudere Italiaan tegen. De communicatie is lastig omdat mijn Italiaans niet super is ☺. En natuurlijk zijn er ook veel Spanjaarden op de Camino. Nu heb ik een beetje spijt dat ik helemaal geen Spaans spreek.

Trouwens in het eerste stuk van de Camino, zie ik dat de huizen en wegen hier goed onderhouden worden, later wordt dat veel minder. Dan zie je min-of-meer verlaten dorpjes (a la Noord-Frankrijk), zonder jonge mensen, zonder kleine kinderen en die eigenlijk alleen nog bestaan door de economie van de Camino. Oh ja, onderweg ontstaan er ook nieuwe paartjes. Zoals de aardige Nicole uit Italië (die trouwens opvallend goed Engels en Duits spreekt) en de jonge Thomas uit Duitsland.

Ik ben onder dak in Torres Del Rio en ga het pelgrimsmenu verorberen. Om zeven uur wordt ik verwacht en ik zit aan tafel met Jens en Johanna. Jens is een werktuigbouwkundig ingenieur van eind veertig die over een half jaar in Duitsland aan een nieuwe baan begint. Johanna is een juriste van in de veertig en komt uit Stockholm. Zij en haar man hebben hun leven een paar jaar geleden omgegooid. Ze zijn samen een investmentbusiness begonnen. Ze hebben samen vier kinderen van beneden de 13 jaar. Johanna loopt de Camino vanaf Saint Jean Pied de Port en is een week of vijf van huis. Maar ze zegt: *‘Dat is goed voor de dynamiek thuis’*. We praten verder over van alles en nog wat.

Anja heeft al een paar keer gezegd, dat mijn haar en baard er niet uitziet. Ik informeer daarom of er iemand in het dorp is die haar knipt: de albergue weet wel een thuiskapster. Die is nu aan het werk in de stad, maar is er waarschijnlijk in de avond rond negen uur. Als ik rond die tijd aanbel aan het huis hoor ik alleen een hond hard blaffen. Jammer dan.

Een pelgrim met een zwakke maag in Navarrete, 10 mei 2017 (dag 71)

Deze ochtend voel ik mij niet lekker. Was er iets met het vlees van gisteren? Extra vervelend is dat de dagafstand lang is (33 kilometer) en de dag begint met regen. Er is regen en zelfs onweer voorspeld. Uiteindelijk valt het weer erg mee, na een uur of twee kan de poncho uit. Na een kilometer of twintig kom ik in Logroño aan. Dat is een behoorlijk grote stad. Bij het pelgrimsinformatiekantoor vraag ik waar de kappers in de stad zitten. Ik probeer bij drie kappers, maar ze doen alleen *bovenhaar* en geen baard. Bij de vierde kapper lukt het wel. En voor 20 euro ben ik weer helemaal ‘*knap*’.

Ik ontmoet een jong paar met een kind in de kinderwagen uit Nieuw-Zeeland. Dat is pas echt werken: een kinderwagen (met kind) moet je de bergen opduwen in plaats van trekken. Dan moet je extra kracht zetten, omdat je als de wagen juist op de grond drukt. Zij kijken verlekkerd naar mijn wandelkar. Ook maak ik een praatje met Kim en Dzjee. Dzjee loopt erg moeilijk met haar twee braces om, maar gaat rustig maar zeker door. Ik kom aan bij de albergue. En na mijn bed opmaken, douchen en wat eten ga ik naar bed. Ik voel mij beroerd en eet die avond niets. Na twaalf uur slaap besluit ik een gezond ontbijt te nemen. Verse jus, thee (en geen koffie) en geroosterd brood. Het gaat weer iets beter met mijn maag.

Een tweepersoonskamer in Azofra, 11 mei 2017 (dag 72)

Deze dag loop ik een stuk korter. Ik loop langzamer en neem regelmatig pauze en ik zorg voor een opwarmmaaltijd van rijst en een toetje. Hopelijk valt dat wel goed. En ik maak een middagdutje. Ik slaap in de gemeentelijke albergue in Azofra. Het is een grote albergue maar het voordeel is dat er tweepersoons kamers zijn die ik deel met de vriendelijke Spanjaard Georgo. Hopelijk herstelt mijn maag een beetje bij een rustige nacht.

Aankomst en vertrekritueel

Tijdens mijn tocht ontwikkel ik een zeker aankomst- en vertrekritueel. Voor mij is dat handig, want dan vergeet je het minst. Want ja, nu reis ik voor het eerst in mijn leven alleen: dan ben je toch echt helemaal zelf verantwoordelijk voor alles. Om niets te vergeten, geeft een vast patroon houvast.

Als ik in Spanje in een albergue aankom, dan zoek ik na inschrijving een bed, waar mijn wandelkar – de Wheelie – bij kan staan. Want de Wheelie heeft meer ruimte nodig. Daarna maak ik mijn bed op, ga douchen, ga kleren wassen en droog de was in de zon. Vervolgens kijk ik naar het wandelplan voor de volgende dag. Meestal reserveer ik geen slaapplek, omdat dat je flexibiliteit vermindert. Immers dan kun je niet kiezen eerder of later te stoppen. Ik reserveer wel een slaapplek als ik de volgende dag lang wandel (zeg meer dan 35 kilometer) en ik in het dorpje zie dat er weinig slaapplekken zijn. Waar en hoeveel albergues er zijn, zie ik in het routeboekje en een super handig overzicht dat ik van het Franse pelgrimsbureau in Saint Jean Pied de Port kreeg (Amis du chemin de Saint-Jacques).

Daarna zit ‘de arbeid er op’ en ga dan even kletsen met Anja via de Whats.App.

Als avondeten neem ik pelgrimsmenu in de albergue/restaurant of ik maak zelf iets klaar in de keuken van de albergue. Daarna is mijn wasgoed droog en ga ik mijn tas inpakken, zodat ik de volgende ochtend anderen zo min mogelijk hoeft te storen bij het weggaan. Als ik opsta, pak ik de rest in (slaapzak, toiletas etc.), maar doe dat in praktisch donker. Daarna ontbijt en wegwezen. In Spanje sta ik op na kwart over vijf. In Frankrijk is dat een uur later. In Frankrijk maak ik 's avonds vaak met andere pelgrims wat te eten in de refuge (Frans voor albergue).

Met Hondzjee richting Castildelgado en ziek naar Villafranca Montes de Oca, 12-13 mei 2017 (dag 73-74)

De kilometers gaan snel als ik Hondzjee uit Taiwan ontmoet. Haar vriend heeft zo'n spijt dat hij haar vorig jaar meenam naar de Duitse film die over de Camino gaat: *Ich bin dann mal weg*. Want Hondzjee werd geïnspireerd door de film: 'Dat ga ik ook doen' zei ze tegen haar vriend. Vriendje wil haar tegenhouden. Als dat niet lukt, verandert zijn tactiek en wil hij wel mee. Hondzjee is niet enthousiast en zegt 'Oké, maar we lopen niet samen: ik wil de reis, de ontmoetingen alleen ervaren'. Dus vriendlief mag een dag-etappe achter of voor Hondzjee wandelen. Pittige tante van 23 jaar die Hondzjee,

ondanks dat ze er breekbaar uitziet. Ze heeft een lekker tempo en de kilometers vliegen voorbij. Wel zo prettig, want mijn ingewanden zijn nog steeds niet in gewone doen. In Taiwan doen ze weinig aan vakantie. Dus als ik vraag hoe ze zoveel vrijaf heeft gekregen begint ze te lachen en zegt dat ze op haar werk en studie (muziek: piano) een leugentje heeft verteld en dat ze naar Duitsland zou gaan voor een korte muziekopleiding. In Taiwan werkt men vijf dagen in de week van elk tien uur. Man en vrouw! Hondzjee is geschokt als ik het parttimewerk van Anja en mij vertel. Ze is heel nieuwsgierig naar mensen en vraagt van alles en nog wat. Ze is een resolute vrouw. Dat zit in de familie want haar zus heeft ook al een jaar in de VS gestudeerd en een *working holiday* in Australië gedaan. Haar ouders zijn trots op de ondernemendheid (en ik denk ook op de eigenzinnigheid) van hun dochters. Ik haal een paar keer haar geboorteland Taiwan en Korea door elkaar. Ik schaam mij diep, maar Hondzjee kan er wel om lachen. Wat een leuke inspiratievolle meid en we nemen foto's van elkaar. Die Hondzjee doet mij ook een beetje aan mijn kinderen laat denken. Met Hondzjee ontmoet ik ook een Gronings echtpaar. De vrouw begint na haar pensioen in haar eentje met een stuk te wandelen vanuit Groningen: 'Misschien haal ik Zwolle wel?'. Zwolle werd Utrecht, Antwerpen etc. Later sluit haar man bij haar aan. En zo zijn ze vorig jaar in Santiago terecht gekomen. Maar haar man had voorgesteld om niet de (drukke) *Camino Francis* te nemen, maar de *Camino del Norte te lopen*. Midden op die Camino beleefde de man een gevoel van vrijheid en zei 'Ik stop met werken'. Dat was een mooi resultaat, maar de vrouw wilde nog graag de *Camino Francis* wandelen. Dus daarom ontmoet ik dit echtpaar hier.

De albergue *Bideluze* in Castildelgado waar ik vandaag overnacht is super. De gastheer en -vrouw doen alles om je naar het zin te maken. Het huis is mooi, goed onderhouden, schoon, genoeg mooi en schoon sanitair. En in het huis klinkt op de achtergrond steeds rustige Spaanse muziek. Hier zie ik Jacky vanuit Brazilië. Ze is jong en wil meer over zichzelf te weten komen. Van haar vriend heeft ze een opschrijfboekje gehad met een lieve tekst van hem voor Jacky. Zij gaat als verrassing voor hem dat opschrijfboekje dagelijks bijhouden met gedachten speciaal voor hem en geeft het als verrassing bij terugkomst aan hem. Wat een creatief en romantisch idee. Daarnaast schrijft ze een eigen dagboek. Ze is vol goed vertrouwen, want als ik op de bank zit om mijn dagboek te schrijven, laat ze beide opschrijfboekjes liggen.

Het avondeten is lekker en heel gezellig. Een Frans stel, Jacky, de Canadese jongen Patrick van 18 jaar en de Duitse Peter van een jaar of 55. Toen ik Patrick vroeg waarom hij de Camino loopt, zei hij *Sport en reflectie*. Jemig dat een jongen van 18 jaar, nu al tot dat inzicht (reflectie) is gekomen. Maar het is een slimmerd, hij studeert fysica, wiskunde en filosofie. Hij vindt '*tijd*' het meest belangrijke in het leven, dus hij gaat primair werk doen waar zijn passie ligt. Onderzoek of hoogleraar, dat lijkt hem wel wat.

Peter is een heel ander verhaal. Hij had genoeg van het snelle leven van de online business als productmanager voor grote e-bedrijven als eBay. Hij nam ontslag en reist al drie jaar lowbudget over de hele wereld. Peter gelooft dat, als iemand zijn dromen niet volgt, hij of zij een grotere doodstrijd heeft. Later denk ik nog vaak terug aan dit gesprek, ik denk dat hij gelijk heeft.

Na het avondeten is het tijd om te slapen. Het slapen duurt maar kort omdat ik diarree krijgt. Of die zware *cold soup* van vanavond de oorzaak is of misschien heb ik toch een virus van iemand overgenomen? In elk geval loop ik de hele nacht om de haverklap naar het toilet. En domme ik, ik heb geen darmpillen mee. Gelukkig heeft de 18-jarige Canadese Patrick meer verantwoordelijkheidsgevoel. En ik krijg om zes uur in de morgen twee pillen van hem.

Ik neem een licht ontbijt en gelukkig doen de pillen direct hun werk en stopt de buikloop. Ik ga op stap, maar voel mij %&&54%&-.

Onderweg raak ik aan de praat met een aardige Duitse jongen Evert: dat leidt af. Hij is 19 jaar en gaat volgend jaar een sociale studie doen. Hij is sociaal bewogen en hoopt kinderen met een achterstand te helpen, het goede te kiezen in het leven. We praten verder over kwesties als eerlijkheid en ethiek. Aan het einde vraagt hij mijn leeftijd en zegt dat hij mij tien jaar jonger had geschat. Zoiets hoort Adriaan graag. Het valt mij op dat de jongeren van de Camino zich zo volwassen gedragen en vaak ideële denkbeelden hebben. Sowieso vind ik het aantal jongeren dat er loopt hoog. Het lijkt alsof er vooral 30minners en 60plussers op de Camino zijn. Maar het mooie is, dat die jongeren niet alleen interesse hebben in hun leeftijdsgenoten, maar ook oprechte belangstelling hebben voor ouderen.

Ik kom om een uur in de middag bij de albergue *San Anton Abad* in Villafranca. Daar doe ik het hoognodige en slaap die middag een paar uur, ondanks een teringherrie in de slaapruijnte. Er zijn namelijk pelgrims die het woord ‘*slaap*’ in het woord ‘*slaapkamer*’ niet snappen. Daarna doe ik inkopen bij de supermercado: tuc crackers, voedzame ontbijt koekjes, thee, rijst, banaan en brood. Ik eet de rijst op en eet een stukje banaan. Ik neem mij voor om de volgende dag minder te lopen, bijvoorbeeld een kilometer of 18.

Het gaat weer goed op weg naar de enorme albergue in Burgos, 14 mei 2017 (dag 75)

Het lijkt wel of, hoe dichter we bij Santiago kent, hoe vroeger iedereen opstaat. Omdat ik gisteren – ik was doodop – vroeg ben ga slapen, ga ik er ook uit. Ik zoek mijn spullen bij elkaar en ontbijt. Daarna op pad en omdat het nog donker is, doe ik de mijnwerkerslamp aan. Mijn GPS-track geeft een verkeerd pad aan: stijl omhoog en door bouwland. Omdat ik niemand voor mij zie, ga ik terug. En ja hoor, daar zie ik andere pelgrims. Het is behoorlijk werken: twee klimmetjes van samen 300 meter over steen en rotsachtige ondergrond. Daarna bos met solide ondergrond. Het wandelen gaat – ondanks de buikmalheur – toch onverwacht goed en ik kom de Braziliaanse Jacky weer tegen. Ze vraagt hoe het met de diarree gaat en vertelt dat ze heeft gebeden voor herstel. Of dat het was, de heilige Jacobus of wat anders, het heeft in elke geval gewerkt: ik voel mij een stuk beter!

Ik ben, na 18 kilometer, om 10:30 op mijn geplande overnachtingsplaats en voel mij goed genoeg om naar de volgende albergue te lopen. Alleen die albergue loop ik per abuis voorbij. Als ik er achter kom, ben ik al weer een paar kilometer verder. Nu, dan maar naar Burgos! Daar kom ik in de gemeentelijke albergue aan om 15:00 als nummer 130. Twee uur later zijn alle 150 plaatsen bezet.

Ik herstel snel, want ik loop die dag 40 kilometer op heuvelachtig terrein. Ik doe de was, eet, ga naar de supermercado en de dag zit er op. Maar eerst bel ik naar Anja. De berichten naar huis waren de afgelopen dagen spaarzaam omdat ik vooral aan het overleven was. Maar Anja voelde natuurlijk aan dat het niet goed ging.

Grappig is dat in deze enorme albergue om klokslag 10 uur ergens centraal het licht in alle slaapzalen uitgaat: iedereen wordt dus vriendelijk verzocht om te slapen. En de volgende ochtend precies om 6 uur gaan de lichten weer aan. Als je tussendoor naar de wc wil gebruik je – zoals altijd – je eigen zaklamp.

Op weg naar Albergue El Puntido in Hontanas, 15 mei 2017 (dag 76)

Ik sta weer vroeg op en ontbijt met Duitse Ingrid. Zij is een jaar of 65 en een beetje stug. Maar op de een of andere manier kom ik haar onderweg steeds tegen. Dan pauzeert zij ergens in het veld en zwaait ze ineens naar mij. Mensen die alleen lopen, zijn in de minderheid en voelen zich vaak er een beetje bijhangen. Zij zoeken, zeker in de albergue, contact met een andere eenling. Nu blijkt Ingrid gisteren in Burgos zelfs in het bed onder mijn stapelbed te slapen. Ik kan haar helpen aan een beetje desinfecterende betadine. Ze ontdooit steeds meer. Ze vertelt trots dat haar kinderen aan Moederdag hebben gedacht. In de ochtend loop ik een stuk op met Wolf. Een Duitser van begin vijftig. Hij heeft zijn werk in Londen opgezegd en gunt zichzelf een jaar vrijaf. Hij weet niet wat hij gaat doen, maar hoopt op antwoorden tijdens de Camino. Het grootste deel van de dag loop ik alleen. Ik heb mijn eigen tempo en kan (want ik voel mij nog een beetje slap) niet praten bij het oplopen van heuvels. Dan moet ik echt op mijn ademhaling letten. Op de laatste top die dag staat een truck. Het blijkt een Duitse moeder en haar dochter van een jaar of zestien en een man te zijn. Man en vrouw hebben elkaar vorig jaar ontmoet op de Camino en reizen sindsdien samen. En dat reizen deden ze! Ze zijn via Europa naar Rusland en Mongolië te zijn ñ en proberen nu wat geld te verdienen met de verkoop van drankjes. Dat doen meer mensen langs de Camino, vaak in ruil voor een donativo. Die vertrouwen hun gasten!

In de albergue slaap ik regelmatig in een slaapzaal met een luidruchtig groepje van drie mannen die er uit zien als overjarige hippies. Ze hebben lang haar dat inmiddels natuurlijk grijs is. Ze kletsen overdag elkaar de oren van het hoofd (dat is prima) maar zetten dat dus voort in de slaapkamer, waar je weer energie probeert te krijgen voor de volgende dag. Ik zie dat als een teken van disrespect. Ik kan er wat van zeggen, maar vermoedelijk verstaan ze geen woord Engels. In de eerste albergue zie ik dat vervelende groepje staan bij de inschrijving. Ik keer direct om en ga naar de volgende albergue.

Tijdens mijn dagelijkse was raak ik aan de praat met Kathleen uit de 'Boston area'. Ze loopt snel en is ook in haar eentje. Ze vindt, net als ik, het op de bonnefooi gaan en ervan uitgaan dat er een bed is in een albergue, best lastig. Toen ze werkte was ze projectmanager en ja, zo iemand heeft graag de touwtjes in handen en wil controle. Ikzelf merk dat ik steeds meer kan loslaten.

We besluiten om in de avond samen het pelgrimsmenu te eten. Kathleen blijkt een ambitieuze dochter van 26 jaar te hebben die in Sjanghai woont en een creatieve zoon van 25 jaar die geavanceerde muzieksystemen aanlegt bij bedrijven en highclass woningen. Ze heeft eenzelfde kijk op vroegpensioen als ik. Kathleen reist haar leven lang al door de wereld. Ze brengt mij ook nog op het idee van een handige App: *Camino Pilgrim Francis*.

Als ik mijn dagboek op het terras aan het bijwerken ben, zie ik de man naast mij heel blij kijken. Ik zeg tegen hem *'You look like you're having fun'*. Hij, Will, heeft het inderdaad erg naar zijn zin. Hij brengt mijn gevoel onder woorden: al die nationaliteiten, iedereen positief, het gevoel van één grote familie! Hij loopt de Camino met zijn tienerdochter. We bespreken ook andere dingen als de vluchtelingenstroom en hij vindt dat Canada (het land waar hij woont), naïef is en weinig vluchtelingen opneemt en het daarom makkelijk heeft. Volgens Will voelt Canada zich onder druk staan van sterke broeder de VS. Zo heeft Canada veel water en Californië weinig. Er ligt een transportleiding tussen de staten. Maar als Canada niet zou meewerken, heeft Will het idee dat de VS gewoon militair zou ingrijpen om het water te krijgen.

Localities in Stage Saint-Jean-Pied-de-Port - Orreaga/Roncesval...				
Alternate route forks here				
Saint-Jean-Pied-de-Port	179	-- (--)	0.0 (0.0)	775.0
Alternate Route				
Arnéguy	268	(10.0)	(10.0)	765.0
Last town on alternate route				
Luzaide/Valcarlos	375	(3.0)	(13.0)	762.0
Regular Route				
Huntto	499	5.0	5.0	770.0
Regular Route				
Orisson	821	2.4	7.4	767.6

Ik slaap in het piepkleine dorpje Hontanas, dat volledig lijkt te leven op de pelgrims die in een van de drie albergues verblijven, op een slaapzaal met 12 personen. De helft bestaat uit jonge Italianen waarvan de meeste voet- of knieproblemen hebben. Maar dat doet aan hun enthousiasme niets af. Om 5 uur gaat de eerste wekker. Voordat mijn wekker gaat is iedereen al bezig met de persoonlijke verzorging en ik wordt aangestoken door zoveel energie. Ik zie dat ik om 6 uur in de albergue verse jus d'orange en koffie kan kopen. Ik eet en drink die in donker buiten op het terras op. Aan de overkant is de andere albergue ook al open. Zachtjes komt de rustige Spaanse muziek uit de geluidsboxen. Tezamen met het fluiten van de vogels is dat een heerlijke manier wakker te worden in het donker. De Duitse Kathy komt er ook bij zitten. Ze heeft net haar verpleegkundige opleiding neonatologie afgerond en heeft een baan die pas over zes maanden begint. In de tussentijd doet ze de Camino en gaat ze nog reizen. Het is een energieke tante die Kathy, want ik zie haar aan het einde van de dag in de albergues vaak meer strompelen dan lopen. Kathy wandelt net als ik ongeveer 30 kilometer op een dag. En dat is, in dit bij tijd-en-wijle bergachtig gebied, een *uitdaging*. Het eerste uur vandaag loop ik in schemer. Maar wat een prachtige kleuren in de lucht!

Ik kom ook de Engelse Theo weer tegen. Hij is echt een voorbeeld van een keurig beleefde en goed opgevoede jongeman. Hij ziet er ook keurig verzorgd uit. We vragen natuurlijk naar elkaars belevenissen. Inmiddels is zijn groepje van drie (dat mij nog inhaalde op de Pyreneëën) geslonken tot 1: Theo.

Ik loop vandaag een tijdje op met een jongen uit Brazilië. Hij heeft *Mechanical Engineering* gestudeerd. Hij vertelt dat van zijn groep (40 studenten) er na 1 jaar na afstuderen er slechts 5 een gewone baan hebben. We discussiëren over de studiefinanciering in Nederland en Brazilië. Ons systeem, afhankelijk van je inkomsten terugbetalen, is dan best sociaal te noemen. Ook kom ik Ann uit Wyoming tegen. Ze heeft fibromyalgie en heeft geen slank lijf. Maar ik vind haar een stoer wijf dat zich niet klein laat maken als het leven tegenzit.

Ann maakt gebruik van de bagageservice. Je backpack wordt vervoerd van de ene naar de andere albergue voor vijf euro. Ik hoor alleen maar positieve verhalen over deze service van Ann, Kathleen en Jacky. De backpacken staan altijd in de afgesproken albergue. Nadeel is wel dat de spontaniteit afneemt, want je kunt moeilijker beslissen om als het lekker gaat, naar het volgende dorp en albergue te lopen.

Naar Fromista in de kleine albergue Betania, 16 mei 2017 (dag 77)

Ik kom vandaag Jacky weer tegen, die samen met de Poolse Wajok loopt. Het zijn tegenpolen: Jacky is een Braziliaanse vrouw: druk en temperamentvol. Wajok is stoer en rustig. Doorzettingsvermogen hebben ze allebei, je ziet dat ze allebei pijnlijke voeten, knieën en schenen hebben.

In Fromista slaap ik in een albergue in een slaapkamer met vier bedden in het huis van een Spaanse pelgrim die graag andere pelgrims helpt. De eigenaar is boodschappen doen en *collega-pelgrim* Caroline uit Duitsland doet de deur open. Ze is in de tweede helft van haar *twenties*. Ze verblijft een tweede dag in deze albergue omdat ze serieuze voetklachten heeft. Ze heeft helemaal genoeg van haar werk op de afdeling cardiologie. De Duitse patiënten vindt ze erg eisend. Soms komt ze huilend thuis. Het liefst wil ze verpleegster zijn op een cruiseschip of in het toerisme. Of schrijver van reisboeken. Van haar belevenissen op de Camino maakt ze een e-book. Caroline is blij enig kind te zijn: *'Ik hoefde de liefde van mijn ouders niet te delen'*. Ik eet samen met een laat aangekomen chinees meisje Yar spaghetti met kaas, fruit en een toetje. Morgen is het in 19 kilometer tot de volgende stadje Carrión de los Condes. Daarna is de volgende albergue na 17 kilometer. Toch besluit ik die kilometers erbij te nemen. Voor de zekerheid (ik wil na zo'n lange afstand zeker weten dat ik niet verder hoeft te lopen) reserveer ik alvast een bed.

17 kilometer niets en dan een albergue in Calzadilla de la Cueva & een etentje in goed gezelschap, 17 mei 2017 (dag 78)

Mijn schoondochter Daisy is jarig: een feestdag en ik feliciteer haar via de familie-App. Ik ben om kwart voor zeven op stap en de weg is vlak. Ik kom allerlei bekenden tegen, maar loop het grootste van de dag deel alleen. Ik kom Victor Hugo uit Costa Rica tegen en zijn Japanse maat Dany. Ze zijn allebei 60plus.

Ik ben na Burgos langzaam aan op de Meseta (hoogvlakte) aanbeland. Dus minder op-en-neer. Maar de paden zijn saai. Lange rechte stukken. Vaak evenwijdig aan een autoweg. Na het stadje Carrión de los Condes wandel ik het stuk van 17 kilometer gevuld met ‘niets’. Niets? Ja, geen dorp, geen cafétje, geen bocht in de weg: alleen maar een rechte weg. Er is alleen bouwland te zien. Een uitzicht als in Nederland. Alleen veel langer dan hier in de Nederland: zo’n 3 uur wandelen. Tot overmaat van ramp begint het te regenen. Eerst zacht, dan gewoon keihard. Als ik aankom in de albergue ben ik zeiknat. Ik overnacht in de albergue Municipal in Calzadilla de la Cueva. De beheerder vindt het zielig voor mij om de wandelaar via de trap naar de slaapzaal te brengen. Daarom plaatst hij mij in een tweepersoons kamer voor hospitaleros. Een slaapruijnte die ik helemaal voor mijzelf heb. Dat is nog eens een verrassing! Het sanitair is super en de douche is lekker heet. Kan ik een beetje opwarmen.

Met de ezel de Camino doen is het ‘ware’

‘s Avonds neem ik het pelgrimsmenu in een restaurant dat ook alleen leeft op de pelgrims. Gelukkig wordt dat vroeg geserveerd, namelijk om 18:30. De ober zet mij aan de tafel met een andere alleengaande pelgrim. Het blijkt een Belgische vrouw te zijn met de naam Lie. Haar man zat een jaar of vijf tegen een burnout aan. Hij besloot om de Camino vanuit zijn woonplaats te lopen om dingen op een rij te krijgen. En dat lukte goed. Nu gaat vrouwlief Lie dus in haar eentje, maar dan vanuit Saint Jean Pied de Port. Ze zegt met die typische Belgische tongval ‘Goh ik voel mij soms speciaal want ik hoor maar van mensen van 60plussers die het over een vriendin hebben. Ben ik de enige die al 35 jaar samen is met haar partner?’. Ik stel haar gerust en zeg dat ik ook zo’n saai persoon ben. Daarna is het ijs gebroken. Lie zegt dat een tijdje los van je partner de Camino doen, ook zijn voordelen heeft. Als je weer thuis bent verlang je weer extra naar elkaar. Natuurlijk neemt het later wel weer af zegt ze, maar het geeft toch extra passie in je relatie. Ze zegt dat ze de Camino doet uit sportief oogpunt. Ze heeft geen *issues* die aangepakt moeten worden (zegt Lie).

Daarna vertelt ze over haar problematische band met haar broers, zussen en moeder. En aan het einde van de avond concludeert ze dat ze eigenlijk wel wat te verwerken heeft. We hebben heel afgepraat en Lie is verbaast dat ze zo open is tegen zo’n volstrekt vreemde man uit Holland nog wel ☺! Uiteindelijk gooit de ober ons na drie uur uit zijn restaurant en zijn we net voor sluitingstijd terug in de albergue. Wat een leuk gezelschap.

Onderweg zie je ook dat pelgrims, op het oog essentiële dingen, achterlaten. Je ziet regelmatig schoenen, een overhemd, een t-shirt over een paal gespannen, een trui en zelfs een BH. Rare mensen die pelgrims.

Een optreden in albergue Paroissial in Bercianos del Camino, 18 mei 2017 (dag 79)

De dag begint met regen en zelfs onweer. De eerste uren is het niet leuk lopen. En de weersverwachtingen zijn slecht: de hele dag regen. Na een paar uur pauzeer ik in een albergue en neem koffie en verse jus. Daar kom ik de Poolse Wajok weer tegen en kletsen wat. Ik ga weer verder, poncho aan en hup in de regen. Dan kom ik de 24-jarige Hongaar Dany tegen. Een aardige, wat verlegen jongen. Hij is sportief en is net klaar met de opleiding zweminstructeur. Maar eigenlijk wil hij iets anders. Ook is zijn relatie geëindigd. Over beide zaken wil hij ideeën krijgen tijdens de Camino. Ook zijn thuissituatie is lastig: zijn ouders wonen niet bij elkaar. De regen stopt: dat valt mee!

Na 32 kilometer kom ik aan op mijn slaapadres. Het is een opvang van de kerk uit en ik slaap, eet en ontbijt in ruil voor een donativo. Er staat al een rij voor de deur, maar ik krijg een slaapplek: alle 50 bedden worden bezet. Er is een speciale viering voor pelgrims in de kerk. Uit respect voor mijn gastheren ga ik daar naar toe. Aan het eind van de viering worden alle *peregrinos* naar voren gevraagd: ik denk dat het er wel 60 zijn (in het dorp is nog een tweede albergue). We krijgen een reis zonder problemen toegewenst en ontvangen ook de zegen. Ik kom hier ook weer het Chinese meisje Yar tegen en kletsen even bij.

Daarna eten we met zijn allen in de albergue: paella. De hospitaleros maken er een show van. Na afloop wordt het nog amicaler. We zingen met z'n allen een grappig gemaakt lied (in het Spaans natuurlijk) op de muziek van *la Bamba*.

CANCIÓN DEL PEREGRINO

MÚSICA DE LA BAMBA.

Para ser peregrino
Para ser peregrino se necesita
Unos buenos zapatos
Unos buenos zapatos
Y andar y andar
Por sendas y desvíos
Por sendas y desvíos
Caminaré, caminaré, caminaré.

Peregrino, peregrino, peregrino.

Los pies me están matando
Los pies me están matando
Tengo una ampolla que me voy curando
Que me voy curando con betadine
Y que me va de cine
Y que me va de cine
Y el alcohol de romero y el ibuprofeno
Y el ibuprofeno,
Me curaré, me curaré, me curaré

Peregrino, peregrino, peregrino.

A las 10 de la noche
A las 10 de la noche
Se apaga la luz y sufren mis oídos
Sufren mis oídos, ni los tapones
Para los sonidos
Son los ronquidos de los peregrinos
Cansados del camino
Cansados del camino
No dormiré, no dormiré, no dormiré

Peregrino, peregrino, peregrino.

Si no das donativo
Si no das donativo
Tendrás que dormir debajo de un pino
Debajo de un pino tendrás que pagar el menú peregrino
El menú peregrino, que ya vas pagando
Para el bolsillo
Para el bolsillo, yo donaré
Yo donaré, yo donaré

Peregrino, peregrino, peregrino.

Llegando a Compostela
Llegando a Compostela recordarás
Todo lo que has vivido
Todo lo que has vivido, junto con otros muchos peregrinos.

BUEN CAMINO, BUEN CAMINO, BUEN CAMINO.

**Bercianos del Real Camino.
LEÓN.**

Daarna laat elke nationaliteit een lied in eigen taal horen. We krijgen liedjes uit Spanje, Ierland, Guatemala, VS, Finland, Zuid Korea, Japan, China, Roemenië, Italië, Ierland, Schotland en Frankrijk te horen. Ik met twee andere Nederlanders zingen *Slaap kindje slaap* met veel overtuiging. De Ierse jongen en de Schotse man zetten een goede show neer en de sfeer wordt steeds beter.: je kunt zien dat ze in Ierland en Schotland een cafécultuur met zingen hebben. Kortom: een super gezellige avond.

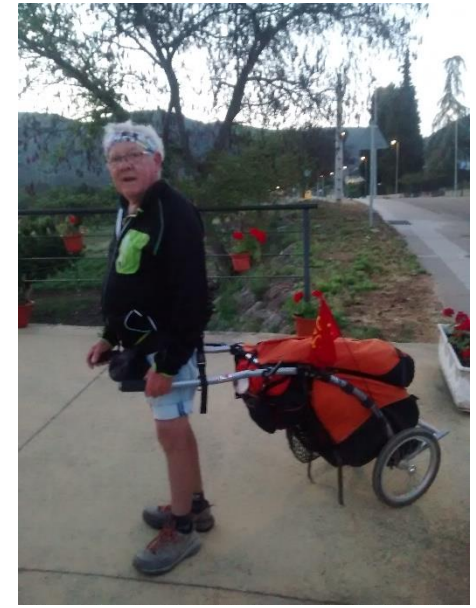
Veel kilometers richting Leon, 19 mei 2017 (dag 80)

Ik ga lekker veel kilometers maken vandaag. Ten eerste werkt het weer mee: het is lekker fris. Ten tweede loop ik op met het Finse meisje Elle die rap loopt. We kletsen over haar optreden gisteren, haar werk als apotheker, haar jeugd en eigenlijk over van alles en nog wat. Die Scandinavische mensen lijken een beetje op de Nederlandse. Ze treden minder snel op de voorgrond. Elle vond het daarom lastig gisteren een Fins liedje te zingen voor de groep, maar ze deed het super. Elle heeft net als ik, gelopen met het Taiwanese meisje Hondzjee. Zo zie je: in de Camino familie kent iedereen elkaar. Voor dat we het weten hebben we er 20 kilometer op zitten. Ella zegt gekscherend *'Ik loop naar León'* (dat is 44 kilometer). Dan sluit er zich een Nederlander aan. Iemand die nogal onder de indruk is van zichzelf. Daarom ga ik na een korte wandelpauze alleen weer verder. Ik loop nog een uur naast Adrienne uit Canada. We discussiëren over zin en onzin van de Europese Unie. Maar die opmerking van Ella (León) heeft mij wel aan het denken gezet. Doordat het hier (de Meseta) vlak is en omdat mijn pauze kort is geweest, besluit ik om vandaag naar León te gaan! Ik neem de eerste de beste albergue en dat is een goede keus. Daarna ga ik uitgebreid inkopen doen in de supermercado voor avondeten en ontbijt.

Soms krijg ik grappige reacties op mijn wandelkar. Zoals vandaag van een Spanjaard die voluit glimlachend vol bewondering mijn wandelkar bekijkt. En ook Zuid-Aziatische mannen, zij spreken vaak geen Engels, maken bewonderenswaardige geluiden. Of die keer toen de zuster van de Clarissen mij niet begreep. Ze was al oud en stuurs en vond het maar raar dat ik geen behoorlijk Frans sprak. Maar toen ik voordeed hoe ik de wandelkar gebruikte verscheen er een glimlach. Maar ik ben niet de enige met een wandelkar: ik heb er een stuk of vijf gezien onderweg.

Een fijn stadje: Hospital de Orbigo, 20 mei 2017 (dag 81)

Vandaag loop ik weer lekker. Wel is de route, eigenlijk al vanaf Burgos, saai. Veel industrie, weinig natuur, lange stukken haast naast de autoweg, veel lelijke dorpjes die door de autoweg doorgesneden worden. Maar waar ik vannacht ben is de uitzondering. Als ik Hospital de Orbigo binnenloop, ga ik eerst over een prachtig gerestaureerde brug. Er is een soort feestje in het stadje en ik hoor muziek van *Dire Straits*: *Sultans of Swing*. Ik word er helemaal vrolijk van. De eerste albergue is helaas vol. Ik slaap uiteindelijk in *Parais Karl Leisner*. Dit is een albergue die verbonden is aan de kerk. Het is in het midden van dit mooie stadje. De albergue is oud en bestaat uit veel verschillende slaapruidten. Er is een mooie binnentuin en ook een buitentuin. De ontvangst is super vriendelijk. De Hongaarse Ingrid geeft mij een glas koud water: daar knapt een mens na een lange tocht met warm weer van op.

Als ik een beetje op orde ben en buiten lekker in de zon zit, vraagt Ingrid of alles goed is. We praten wat en hebben het over hoe tegenwoordig alle tijd gevuld moet zijn en altijd vol dynamiek moet zijn. Het lijkt alsof we een leeg moment direct moeten opvullen door te kijken naar onze smartphone, YouTube etc. Terwijl saaie momenten ook ruimte geven om na te denken en afstand van de hectiek te nemen. Zij is duidelijk gelovig en zegt dat Camino gangers iets meenemen voor de rest van hun leven. Ingrid is hospitalero, maar heeft zelf nog niet de Camino gelopen. Ze is bang het niet te kunnen volbrengen. Ik vertel haar dat ik geloof dat ze met de goede voorbereiding zeker de Camino wel kan doen. Aan het eind van het gesprek zegt ze dat ik haar inspiratie heb gegeven.

Vandaag kwam ik, tijdens een pauze, John uit de Verenigde Staten tegen. Bij de Amerikanen die ik ontmoet valt vaak de naam van hun president Trump. Zo zegt John, als ik vraag of ik mijn koffie aan zijn tafeltje op het terras kan drinken, in de tweede zin '*I am John, from the progressive part of the USA: Seattle*'. Het is duidelijk dat veel Amerikanen het gênant vinden dat Trump hun president is.

's Avonds bij het eten ontmoet ik een Noorse man. Hij is een naamgenoot van de Scandinaviër Leif Eriksson. Volgens mijn tafelgenoot is dat de man geweest die 500 jaar eerder dan Columbus voet zette op Noord-Amerikaanse bodem²⁰. Heb ik weer wat geleerd! Mijn tafelgenoot is regelmatig alleen op pad en dit is zijn tweede Spaanse Camino. Het is een aardige vent en we hebben het over het voorzichtige beleid van de Noorse overheid om olie- en gasinkomsten apart te zetten en niet uit te geven. Er zit nu zo'n 5000 miljard euro in het fonds. Het wordt gebruikt om de kosten van de vergrijzing op te vangen. Hij vertelt ook dat er een trail ligt van Oslo naar Trondheim. Ongeveer 500 kilometer lang: dat lijkt mij wel wat.

Om negen uur, net voor het slapen gaan, is er een spirituele bijeenkomst in de albergue. De vijftien aanwezigen vertellen waarom ze Camino lopen. Soms heftige verhalen (overlijden dierbare, zichzelf zoeken, God vinden etc). Mijn motivatie sport, reflectie en ontmoeten, vult de priester aan. Hij denkt dat uiteindelijk God op mijn weg komt. We zullen zien. In elke geval een fijne albergue!

Naar El Ganso en lekker slapen, 21 mei 2017 (dag 82)

Vandaag lekker gelopen. Ik neem na een paar uur wandelen een tweede ontbijt in de schilderachtige stad Astoria. Onderweg loop ik even op met een Amerikaanse vrouw met dochter en een Kroatische meisje. Het is een vrolijk drietal. De jonge meiden plagen de vrouw dat ze wanhopig zoekt naar een mooie Spaanse man.

Ik kom in de gastvrije albergue El Gabino in El Ganso. Ik slaap niet in een stapelbed, maar lekker in een gewoon bed. Ook is de slaapruijnte lekker ruim opgezet. Ik mag thee, koffie en andere zaken uit de koelkast gebruiken. Dus ik neem een lekkere bak koffie met melk, suiker en koek. Als daarna de douche ook nog eens warm is, is het leven helemaal goed.

In de albergue kom ik een Nederlander tegen: Hannie uit Waddinxveen. Het is fijn om weer eens een beetje Nederlands te spreken. In mijn slaapruijnte verblijft ook de Spanjaard Miquel. Hij spreekt goed Engels en waarschuwt mij voor een gevaarlijk stuk morgen: hij adviseert om daar de route voor fietsers te nemen. Bedankt Miquel! Ik slaap heerlijk in deze ruime slaappleaats.

²⁰ https://nl.wikipedia.org/wiki/Leif_Eriksson#Leif_Eriksson_Dag

Een emotionele dag en naar Molinaseca, 22 mei 2017 (dag 83)

Vandaag een stevige dag. Qua klim (500 meter omhoog achterelkaar) en weer naar beneden over rotsformaties en keipaden. Na een uur loop ik Ann weer tegen het lijf. Ze zegt *'That's my friend Adriaan'*. Dat is leuk te horen als je zo lang van huis ben. Later kom ik aan bij het *Cruz de Fierro*. Dat bevindt zich op het hoogste punt van de Camino Francis: 1.500 meter boven zeeniveau. Een emotioneel moment. Aan de voet van dat kruis leggen veel mensen een steentje neer. Dat steentje symboliseert de last die van je schouders valt bij het bereiken van die top. Vaak een last die iemand tijdens zijn leven meedraagt. Ook ik laat een steen achter en wens.

Ik kom Joe uit de VS tegen. Hij is vier weken aan het wandelen en is gevallen in de douche en heeft last van zijn rug. Ook zijn voeten zitten in het verband. Hij doet de Camino omdat, nu hij gepensioneerd is, niet weet wat hij verder moet gaan doen: *'What is God's plan with me?'*. Later op de dag zie ik Joe ergens op het asfalt zitten, maar kan hij door die rug niet meer staan. Ik help hem omhoog en hij stapt weer langzaam verder. Joe mijdt de rotsformaties en gaat via de autoweg. Om zijn rug te ontzien, laat hij zijn backpack brengen naar de volgende albergue: heel verstandig!

Het is een zware dag. Een heel eind klimmen en dan later afdalen.

Omhoog kost veel energie. Maar ook het afdalen over rotsformaties en keipaden (inmiddels is de temperatuur 25 graden) is inspannend. Je moet continue opletten waar je je voeten neerzet. Ook het gravel is glad. Om drie uur ben ik in de albergue. Ik ga eens goed kijken en zie dat ik over één tot anderhalve week in Santiago ben. Ik vraag in de albergue om de computer te gebruiken. Die is helaas kapot. Daarom loop ik naar het hotel aan de overkant. Ik zeg dat ik een vlucht naar huis wil boeken. En ik mag achter de computer van de receptie gaan zitten en in een half uurtje is het gepiept. Het was nog een dingetje om het #-teken op het toetsenbord te vinden. Ik merk dat ik naar huis verlang en Anja en zoon/schoondochter wil zien en bel Anja met het goede nieuws: twee weken eerder dan gepland naar huis.

Naar de alternatieve albergue Eve Fenis Jaco in Villafranca del Bierzo, 23 mei 2017 (dag 84)

Vandaag een rustig dagje, maar na 11 uur wordt het lastiger door de temperatuur. In een stadje maak ik een praatje met een geëmigreerde vrouw uit Ecuador. En later kijkt een pelgrim een paar keer mijn richting uit: ze heeft duidelijk zin in een gesprekje. Ik loop daarom een tijdje met Rebecca op. Ze is rond de 30 jaar en van beroep huishoudelijk medewerker. Ze heeft net haar baan opgezegd en doet de Camino om uit te zoeken welke draai ze wil geven aan haar beroep. Rebecca wil niet meer bij rijke bejaarden in een instelling werken, die (veel)eisend zijn. Ze wil werken bij mensen die haar echt nodig hebben.

Rebecca laat haar routeboek zien: het ziet er met de gekleurde plakkers allemaal erg georganiseerd uit. Ze spreekt goed Engels, maar is een beetje verlegen. Van haar rugzakvulling kan ik wat leren. Ze heeft 9 kilogram inclusief water en voedsel.

Ik kom regelmatig Joe tegen: met zijn rug gaat gelukkig beter. De albergue waar ik overnacht is super: gebakken eieren als ontbijt en avondeten met groenten! Lekker, want tot nog toe is de hoeveelheid groenten minimaal. Zelfs een vegetarisch menu is mogelijk. Alles bij elkaar reken ik 15 euro af. De hospitaleros zijn een Nederlands echtpaar met 2 kinderen: meisjes van 5 en 3 jaar. Het oudste meisje Anne klit aan mij. Ze is blij weer eens Nederlands te kunnen praten, ze *'helpt'* met mijn dagelijkse was en ze kletst honderduit tegen mij.

Ik slaap in een grote slaapruijnte met een groep puberende jongeren: acht meiden, twee jongens en een begeleider. Ze komen uit Slowakije. Allemaal van een internationale school en rond de 16 jaar. Ze praten in het Engels, wel zo gemakkelijk. In het stapelbed naast mij liggen twee meiden die direct vragen naar de leeftijd van Guus en Joost: *'Oh, they are already old'*. Het zijn echte giechelende meiden. Het is hun eerste dag wandelen. Mijn buurvrouw Sylvia wil graag *mechanical engineering* gaan studeren. Daarom doet ze zelfs gedurende de Camino extra *mathematics*. Als ik vertel dat Joost ook *mechanical engineering* studeert zegt ze *'That's cool, say hello from me'*. Leuk zo'n spontane ambitieuze jonge meid. Het avondeten is lekker en gezellig. Tegenover mij zit een Australische jongen van eind twintig. Hij woont in de buurt van Sydney dichtbij de Blue Mountains. Hij is boomchirurg, maar wilde vroeger kunstschilder worden. Een droom die hij als kind had, maar helemaal weggedrukt werd door de druk om een goede opleiding, dito baan en geld verdienen. Die stonden tot nu toe bovenaan zijn prioriteitenlijst. Tijdens de Camino kwam zijn droom weer naar boven. Naast hem aan tafel zit een verlegen Duitse vrouw dat in het Vluchtelingen-werk zat. Maar ook zij is op zoek is naar een swing in haar beroep.

Bedwingen van de berg O Cebreiro en naar Fronfria, 24 mei 2017 (dag 85)

Het wordt een warme dag (29 graden). Dus ik sta om kwart over vijf op. De groep uit Slowakije ook. Nu valt mij weer op hoe goed gemanierd ze zijn. Ik ging als eerste slapen in de slaapzaal. En had verwacht dat ik wakker zou worden door ketende giechelende meiden. Maar nee, ik heb lekker geslapen. Na twee uur wandelen, staat er een tafeltje met koffie. De uitbaatster is een kleine Spaanse vrouw die haar jongleer capaciteiten aan het oefenen is.

Ik loop een uurtje op met een jongen uit de groep van Slowakije: de 16 jarige Andrej. Hij zegt dat de docenten zeggen dat je rustig moet zijn in de slaapzaal en beleefd moet zijn. Maar Andrej zegt: *'I know that without telling'*. Andrej vertelt dat twee weken de Camino lopen een van de drie *Experiences* is die de scholieren konden doen. Een andere experience is helpen in een vluchtelingenkamp of iets verbouwen in de school. Het is een private school met een hoog schoolgeld. Voor Andrej betaalt een private sponsor.

Later wil hij internationale handel studeren. Een enthousiaste jongen die Andrej. In een albergue onderweg drink ik een jus d'orange met hem. Op de achtergrond staat heerlijke oudere-jongeren-muziek op: *Blondie* zingt *Heart of glass*.

Daarna heb ik een hoge berg te doen: een stijging van 700 meter over een kilometer of acht. En dat gecombineerd met de temperatuur: een behoorlijke klus voor mij. Halverwege de klim staat er een alternatief restaurantje, waar ze in Spanje patent op hebben. Ik bestel yoghurt met verse vruchten en een verse vruchtensap. De jongeman is helemaal *Zen* met zijn knotje in zijn haar. Het bereiden van de yoghurt duurt een eeuwigheid. Maar een goede tijd om te rusten en te genieten van de rustige Spaanse muziek. De yoghurt en de vruchtensap smaken super.

De bergen kosten veel energie, maar de beloning is er naar. Wat is het prachtig die om de bergen in het echt te zien. Ik maak de ene foto na de andere. Op de top van de berg kan ik slapen in de albergue. Maar het vooruitzicht te slapen met 100 andere pelgrims, is niet aantrekkelijk. Daarom ga ik naar het volgende dorp. Daar is een albergue met slechts 20 bedden. Na vijf kilometer kom ik aan. Het is wel erg rustig daar..... ze zijn 6€$%-+€ gesloten. Dat betekent nog eens zeven kilometer extra.

Onderweg kom ik Dany uit Hongarije tegen. Gelukkig is in de volgende albergue een bed voor mij. Weliswaar is het toch een grote albergue, maar ik kan slapen. Het is een nieuwe albergue en ziet er super uit. Voor stelletjes hebben ze zelfs tweepersoons bedden. En ik kan mee eten. Ik sta af te rekenen en daar verschijnt Johanna uit Zweden, met wie ik een paar weken geleden gegeten heb. Wat leuk. We besluiten met elkaar en de andere pelgrims te gaan eten.

Bij het inschrijven vraag ik om een beneden bed. Dan loopt de albergue-medewerker door alle slaapzalen en krijg ik een bed in een ongebruikte slaapzaal: wat een mazzel. Slaap ik een keer zonder snurkende mensen en hoef ik in de ochtend niet zo overdreven rustig te doen (om de '*langslapers*' niet te storen). Ik kom ik de Duitse Peter weer tegen. We kletsen kort en ik zie ook de Koreaanse man met zijn gele jasje. We kunnen niet goed praten met elkaar, maar we zijn toch elke keer enthousiast als we elkaar weer zien onderweg of zoals hier in de albergue.

Tijdens het eten zit ik tussen Johanna en Grace & Guy aan tafel. De laatsten vormen een Canadees echtpaar van in de tachtig. Ze lopen de laatste 200 kilometer naar Santiago. Ze vertellen dat ze elk jaar op reis gaan en ze zien er uit als een stel verliefd op elkaar en het leven. Johanna en ik praten over hoe we de Camino ervaren. We voelen allebei de wens om ons gezin weer te zien. Voor Johanna is dat snel. Zij ziet haar man en vier kinderen vrijdagochtend in Sarria. Ze zegt: *'Ik vind het erg leuk om met mijn gezin de laatste 100 kilometer te wandelen. Tegelijkertijd plant ik een zaadje (bij haar kinderen). Misschien dat het zaadje ontkiemt op het moment dat zij dat nodig hebben'*. We nemen afscheid met een omhelzing en wensen elkaar veel geluk.

Naar albergue O Pombal in Barbadelo, 25 mei 2017 (dag 86)

Ik ga op tijd op pad. En ja, het is gelukt! Ik ben verkeerd gelopen. Nu ja, eigenlijk heb ik onbedoeld de langere alternatieve weg genomen. Dat is dan zes kilometer extra.

In het begin van de Camino Francis vind ik Spanje verzorgd. Mooie huizen, verzorgde straten en mooie albergues. Maar hoe dichterbij Santiago ik kom, hoe armoediger het wordt. Vandaag kom ik door dorpjes van tien boerderijtjes. De koeien en schapen wandelen al poepend door de straten. Ik zie een afgeleefde vrouw van vijftig jaar met een soort pikhouweel haar groentetuin bewerken. De huizen zijn slecht en waarschijnlijk lekken de daken.

Onderweg kom ik nog Braziliaanse Michelle tegen van begin dertig. Ze zingt hard mee met de muziek in haar oortjes. Ze zoekt naar antwoorden op levensvragen, maar heeft ze nog niet gevonden. Maar ze heeft nog alle tijd, want ze loopt nog verder dan Santiago, richting Portugal. Ze maakt korte video's van mensen, die in hun eigen taal vertellen wie ze zijn. Ze vraagt of ik ook mee wil doen. Natuurlijk doe ik dat. Ik drink koffie met Duitse Brigitte. Een leuk mens, die ondanks haar gevulde lijf toch een paar weken wandelt: respect!

's Avonds ben ik in een afgelegen mooie albergue. De eigenaar maakt in Spaans duidelijk dat er *hier* een supermercado is. Als ik vraag waar '*hier*' is, doet hij een soort voorraadkast open: dat is de supermarkt! Daarop besluiten de twee Zweedse vrouwen Ylwa en Anne-Sophie, die al in de albergue zijn, en ik om samen iets te eten te maken. De Zweedse dames heb ik eerder vandaag onderweg gezien.

De sfeer is rustig en relaxed. Prachtig weer, mooi uitzicht over de bergen, hangmatten en maar zeven gasten. Oh ja, wat ook opvalt, is het

telefoongebruik van jongeren. Of beter gezegd, het niet-telefoongebruik. Natuurlijk wordt in de albergue het Wifi gebruikt voor berichten te sturen en te ontvangen. Maar de jongeren doen dat opmerkelijk kort. De Slowaakse Andrej zegt daarover: *‘Waarom zou je op je telefoon rommelen als je Spanje bent?’*.

Een regendag met daarna zon in Casa García in Gonzar, 26 mei 2017 (dag 87)

Vandaag weer een dagje met regen. Eerst rustig aan, maar later gaan de luiken open en regent het flink. De uitzichten over de bergen zijn ondanks de regen fascinerend. Soms zijn er doorzichtige wolken in het dal, waardoor sommige bergtoppen niet zichtbaar zijn.

Ik praat ook met een Australisch echtpaar. Als ik vraag waar ze wonen, geven ze als antwoord 'Overall'. Ze trekken namelijk met een motorhome door het land en verblijven nu in het eiland ten zuiden van het vaste land van Australië: Tasmanië. *'It is a lovely life'* zegt ze. Ze noemen zich *Nomads*.

De Zweedse dames Ylwa en Anne-Sophie slapen in dezelfde albergue als ik: gezellig! Na de regen droog ik mijn kleding op het terras van de albergue in de zon en maakt Juliette een praatje. Ze is een Française van een jaar dertig die goed Engels spreekt. We voelen verwantschap, want zij is net als ik zo'n twee maanden van huis en is gestart in het Franse plaatsje Cahors. We hebben allebei meer dan 1.000 kilometer wandelen achter de rug. Zij loopt de Camino om religieuze redenen en om meer zelfvertrouwen te krijgen. Gek dat zo'n leuke vrouw, met een mooi gezicht en lang haar, zich onzeker voelt.

Ik eet vandaag het pelgrimsmenu met Thomas, een tweeënzeventig jarige man uit Australië. Hij is niet rijk, maar reist zes maanden per jaar met een low budget. Hij leeft in een studioappartement aan de oceaan in Perth. Zijn motivatie voor de Camino? Sportief, spiritueel, mensen ontmoeten en historische gebouwen zien.

De camino is druk maar de albergue is leeg in Melide, 27 mei 2017 (dag 88)

Over het algemeen tref ik leuke en interessante mensen tijdens de Camino. Maar af en toe is het anders. Zoals tijdens de regendag gisteren. Ik was vroeg in de albergue en ging ik mijn spullen drogen bij de kachel. Toen zo ongeveer mijn poncho droog was, dachten een paar pelgrims *'Ik hang mijn kletsnatte regenspullen lekker over die droge poncho'*. Of die Duitser die 's morgens vroeg begint te schelden omdat in de living het licht aan is (omdat het licht ook door het matglas in de slaapzaal schijnt). Hij schijnt te denken dat hij het opstijdstip bepaald. Hij is erg boos, maar staat alleen, want in de living zijn er al snel veel mensen bezig met inpakken, eten en vertrekken. Ik begin vandaag in schemer en in mist.

Gisteren in de albergue ging het verhaal dat, doordat veel mensen starten in Sarria (om zo aan de mini vereiste te voldoen van 100 kilometer wandelen), de albergues vol zitten. Ik ga vandaag naar een stadje maar reserveer toch maar niet en waag het erop. Want reserveren betekent ook vastleggen en zoeken naar de straat van een albergue. En in een stad kost dat meer moeite (dan in een dorp). Ik eindig in Melide en neem de eerste de beste albergue. Het blijkt dat ik die dag de enige gast ben en ik slaap alleen in de slaapzaal. De moraal: mensen praten elkaar ook dingen aan.

Hoe dichterbij Santiago je komt, hoe meer routepaaltjes met de bekende gele pijl en met een afstand aanduiding. Nu zijn er ook onfatsoenlijke pelgrims die een uniek souvenir willen hebben: zij hebben de afstands-aanduiding eraf gesloopt: beetje zielig.

Als je hier in de middag iets te drinken bestelt in een albergue, krijg je er vaak wat nootjes of chips bij: gratis en voor niks. Dat is een goede overbrugging tot het (late) avondeten. Lekker!

Ik kom steeds meer dichterbij: albergue Salceda, 28 mei 2017 (dag 89)

Ik heb heerlijk geslapen: alleen zonder snurkende mannen/vrouwen, in een *stand alone* bed (geen stapelbed), breder bed en schoon laken en kussensloop. Ik heb minder kilometers te doen vandaag, dus ik slaap uit tot zeven uur! Het regent een paar uur. Het landschap heeft - op de heuvels na - wat weg van Nederland: het is groen. Dus er valt hier regelmatig regen. De pelgrims zeggen *Ola* en *Buen Camino* tegen elkaar, maar door de regen lopen de pelgrims meer in zichzelf gekeerd door, zonder kletspraatjes.

Een Belgische vrouw spreekt mij aan over de wandelkar Wheelie. Zij heeft eerder samen met haar man en twee jonge kinderen een Camino gelopen. Een kind op de bagage van de Wheelie en een kind op de rug. Alle bagage kon in de Wheelie, op twee slaapzakken na. Daar kan ik nog wat van leren (qua bagage) met mijn Wheelie die helemaal vol zit.

Onderweg kom ik een aardig Amerikaans echtpaar tegen van 50 jaar. Gisteren hadden we ook al samen opgelopen. Ze *doen* de Camino in een week. Je ziet trouwens veel Amerikanen die de Camino *doen* in één of twee weken. Dat betekent ergens starten en dan regelmatig de bus nemen. Niks mis mee hoor, maar je bent dan meer een toerist dan een pelgrim. Immers een pelgrimstocht heeft ook iets van eenvoud, afzondering en fysieke uitdaging en soms zelfs uitputting. Op die manier verdwijnt de overbodige ballast in het leven (televisie, nieuws, computers et cetera) en kom je meer tot jezelf. Je gaat bij saaie delen van de route nadenken, zingen als een kind en je voelt je vrij.

Ik arriveer toch vroeg in de albergue. Deze heeft acht slaappleatsen en goede en nette douches. Ik regel nog een extra laken, waardoor ik in een lekker schoon bed slaap! Dat wordt genieten.

Ik ben er bijna: Monto don Gozo, 29 mei 2017 (dag 90)

Ik had mij dus verheugd op een goede nachtrust. Maar daar komt niet veel van terecht. Ik sliep al, toen een stel Fransen (die elders in de *private rooms* verbleven) dachten dat het leuk was om keihard in de tuin te gaan zingen. Daarnaast een bovenbuurman die hard snurkt & vreemde geluiden maakt en door zijn gewicht ook zorgt voor een piepend bed.

Na het ontbijt ga ik op pad en loop ik op met de Vlaming Jan. Een man van begin vijftig. Hij had een toppositie bij een groot logistiek bedrijf. Door hard werken kreeg hij een burnout. Op eigen kracht werd hem de oorzaak duidelijk: te hard werken en teveel verantwoordelijkheden. Na afwezigheid van een maand of acht, werkt hij nu tien niveaus lager als administratief medewerker en heeft zijn leven op het goede spoor. Knap van hem dat hij zelf zijn oorzaak van zijn burnout vond en dat hij de stap durfde te zetten naar een veel lager arbeidsniveau. Het verlies aan salaris en status wordt meer dan goedgemaakt door meer levensgeluk. Ik kom ook de Hongaarse Dani weer tegen & we praten bij.

De albergue op Monto de Gozo (Xunta de Galicia) is gecombineerd met een camping en is groot, maar nu met weinig gasten. Deze albergue ligt slechts vijf kilometer van het eindpunt van mijn pelgrimstocht: de kathedraal van Santiago. Maar ik loop vandaag bewust niet verder omdat het mij leuk lijkt morgenochtend vroeg Santiago in te lopen.

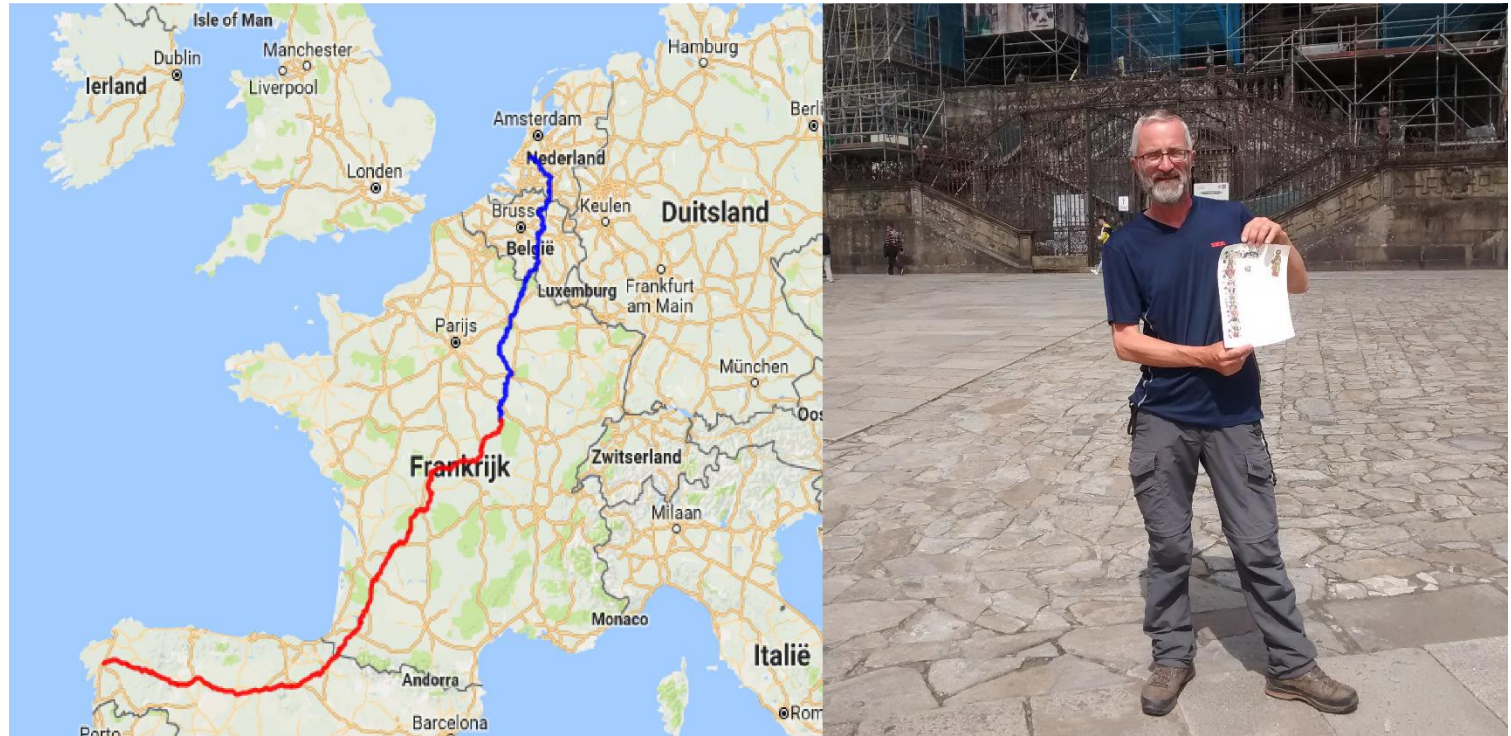
Het eindpunt: Santiago de Compostela, 30 mei 2017 (dag 91)

Het binnenlopen van de stad voelt als een overwinning. En ik ga na het zien van de kathedraal eerst naar het *Oficina del peregrino* (pelgrimskantoor). Daar kan ik mijn *Bewijs* ophalen dat ik de tocht heb volbracht ophalen: mijn Compostella. De Compostela is opgesteld in het Latijn. Ik sta een uur in de rij, maar dat geeft niks. Achter mij staat een echtpaar Jan en Adrie uit Bodegraven: dat zijn praktisch burens van mij. Zij hebben een andere Camino (*Via Plata*) gewandeld en gaan met hetzelfde vliegtuig terug naar Nederland. Ik regel een kamer in hun hotel en we besluiten om samen de taxikosten te delen naar het vliegveld.

Ik bezoek daarna de pelgrismis. Ook als je niet erg gelovig bent is dat een imposante bijeenkomst. En voor mij een emotioneel einde van mijn tocht. De kathedraal helemaal afgeladen, een non die met een hoge stem zingt en de gelovigen die meezingen. Een kerkdienst met een stuk of tien priesters. Een orgel dat ouderwets hard klinkt. En dan het wierookvat van anderhalve meter hoog dat door de kerk heen wordt geslingerd. Ook doe ik op het plein voor de kathedraal, de beloofde kaarsjes aan voor de verschillende mensen die daarom gevraagd hebben: Firmol, Martiné en David en een paar anderen.

Ik dwaal twee dagen door de stad. Je haalt de pelgrims er zo uit: je ziet dan glunderende gezichten: die zeggen *'Ik ben trots dat ik het gebaald heb'*. Als ik terugkijk dan heb ik een tocht gehad die ik erg leuk vond en uitdagend was voor geest en lichaam. In Frankrijk was ik op mijzelf aangewezen. Jezelf redden met mijn 18 lessen Frans, een overnachtingsplek vinden etc. Spanje was heel anders, daar had ik de gezelligheid van een internationaal gezelschap. Ik heb mensen gesproken uit België, Duitsland, Luxemburg, Frankrijk, Polen, Slowakije, Kroatië, Rusland, Costa Rica, Spanje, Brazilië, Verenigde Staten, Hongarije, Italië, Japan, Zuid Korea, Taiwan, Filipijnen, Engeland, Ierland, IJsland, Zweden, Finland, Nieuw Zeeland en.....Australië. En mooi is dat de sfeer zo heerlijk ontspannen en positief is. Iedereen heeft eigen redenen om de weg naar Santiago te lopen, maar (bijna) iedereen is lief voor elkaar. Als ik thuis ben stuur ik naar familie en vrienden een kaartje als dank voor hun support. Ook mail en schrijf ik het behaalde resultaat aan de gastheren/gastvrouwen en de kloosters waar ik overnacht heb.

10 Cijfers, terugblik en hoe nu verder?

Cijfers

Het eerste deel van Moordrecht naar Vézelay in 2016 is ruim 850 kilometer lang. Daarnaast loop ik twee extra dagen richting Le Puy. In 2017 loop ik 1.700 kilometer. In totaal wandel ik dus 2.600 kilometer. Ik doe dat in 91 dagen. Dat komt neer op een gemiddelde dagafstand van bijna 29 kilometer. De kortste dagafstand is 20 kilometer en de langste 45 kilometer. Ik loop tijdens mijn tocht ongeveer ruim 5 kilometer per uur. Het is een dagafstand en snelheid die past bij mijn conditie van dat moment.

De Pyreneeën over is een klim van 1.200 meter omhoog. Een paar etappes verder is de Perdónpas met een klim van bijna 400 meter. Cruz de Fierro bevindt zich op het hoogste punt van de tocht: 1.500 meter, maar is minder stijl. Een andere forse klim is de O Cebreiro met 750 meter. Tussendoor klim je heel vaak op en je daalt weer af. Mijn GPS telt 23.000 meter op en neer in het tweede deel van tocht vanaf Vézelay. Al die lagere bergjes en heuvels tellen flink door. Vanaf het begin van mijn wandelhobby heb ik in zes jaar tijd 12 duizend kilometer gestapt.

Terugkijken

In dit verslag beschrijf ik het wel-en-wee van mijn wandelhobby. Met als voorlopig hoogtepunt mijn wandelreis naar Santiago de Compostela. Een uitdagende tocht zowel fysiek als mentaal. Ben ik ook veranderd door de lange pelgrimstocht naar Santiago de Compostela? Dat is een vraag die in mijn reisverslag niet duidelijk aan bod komt. Of ik veel veranderd ben.....dat denk ik niet. Maar dat moet je eigenlijk vragen aan Anja.

Wel is mijn levenshouding nog wat scherper geaccentueerd. Was ik vroeger al voorstander van '*De economie van het Genoeg*', na mijn voetreis weet ik dat nog zekerder. De reis heeft mij bevestigd dat je gelukkig kunt zijn met heel weinig spullen en dat ik geniet van de gratis dingen om mij heen: de natuur, het weer (zon, regen, wind, mijn eigen gedachten), van tijd tot tijd de eenzaamheid en de nieuwe ontmoetingen. '*Kicks voor niks*' zou van Kooten en de Bie zeggen. Ik ontmoette veel aardige medepelgrims en de inwoners van België, Frankrijk en Spanje blijken veel leuker en behulpzamer dan ik vooraf dacht. Ook ben ik nog zekerder dat het hebben van ervaringen leuker is dan het kopen van spullen. Het leven was heerlijk rustig & eenvoudig tijdens mijn reis: ontbijten, wandelen, mensen ontmoeten, eten, jezelf verzorgen, de was doen en daarna naar bed. Ook merkte ik dat veel dingen waar ik bezorgd om was, altijd weer opgelost werden, ik kreeg vertrouwen. Ofwel in de woorden van Joost: '*Komt goed*'. Ik volgde geen nieuws, heb nooit televisie gekeken of een computer gebruikt. Achteraf denk ik '*Ik heb niks gemist*': de mensen om mij heen waren veel interessanter. Ik verveelde mij nooit: mijn e-reader heb ik bijna niet gebruikt. Wat mij achteraf heeft verbaasd, is de durf die ik ineens had om dit in mijn eentje te ondernemen. Doordat ik alleen reisde had ik ook veel makkelijker contact met de lokale bevolking of medepelgrims. Hoe verder ik kwam, hoe meer vertrouwen ik kreeg en hoe meer ik een eigen weg koos en relaxter liep.

Ik ben voorlopig nog niet uitgewandeld. Ik ga met Syl het Zuiderzeepad lopen, er zijn leuke vierdaagsen te lopen in Nederland en daarbuiten. Waarschijnlijk wandel ik nog een keer naar Santiago vanuit een andere plaats of een andere route. En trouwens Rome kun je ook bereiken te voet.

Als dit reisverslag klaar is, ben ik drie maanden thuis. Ik ben naar zoon Guus & Ruth in Australië geweest. Ik heb daarna samen met Anja een fietsvakantie (rondje om de Zuiderzee) gedaan, inclusief eenvoudig kamperen en koken op een gasbrander: hartstikke leuk. Thuisgekomen denk ik bijna dagelijks terug aan alles wat ik heb ervaren in die drie wandelmaanden. Ik probeer de mooie dingen vast te houden en mijn goede voornemens uit te voeren. Zoals gezond en minder jachtig leven, matig te zijn met (lekker) ongezond voedsel, een tikje spiritualiteit in mijn leven te houden, nieuwe wandel/fietsreizen te ondernemen, mensen te ontmoeten en te genieten van het gezelschap van Anja, mijn jongens en hun vriendinnen.

Arie Vreeburg, augustus 2017

Mijn steun en toeverlaat in Frankrijk: mijn woordenlijst

FRANÇAIS

À Côté de
 À quelle heure est le petit déjeuner ?
 À droite de
 À gauche de
 À quelle heure?
 A'bientôt, Au revoir, Salut
 Après-midi
 Bonjour monsieur, madame
 Boucher
 Boulangerie
 C'est bien ?
 C'est pour le .. mai
 Ça va bien
 Ça va?
 C'est combien?
 Comment?
 D'accord?
 Dans
 Demi(e)
 Derrière
 Deuxième rue à droite/à gauche
 Devant
 En face de
 Entre
 Est ce que le petit déjeuner est compris?
 Est ce que le repas est compris?
 Est-ce possible ?
 Est-ce possible ?
 Et vous?
 Ici?
 Il y a un restaurant dans le village?
 Il y a d'hébergement pour les pèlerins?
 Il y a un café ici pour café?
 Il y a un distributeur automatique de billets dans le
 J'arrive à 4 heures
 Je cherche
 Je cherche d'une chambre simple pour
 Je cherche d'un endroit pour boire un café
 Je fais de la recherche du marché du travail
 Je fais des prévisions du marché du travail
 Je m'appelle Arie
 Je suis à la retraite
 Je suis conseiller à la direction de agency nationale pour
 Je suis Néerlandais
 Je suis pèlerin
 Je suis pèlerin sur le chemin de Saint Jacques de
 Je voudrais
 Je voudrais poser une question?
 Je voudrais svp
 Le petit déjeuner est à sept heures et demie? (7:30)
 Magasin
 Matin
 Où est le distributeur automatique de billets?
 Où est le lieu d'hébergement pour les pèlerins?
 Où est.....?
 Ouvre
 Parlez-vous angles?

NED

Naast
 Hoe laat is het ontbijt?
 Rechts van
 Links van
 Op welke tijd?
 Tot ziens
 Middag
 Hallo meneer/mevrouw
 Slager
 Bakker
 Is dat goed?
 Dat is ... mei
 Het gaat goed
 Hoe gaat het ?
 Hoeveel is het?
 Hoe?
 Okay?
 In
 Half
 Achter
 Tweede straat.....
 Voor
 Tegenover
 Tussen
 Is dat inclusief ontbijt?
 Is dat inclusief avondeten?
 Is dat mogelijk?
 Is dat mogelijk?
 En u?
 Hier?
 Is er een restaurant in het dorp?
 Is er een overnachtingsplaats voor pelgrims?
 Is hier een café voor koffie?
 Is hier een geldautomaat in het dorp?
 Ik arriveer om 4 uur
 Ik zoek (stadje/straat/etc.)?
 Ik zoek een eenvoudige kamer voor de vandaag/morgen
 Ik zoek een plaats om koffie te drinken
 (wat doe ik in mijn beroep) Ik doe onderzoek van de
 (wat doe ik in mijn beroep) Ik maak prognoses van de
 Ik ben Arie
 Ik ben met pensioen?
 (wat is mijn beroep) Ik ben adviseur van de directie van
 Ik kom uit Nederland
 Ik ben een pelgrim
 Ik ben een pelgrim op weg naar Saint Jacques de
 Ik wil
 Ik wil u een vraag stellen?
 Ik wil graag
 Het ontbijt is half acht?
 Winkel
 Ochtend
 Waar is de geldautomaat?
 Waar is de overnachtingsplaats voor pelgrims?
 Waar is.....?
 Open
 Spreekt u Engels?

FRANÇAIS

Pour aller ...s'il vous plaît?
 Pouvez-vous parler plus lentement s'il vous plaît?
 Première rue à droite/à gauche
 Quel est numéro de maison dans la rue?
 Quel est votre nom?
 Quel est votre numéro de téléphone ?
 Quelle est?
 Quelle est votre adresse?
 Quelle est votre profession?
 Semaine
 Soir
 Tout droit
 Troisième rue à droite/à gauche
 Vous avez une chambre simple pour une nuit pour
 Vous connaissez une autre adresse pour nuit?
 Vous êtes madam ?
 Vous habitez où?
 Vous pouvez (willen) remplir mon thermos de l'eau
 Vous pouvez appeler pour mon logement de demain?
 Vous pouvez écrire les nombres?
 Vous Pouvez épeler le mot?
 lundi
 mardi
 mercredi
 jeudi
 vendredi
 samedi
 dimanche
 zéro
 un
 deux
 trois
 quatre
 cinq
 six
 sept
 huit
 neuf
 dix
 onze
 douze
 treize
 quatorze
 quinze
 seize
 dix-sept
 dix-huit
 dix-neuf
 vingt
 trente
 quarante
 cinquante
 soixante
 soixante-dix
 quatre-vingts
 quatre-vingt-dix
 cent

NED

Hoe kom je ... svp
 Kunt u langzamer spreken?
 Eerste/tweede/derde straat rechts/links
 Welk nummer heeft het huis in de straat?
 Wat is uw naam?
 Wat is uw telefoonnummer?
 Wat is?
 Wat is uw adres?
 Wat voor werk doet u?
 Week
 Avond
 Rechtdoor
 Derde straat
 Heeft u een eenvoudige kamer voor de nacht voor
 Weet u een ander adres voor de nacht?
 U bent mevrouw ?
 Waar woont u?
 Kunt u mijn vullen mijn thermosfles met heet water?
 Kunt u telefoneren voor mijn overnachting morgen?
 Kunt u de cijfers opschrijven?
 Kunt u het woord spellen?
 maandag
 dinsdag
 woensdag
 donderdag
 vrijdag
 zaterdag
 zondag
 0
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 30
 40
 50
 60
 70
 80
 90
 100

DE WEG NAAR SANTIAGO
EUROPESE CULTURELE ROUTE

Ondergetekende, voorzitter van het Nederlands

Genootschap van Sint Jacob, verklaart dat Adriaan
Arise Vreeburg
Moarche de N-L

ID-nummer: Rybewys 4

lid van het Genootschap is en

☒ te voet ☐ O per fiets ☐ O te paard

de traditionele pelgrimstocht naar Santiago de
Compostela maakt. Hij verzoekt de lezer aan toonder
van deze pelgrimspas zonodig steun en hulp te verlenen.

God lone het U!

De voorzitter:

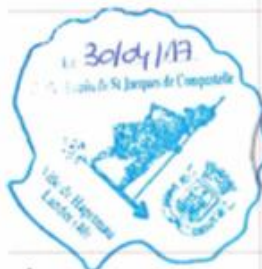
Datum afgifte: 2-8-2016

Pelgrimspasnr.:

Pelgrimstocht volbracht te Santiago,
Cumplió la Peregrinación a Santiago,

CERTIFICACIÓN DE PASO

FIRMAS Y SELLOS

MONASTÈRE SAINTE-CLAIRE
35, rue St-Gilles
64300 ORTHEZ
Tél. 05 59 59 45 55

Gile d'élape OSPITALIA Aterboa

FIRMAS Y SELLOS

26-5/2017

Casa García
Gensar n° 8
Portemartin
Tél. 942 19 78 48

26 05/2017

29-5-

29.0.

27-5-17

28 MAY 2017

